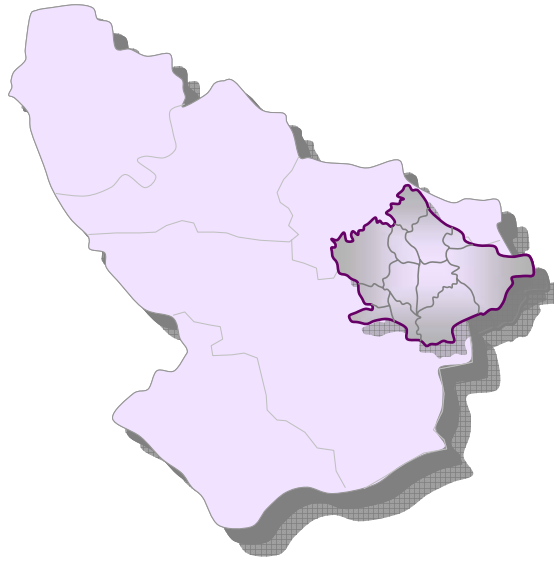

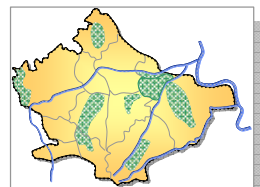
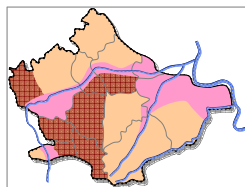
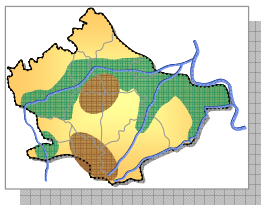
ОПШТИНА БАТОЧИНА

ЈУГОСЛОВЕНСКИ ИНСТИТУТ ЗА УРБАНИЗАМ И СТАНОВАЊЕ

ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ БАТОЧИНА

Београд - Баточина, април 2010. године

Наручилац плана: Општина Баточина
Председник Општине: Радиша Милошевић

Обрађивач плана: Југословенски институт за урбанизам и становање
ЈУГИНУС А.Д.
Београд, Андрићев венац бр. 2/II
Директор: Ивана Марковић, дипл. инг. грађ.

Руководилац израде плана:
Мр Александар Вучићевић, дипл. просторни планер, одговорни планер

Чланови радног тима:

Мр Александар Вучићевић, дипл. просторни планер, одговорни планер
Душан Шљиванчанин, дипл. просторни планер
Др Богдан Лукић, дипл. просторни планер, одговорни планер, одговорни урбаниста
Др Марина Тодоровић, дипл. географ
Драгана Курбалија, дипл. просторни планер
Никола Ристић, дипл. инж. саобр.
Душан Алексић, дипл. инж. арх., одговорни пројектант, одговорни урбаниста
Дубравка Павловић, дипл. просторни планер, одговорни планер, одговорни урбаниста
Весна Лимић, дипл. инж. арх., одговорни урбаниста, одговорни пројектант
Ивана Марковић, дипл. инж. грађ., одговорни урбаниста, одговорни пројектант
Мирјана Пантић, дипл. инж. саобр., одговорни пројектант
Милица Максимовић, дипл. инж. арх.
Милена Вуловић, дипл. инж. грађ.
Драган Јечменица, дипл. просторни планер
Александра Ђумић, дипл. просторни планер
Надежда Коругић, арх. техн.
Милица Калезић, дипл. просторни планер
Марија Ћирковић, дипл. просторни планер
Сања Јаковљевић, дипл. економиста
Јелена Маринковић, дипл. просторни планер

САДРЖАЈ

ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ	1
1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ	3
1.1. ОПИС ГРАНИЦА ПОДРУЧЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	3
1.2. ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА И СУСЕДНИХ ПОДРУЧЈА	4
1.3. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА	11
1.4. ПОТЕНЦИЈАЛИ И ОГРАНИЧЕЊА ПОДРУЧЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА (SWOT АНАЛИЗА)	23
2. ЦИЉЕВИ, ПРИНЦИПИ И КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА	28
2.1. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ	28
2.2. ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА ПО ПОСЕБНИМ ОБЛАСТИМА	26
2.3. КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА	33
2.4. РЕГИОНАЛНЕ И ФУНКЦИОНАЛНЕ ВЕЗЕ ПЛАНСКОГ ПОДРУЧЈА	36
3. ПРИНЦИПИ И ПРОПОЗИЦИЈЕ КОРИШЋЕЊА, УРЕЂЕЊА И ЗАШТИТЕ ПЛАНСКОГ ПОДРУЧЈА	38
3.1. ПРИНЦИПИ И ПРОПОЗИЦИЈЕ ЗАШТИТЕ, УРЕЂЕЊА И РАЗВОЈА ПРИРОДЕ И ПРИРОДНИХ СИСТЕМА	38
3.2. ПРИНЦИПИ И ПРОПОЗИЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА И ДИСТРИБУЦИЈЕ СТАНОВНИШТВА, МРЕЖЕ НАСЕЉЕНИХ МЕСТА И ЈАВНИХ СЛУЖБИ	39
3.3. ПРИНЦИПИ И ПРОПОЗИЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ЕКОНОМИЈЕ, ДИСТРИБУЦИЈЕ АКТИВНОСТИ И УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА	45
3.4. ПРИНЦИПИ И ПРОПОЗИЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА САОБРАЋАЈА, ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА, КОМУНАЛНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ПОВЕЗИВАЊЕ СА РЕГИОНАЛНОМ ИНФРАСТРУКТУРНОМ МРЕЖОМ	51
3.5. МЕРЕ ЗАШТИТЕ, УРЕЂЕЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРИРОДНИХ И КУЛТУРНИХ ДОБАРА	64
3.6. КОРИШЋЕЊЕ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ И ЗАШТИТУ ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И ТЕХНОЛОШКИХ УДЕСА	72
4. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА	74
4.1. ТЕРИТОРИЈЕ ПЛАНСКОГ ПОДРУЧЈА ЗА КОЈЕ ЈЕ ПРЕДВИЂЕНА ИЗРАДА УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА	74
4.2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА ЗА ДЕЛОВЕ ТЕРИТОРИЈА ЗА КОЈЕ НИЈЕ ПРЕДВИЂЕНА ИЗРАДА УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА	74
5. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	119
5.1. ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА И МЕРЕ ЗА РАВНОМЕРНИ ТЕРИТОРИЈАЛНИ РАЗВОЈ	119

5.2.	УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	122
5.3.	МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	122

ГРАФИЧКИ ДЕО

Реферална карта бр.1 – Намена простора (P= 1:25 000)

Реферална карта бр.2 – Мрежа насеља, функција, јавних служби и инфраструктурних система (P= 1: 25 000)

Реферална карта бр.3 – Природни ресурси, заштите животне средине и природних и културних добара (P= 1:25 000)

На основу члана 35. става 9. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр. 72/09), Скупштина општине Баточина, на предлог председника Општине на седници одржаној дана 30.4.2010. године, донела је

ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ БАТОЧИНА

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Просторни план општине Баточина (у даљем тексту: Просторни план) припремио је ЈУГИНУС а.д из Београда.

Одлуку о изради Просторног плана са Програмом израде Просторног плана донела је Скупштина општине Баточина на седници одржаној 25.9.2008. год.

Просторни план је припремљен на основу **Стратегије развоја планског подручја**, као прве фазе у изради Просторног плана, коју је разматрала и верификовала (обавила стручну контролу) Комисија за планове општине Баточина, на седници од 18.6.2009. године и верификовала као **Концепт плана** на седници од 25.12.2009.год. На истој седници, 25.12.2009.год., верификован је и **Нацрт Просторног плана**.

Правни основ израде Просторног плана се огледа у члану 19. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр. 72/09) којим је прописано да се просторни план јединице локалне самоуправе доноси за територију јединице локалне самоуправе. Доношење Просторног плана је у надлежности Скупштине општине Баточина.

Просторни план је припремљен у складу са одредбама Правилника о садржини и изради планских докумената ("Службени гласник РС", број 60/03).

Садржина просторног плана општине је одређена чланом 20. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09) и чланом 16. Правилника о садржини и изради планских докумената, којим је прописано да просторни план садржи текстуални део и графички приказ. Графички приказ просторног плана општине представљају три рефералне карте (у размери Р 1:25 000).

Временски хоризонт Просторног плана општине Баточина је 2022. година.

Стратешка процена утицаја на животну средину је саставни део планског документа, а урађена је у складу са Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину («Сл. Гласник РС», бр. 135/04). Стратешка процена се радила истовремено са израдом Просторног плана, чиме су створени услови за благовремено интегрисање захтева везаних за заштиту животне средине у поступак припреме Просторног плана.

Повод за израду Просторног плана се огледа у потребама (обавезама) за:

- даљом разрадом и имплементацијом планских решења дефинисаних:
- Просторним планом Републике Србије ("Службени гласник РС", број 13/96);
- Просторним планом подручја инфраструктурног коридора аутопута Е-75, деоница Београд-Ниш ("Сл. гласник РС", бр. 69/03);

као планских докумената вишег реда чија планска решења за подручје општине Баточина је потребно да се даље разраде и примене кроз израду Просторног плана;

- планским усмеравањем ширења грађевинског земљишта, као и дефинисањем стратешког оквира за валоризацију положаја и улоге општине Баточина у просторном развоју ширег региона;
- израдом јединственог планског документа који ће представљати плански и правни основ за реализацију локалних интереса свих физичких и правних лица са подручја Општине;
- израдом планског документа који је могуће директно примењивати, првенствено по питању организације и уређења простора, као и изградње објеката у оним деловима Општине чији даљи просторни развој није потребно да се дефинише и усмерава кроз израду урбанистичких планова; и
- израдом развојног документа који уз уважавање основних европских принципа и начела просторног развоја, представља основ за привлачење и реализацију инвестиција из локалних, националних и европских фондова.

Просторним планом су разрађена начела просторног уређења, утврђени циљеви просторног развоја, организација, заштита и коришћење простора, као и други елементи значајни за просторни развој општине Баточина.

У припреми Концепта и Нацрта просторног плана расположиве податке, предлоге и сугестије дала су надлежна јавна предузећа и установе (ЈП «Путеви Србије», ЈП «Железнице Србије», «Телеком Србије», ЈП «ПТТ Србија», ЈП «СрбијаГас», ЈКП «7. Јули» Баточина, Министарство одбране Републике Србије, Завод за заштиту природе Србије, ЈП «Србијашуме», Републички сеизмолошки завод, ЈП «Електромрежа Србије», «Електрошумадија» Крагујевац, А.С.А. Врбак Лапово), ЈП «Водовод и канализација» Крагујевац, Регионална привредна комора Крагујевац, месне заједнице, надлежни органи управе Општине и Комисија за планове општине Баточина.

1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

1.1. ОПИС ГРАНИЦА ПОДРУЧЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Обухват Просторног плана је простор Општине укупне површине 136 км², на коме се налази 11 насеља (12 катастарских општина) и на коме живи 12 220 становника. Према административној подели Републике Србије, Општина припада Шумадијском округу, а граничи се са Градом Крагујевцом, као и са општинама Лапово, Рача, Свилајнац и Јагодина. Границу просторног плана чине спољашње границе катастарских општина Баточина варошица, Баточина село, Градац, Бадњевац, Никшић, Милатовац, Прњавор, Кијево, Брзан и Црни Као.

Северна и североисточна граница према општини Лапово повучена је ниским побрђем од коте Било (238 м) према Шавцу, а потом пресеца долину Лепенице и између потеса Криваја и Топољак у алувијалној равни избија на Велику Мораву.

Источну и југоисточну границу према општинама Свилајнац и јагодина чини река Велика Морава.

Граница на југу, југозападу и западу, према општини Крагујевац, води од тромеђе баточинске, јагодинске и крагујевачке општин, према западу пресеца долину Лепенице и железничко-друмске саобраћајнице, а потом скреће према северозападу ниским развођем до тромеђе баточинске, крагујевачке и рачанске општине.

Западну и северозападну границу Општине према рачанској општини повучена је од запада према североистоку до севера ниским и претежно заравњеним развођем између Лепенице и Раче до тромеђе баточинске, рачанске и лаповске општине.

Укупна дужина границе Општине, износи око 59 km; најкраћа је источна према општини Свилајнац (дуга око 5 km), а најдужа је према крагујевачкој општини (око 20 km). Општина има неправилан облик, пружа се, у правцу дуже осе, од истока ка западу ваздушним растојањем око 20 km, а краћом осом север-југ у дужини око 14,5 km.

Положај општине Баточина одређен је координатама између 44°03'49" (најјужнија тачка на потесу Пискавац у атару насеља Кијево) и 44°11'45" (најсевернија тачка у долини Сипићког потока у атару насеља Црни Као) северне географске ширине, и 20°27'15" (најзападнија тачка у изворишном подручју потока Стублине у атару насеља Бадњевац) и 21°11'40" (најзападнија тачка на ушћу потока грабовика у Велику Мораву у атару насеља Брзан) источне географске дужине (по Гриничу).

Табела бр. 1: Површине катастарских општина, број насеља и број становника 2002. год.

	Насеља	Катастарске општине	Површина КО (у ha)	Број становника
1.	Бадњевац	Бадњевац	2171,06	1165
2.	Баточина	Баточина (село)	824,75	5574
		Баточина (варошица)	585,93	
4.	Брзан	Брзан	2898,17	2073
4.	Градац	Градац	507,67	245
5.	Доброводица	Доброводица	1287,91	420
6.	Жировница	Жировница	1030,04	830
7.	Кијево	Кијево	1906,72	549
8.	Милатовац	Милатовац	471,48	584
9.	Никшић	Никшић	312,06	148
10.	Прњавор	Прњавор	621,55	186
11.	Црни Као	Црни Као	947,97	446
	Укупно		13565,30	12220

1.2. ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА И СУСЕДНИХ ПОДРУЧЈА

1.2.1. ПРОСТОРНИ ПЛАН РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ („Сл. гласник РС“, бр.13/96)

Пољопривредно земљиште

Општина Баточина већим делом припада сточарско–воћарско-виноградарском макрорегиону. Мања површина захвата ратарско сточарски регион.

Шуме, шумска земљишта и ловна подручја

Најзначајнији комплекс под шумама је у долини Лепенице у североисточном делу општине. Животињски свет је разноврстан и углавном настањен у шумским подручјима (срне, ситна дивљач).

Коришћење и заштита вода и водопривредних инфраструктура

ППРС предвиђа решење водоснабдевања општине Баточина прикључењем на Ибарско-шумадијски регионални водоводни систем. Евидентирана су значајна водоизворишта у приобаљу Велике Мораве.

Коришћење минералних сировина

На подручју Општине постоје зоне експлоатације неметала односно грађевинског камена.

Коришћење енергетских извора и енергетска инфраструктура

Према ППРС планирани коридор далеководна 400kV пролази у непосредној близини Општине. Нисконапонска мрежа непосредно напаја потрошаче и може се констатовати да напаја сва насељена места. Гасоводна мрежа која пролази кроз Општину је део гасоводног прстена Београд-Шабац-Ваљево-Косјерић –Бресница-Баточина-Београд.

Становништво

На основу урађених пројекција густине насељености по општинама, број становника се креће у распону 75-99 становника на км². Према ППРС пројектовани број становника за општину Баточина износио је 23.100 за 2001. годину, односно 22.900 за 2011. годину.

Систем градских центара и функционална подручја

Општина Баточина се сврстава у мање градске центре и као таква гравитира Крагујевцу (макрорегионални центар) и Београду (државни центар).

Развој и размештај индустрије

Општина се налази у потенцијалном појасу индустријског развоја који ће обухватати Баточину, Крагујевац и Краљево. Дуж лепеничког коридора врши се концентрација значајних привредних капацитета.

Саобраћај и везе

Општина Баточина представља непосредно окружење града Крагујевца преко које се остварује директна веза града са коридором 10 и примарном осовином развоја. Општина Баточина се налази у појасу Великоморавског индустријског развоја и на њеној територије је планирано следеће:

- везни коридор Баточина – Крагујевац – западноморавски коридор, који се пружа Лепеничком осовином развоја и повезује аутопут Београд – Ниш са западноморавским коридором и аутопутем Београд – Јужни Јадран;
- двоколосечна пруга Лапово – Крагујевац – Краљево. Тренутно на територији Општине постоји само један колосек ове пруге;
- пруга за велике брзине Београд – Ниш, пројектоване за брзине од 160 до 250 km/h, која користи коридор постојеће пруге.

Коридори свих државних путева I и II реда се задржавају. С обзиром да су већ формиран и да представљају основне носиоце саобраћаја Републике, у наредном периоду тежиште је на њиховом унапређењу (рехабилитација, доградња неизграђених путних праваца и допуна постојећих праваца, везаних за нове услове и стратешка опредељења развоја Републике).

Не планира се изградња робно транспортног центра на предметној територији. Међутим, у првој фази развоја мреже дистрибутивних центара планира се изградња РТЦ-а у Крагујевцу.

Туризам и заштита природне средине

Према ППРС Баточина се налази у појасу међународног путног правца I степена (ауто пут Београд-Ниш) тако да би у будућности могао да се развије транзитни

туризам. Транзитни туристички правци су засебни, специфични простори туристичке понуде дуж значајних коридора међународних и националних друмских и пловних токова, како у оквиру туристичких региона и зона, тако и као засебна понуда. Транзитни друмски туристички правац од Новог Сада до Ниша један је од приоритета I групе развоја туристичких праваца у планском периоду.

Баточина се налази у зони природно антропогених екосистема и делимично у антропогено природним екосистемима. ППРС утврђује и регионалне приоритете заштите природних добара; у средишњој Србији предност ће имати заштита влажних и забарених површина уз Мораву (са циљем да се успостави мрежа заштићених површина).

План заштите животне средине

Према просторно-регионалној диференцијацији животне средине Баточина припада Великоморавској зони у којој је изражен проблем недостатка воде, те загађење малих водотокова. У овој зони захтева се селективно ограничавање индустријског развоја и преорјентација на процесе који захтевају мање количине технолошке воде. У долини Мораве неопходно је обезбедити заштиту висококвалитетних земљишта.

Заштита, обнова и унапређење нарушених и деградираних екосистема и предела, засниваће се на планској реконструкцији, рекултивацији и ревитализацији, и на процесима спонтане природне обнове. У томе, биће предузимано следеће:

- биосанација деградираних подручја и пејзажа и примена биотехничких мера заштите;
- конципирање и спровођење еколошког инжењерства, како би био започет систематски рад на обнови, унапређењу и заштити живе природе и предела;
- регулација, ренатурализација и заштита целине подручја Мораве;
- унапређивање и санација ливадских и пашњачких површина;
- шумљавање и затрљављивање ораница захваћених ерозијом, предузимање других мера заштите и комплексно уређивање пољопривредних површина;
- успостављање природне вегетације у форланду и дуж саме обале.

Непокретна културна добра

ППРС дефинисано је културно добро од великог значаја - археолошки локалитет Јеринин град код места Градац.

1.2.2. ПРОСТОРНИ ПЛАН ПОДРУЧЈА ИНФРАСТРУКТУРНОГ КОРИДОРА АУТОПУТА Е-75, ДЕОНИЦА БЕОГРАД- НИШ („Сл. гласник РС“, бр. 69/03)

Просторни план подручја инфраструктурног коридора аутопута Е-75, деоница Београд-Ниш, обухвата део територије општине Баточина, целе катастарске општине Баточина (село), Баточина (варош) и Брзан.

Изградња пловног пута Дунав-Егејско море

ППИК није могуће утврдити планско решење, већ се резервише простор потенцијалног коридора пловног пута. Опредељење је да се обезбеде минимални просторни услови за пловност Мораве после хоризонта плана, односно после 2020. године. Дугорочно, пловни пут Мораве могуће је реализовати каскадним системом успорних објеката, који омогућавају хидроенергетско и пловидбено коришћење тока

Велике Мораве до Сталаћа, односно Ниша и Краљева, са обједињеним објектима на доњем току Јужне и Западне Мораве.

Развој и размештај индустрије

Баточина представља мањи индустријски центар са 1.000-5.000 запослених у индустрији.

Функција магистралног гасовода

На траси магистралног гасовода је планирано комплетирање разводне гасоводне мреже, чиме ће се знатно повећати број гасифицираних градова и насеља. У том циљу изграђен је разводни гасовод за Баточину.

Функција електроенергетске инфраструктуре

Реализацијом планираног далековода од 400 kV обезбедиће се напајање мреже 110 kV на дистрибутивном подручју Крагујевац (коме припада општина Баточина) као значајног електроенергетског чворишта у коридору.

Путна мрежа ће имати следеће приоритете:

ППИК предвиђено је појачано одржавање, изградња и реконструкција магистралног пута Баточина–Крагујевац М-1.11 (у оквиру везног инфраструктурног коридора Баточина – Крагујевац - западноморавски правац), са приоритетом изградње обилазнице око Баточине.

Железничка мрежа ће за приоритет имати реконструкцију и изградњу другог колосека на прузи Лапово-Крагујевац-Краљево.

Демографски процеси, насељавање становништва и мрежа насеља

Баточина као општински центар сврстана је у категорију насеља које још није формирано као градско насеље а циљ даљег развоја је ублажавање даљег демографског пражњења ове општине.

Положај аутопута Е75

Од функционалних и пратећих садржаја у коридору аутопута који су од значаја за општину Баточина, предвиђена је изградња самосталног смакнутог одмаришта “Брзан”, тип I десно и тип II лево (km: 697+500).

У односу на морфолошке карактеристике и изграђеност простора, коридор аутопута, деоница Београд-Ниш има следећи положај и техничке карактеристике по деоницама на територији предметне општине:

Раља – Баточина - дужина деонице износи 50,2 km са техничким карактеристикама за брзину кретања возила од 120km/h и подужим нагибима у границама 0-2%.

Баточина – Појате - изграђена деоница пружа се долином Велике Мораве. Дужина ове деонице износи 58,2km са техничким карактеристикама за брзину кретања возила од 120km/h и подужим нагибима у границама 0,2 -4%.

Положај коридора железничке пруге

Планира се изградња, реконструкција и модернизација железничке пруге Лапово – Крагујевац тако што се реконструише постојећа једноколосечна пруга и планира изградња другог колосека пруге за саобраћај возова брзинама до 120 km/h, којом ће саобраћати и међународни путнички и теретни возови за Косово Поље и Скопље.

План веза инфраструктурних система са окружењем

Везе аутопута Е-75 с окружењем оствариваће се путем петљи и денivelисаних укрштатања. Петља Крагујевац – у функцији повезивања дела подручја општине Баточина, општинског центра Баточина и града Крагујевца са аутопутем, као и везе магистралног пута М11-1. (Баточина- Крагујевац) са аутопутем.

Алтернативни путни правци

Коридор алтернативног путног правца пружаће се паралелно коридору аутопута са деоницама са леве и десне стране чије ће се функционално повезивање остварити петљама и денivelисаним укрштањима, и то:

- 1) са леве стране – од Велике Планае до Свилајнца уклапа се у трасу регионалног пута Р-103; од Свилајнца до Ћуприје наставља регионалним путем Р-108.
- 2) са десне стране – од Велике Планае до Алексинца, алтернативни пут представља регионални пут Р-214.

Режим коришћења и мере заштите вода и заштите од вода

У инфраструктурном коридору предвиђено је коришћење магистралних цевовода у оквиру регионалних система за снабдевање становништва водом. Када је у питању општина Баточина то је: Ибарско – шумадијски регионални систем, који ће, поред локалних изворишта и акумулације Гружа користити и воде Лопатнице и Студенице.

Мере заштите вода и заштите од вода

Полазећи од стања заштитних система приоритет се даје мерама које обухватају ревитализацију и регулацију доњег тока река Лепенице и Раче посебно у зони Баточине и Лапова.

Заштита животне средине, природе и непокретних културних добара

Санација, заштита и унапређење животне средине и осетљивих подручја са становишта предеоне екологије на подручју Просторног плана оствариваће се применом:

- техничких мера за отклањање или смањење на прихватљиви ниво неповољних утицаја; и
- биолошко-еколошких мера, комбинацијом живог и неживог материјала и озелењавањем, за заштиту од: буке, прашина, навејавања снега, ерозије, заштиту пољопривредног земљишта и воде, санацију клизишта, реколонизацију флоре и фауне, постпешене безбедности, естетско уређење простора коридора и др.

Планом су дефинисане комплексне мере у области заштите животне средине и предела (мере заштите земљишта, подземних и површинских вода, мере заштите од буке и вибрација, мере заштите од загађеног ваздуха, мере за руковање чврстим

отпадом, мере заштите од удеса цистерни са опасним материјама, мере заштите на пратећим садржајима аутопута, мере за унапређење стања вегетације, мере естетског уређења инфраструктурног коридора, мере заштите дивљачи) које ће се примењивати у даљој разради ППИК у урбанистичким плановима на планском подручју.

Утврђене су и посебне мере заштите и унапређења природних и непокретних културних добара (на подручју општине Баточина која је у обухвату ППИК нису евидентирана заштићена природна и културна добра изузетног и великог значаја).

Потребне површине за коридоре инфраструктурних система

ППИК резервише простор за коридоре магистралних инфраструктурних система ширине 700 m за аутопут, 250 m за пругу за брзине до 160 km/h, 200 m за гасовод и 4 m за оптичке каблове, као и 300 m за потенцијални коридор пловног пута, и то за:

1) трајно заузимање земљишта за потребе изградње и функционисања магистралних инфраструктурних система и објеката у Инфраструктурном коридору појас просечне ширине од:

- 70 m за аутопут;
- 35 m за двоколосечну и 15 m за једноколосечну железничку пругу за брзине до 160 km/h, уз додатне површине за станице и друге садржаје;
- 5 m за гасовод;
- 1 m за оптичке каблове;
- минимуму 6 ha за ТС 400 kV;
- 100 m за потенцијални коридор пловног пута.

2) заштитне појасе магистралних инфраструктурних система у Инфраструктурном коридору:

- непосредни појас заштите – простор ширине 150 m за аутопут, 100 m за пругу за велике брзине, 60 m за гасовод, и 4 m за оптичке каблове; и
- шири појас заштите – простор ширине 480 m за аутопут, 115 m за пругу, 135 m за гасовод, 60 m за далековод 400 kV и 200m за потенцијални коридор пловног пута.

Биланси планиране намене површина

Општина Баточина заузима 43.10km² укупне површине коридора, од тога пољопривредне површине заузимају 73.1 % (2001. године), шумске 14.1 %, док остале површине заузимају 12.8% укупне површине. Очекује се да ће до 2020. године тај проценат остати приближно исти. Сходно учешћу појединих општина и градова конверзија површина општине Баточина износи укупно до 0.5km².

Прва етапа спровођења просторног плана

За прву етапу спровођења плана до 2010., односно 2015. године приоритети, у општини Баточина су изградња функционалних система садржаја поред аутопута, изградња регионалног система за снабдевање становништва водом, развој канализационог система и постројења за пречишћавање отпадних вода у заштитним зонама изворишта водоснабдевања и интегрална заштита животне средине.

1.2.3. ПРОСТОРНИ ПЛАН ГРАДА КРАГУЈЕВЦА („Сл. лист града Крагујевца“, бр. 32/09)

Непосредно окружење града Крагујевца тз. локално метрополитенско подручје, чине суседне општине на које се непосредно одражава утицај града и у коме су природни, еколошки, јавни, привредни, саобраћајни, инфраструктурни и други системи, целине и објекти, битни за функционисање и развој Крагујевца и ових општина. Овај просторни обухват чине град Крагујевац и пет суседних општина округа: Топола, Рача, Баточина, Лапово и Кнић.

Индустрија

Један од најзначајнијих инфраструктурних система у функцији развоја привреде је изградња пута I реда Крагујевац-Баточина (коридор 10). Изградњом пута I реда постигло би се квалитетније повезивање града Крагујевца са главним саобраћајним коридором, омогућио би се безбеднији, бржи, рационалнији и ефикаснији транспорт људи и роба на ширем подручју града успостављањем квалитетних веза са главним саобраћајним коридором. Побољшала би се конкурентска позиција града за привлачење нових инвестиција. Створили би се услови за формирање појаса земљишта за отварање нових пословних зона. Побољшао би се степен развијености саобраћајне инфраструктуре и капацитета.

Просторни размештај привредних делатности

Будућа просторна структура привредних капацитета предвидела је поред радних зона у градском подручју Крагујевца и радне зоне ван градске територије, и то: ван грађевинских реона насеља - "greenfield" зоне, дуж главних везних праваца града са суседним општинама (државни пут првог реда Крагујевац-Баточина (Лапово) (М 1.11.) - "стратешки развојни правац 1", огранак Индустријске зоне Крагујевца на правцу ка Баточини и Лапову, површине 260 ha, са око 12000 запослених).

Шумарство

Неопходно је дефинисати и утврдити могућности за нове шумске површине:

- за заштитне појасеве (заштита од вибрација и буке са јаким саобраћајница као што су правац М 23. Крагујевац – Краљево, Крагујевац – Топола, аутопут Крагујевац - Баточина и обилазница градског насеља; ветрозаштитни појасеви; тампон појасеви између индустријских зона и стамбеног ткива);

Развојни правци и потези

Стратешки развојни правци везани су за лепенички коридор – државни пут I реда Крагујевац-Баточина (Лапово) и државни пут I реда М-23 Београд-Топола-Крагујевац, чији се продужетак Крагујевац-Равни гај-Чачак (Краљево - М23.1) везује на западноморавски коридор.

Стратешки развојни правац 1 представља основни приступ Крагујевцу са аутопута Е-75 и везу града и залеђа са коридором 10, као делом европског и српског развојног и саобраћајног система (великоморавски потез и појас интензивног развоја првог значаја према Просторном плану Републике Србије). Изградња ове деонице на потезу (Лапово)-Баточина-Крагујевац је најзначајнији директни развојни програм града, са продужењем према западноморавском потезу дуж Стратешког развојног правца 2. у оквиру јединственог везног путног и инфраструктурног коридора средишне и западне Србије. Као шири потез овај правац заснива

заједничке развојне програме са општинама Баточина и Лапово. На подручју града, у овом потезу формира се и развија нова пословна зона која се надовезује на највећи привредни потенцијал града "Индустријску зону Крагујевац", пословне зона Сервис 1. и Сервис 2, и ширег радног и пословног потеза дуж Угљешнице и Северне обилазнице, са везом према Стратешком развојном правцу 3. Као део инфраструктурног коридора овај правац води железничку пругу Лапово-Крагујевац, регулисани водоток Лепенице, прикључни цевовод система водоснабдевања Морава, систем за пречишћавање отпадних вода града Крагујевца, далеководе електронапајања 110kV, приводни оптички кабл и разводни гасовод 08-02.

Саобраћајна инфраструктура

Предвиђена је изградња државног пута I реда Баточина-Крагујевац, који у највећој мери прати трасу постојећег државног пута I реда (бр.1.11), док се у зони Крагујевца води новом трасом ("Јужна обилазница"). Планирани коридор представља једну од најзначајнијих попречних веза у Републици између постојећег међународног коридора Е-75 (коридор Х) и планираног коридора Београд-Јужни Јадран.

Водопривредна инфраструктура

Просторним планом Републике Србије и Водопривредном основом Републике Србије предвиђено је трајно решење водоснабдевања Града Крагујевца прикључењем на Ибарско-шумадијски регионални водоводни систем. До реализације регионалног система водоснабдевања предвиђене су следеће активности на постојећим извориштима водоснабдевања: повећање количина воде на изворишту "Морава" и решавање проблема пречишћавања сирове воде са изворишта "Морава", за насеља која се сада снабдевају сировом водом.

Листа приоритетних активности за имплементацију Плана до 2013. године

Поред рационалнијег коришћења постојећих комплекса предузећа, припремати и један број инфраструктурно неопремљених индустријских и радних зона за нова инвестициона улагања (аутопут-Лепеница, Петровац, Денино брдо и Корманско поље).

1.3. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

Територија општине Баточина се налази у средишњем делу Србије, и то у источном делу Шумадије и захвата углавном сливно подручје доњег тока реке Лепенице са делом крајње југозападне стране Доњовеликоморавске котлине. Простире се на површини од 136 км², између 44° 04' и 44° 11' северне географске ширине и 20° 57' и 21°10' источне географске дужине.

1.3.1. ПРИРОДНИ КОМПЛЕКС

Рељеф. Основне црте рељефа чине ниско побрђе у вишем и алувијална равна Лепенице и Велике Мораве у нижем делу. Заступљен је рељеф „живе пластике“ настао радом тектонских и флувио-денудационих процеса. Већи део Општине налази се у доњем току Лепенице, а источни део припада долини реке Велике Мораве, док се југозападни део налази на ободу крагујевачке котлине. Подручје општине Баточина претежно је равничарско, а у ивичном делу уздиже се благо заталасано побрђе. У долини Лепенице се ка побрђу издвајају три нивоа заравни: прва на висини од 160m са обе стране реке, затим друга на висини од 220m са десне стране реке са које се диже Стражевица (358m), а са леве стране диже се

површ од 190-210m н.в. Река Лепеница се на територији Општине епигенетски усекала у маси Чукара и Липара. Источни и југоисточни део Општине припадају великоморавској долини и делу Багрданске клисуре (атар насеља Брзан) просечне висине 105m. Заступљени су бројни рецентни облици рељефа, и то: точила, сипари, вододерине, јаруге, плавине и урвине. На обешумљеним и претежно стрмим падинама је изражено распадање стена са стварањем точила и сипара. Изражена је и појава клижења земљишта, и то углавном на теренима од неотпорних и растреситих неогених седимената.

Геолошке карактеристике. Геолошки састав територије чине прекамбријске и кенозојске творевине. Прекамбријске стене захватају средишњи, југозападни и западни део територије, (око $\frac{1}{4}$ укупне територије) и то делове сеоских атара Прњавора, Жировнице, Граца, Баточине, Никшића и Бадњеваца. Кенозојске творевине заузимају највеће пространство а њих чине терцијарни неогени језерски седименти и квартарне наслаге. Терцијарни неогени седименти прекривају делове терена сеоских атара: Црног Кала, Баточине, Граца, Бадњеваца, Миращевца, Доброводице, Кијева и Брзана, док су квартарне наслаге распрострањене у долинама Лепенице и мањих притока реке Велике Мораве. Квартарне наслаге су представљене пешчаним спрудовима и песковитим глинама у алувијалним равнинама ових река. У долини река Велике Мораве и Лепенице, као и њихових већих притока чести су алувијални наноси.

Инжењерско-геолошке и сеизмолошке карактеристике. У општини Баточина су заступљени следећи терени: стабилни терени (прекамбријске метаморфне стене, међу којима су микашисти, амфиболити, аргилошисти, филити, мермери и др), условно стабилни (неогени седименти: пешчари, конгломерати, лапорци), док су нестабилни терени јако мало заступљени. Територијално гледано, насеља Црни Као, Доброводица, Кијево и великим делом Брзан, Бадњевац и Милатовац, су смештена на терену сачињеном од пескова, шљункова, песковитих кречњака, конгломерата и глина, док централни део Општине карактерише разноврстан геолошки састав. Та разноврсност се огледа у заступљеношћу великог броја, углавном метаморфних стена, док се у зони око реке Лепенице простире алувијум, делувијум и пролувијум. Територију Општине карактерише сеизмичност од 8° MCS.

Климатске карактеристике. Поднебље карактерише регионални тип климата средњег дела Шумадије, тј. умерено-континентална клима са специфичностима које се манифестују као елементи хумидне и микротермалне климе. Баточина нема метеоролошку станицу па тиме ни обезбеђено континуално праћење климатских и метеоролошких показатеља. Истраживања су вршена на метеоролошкој станици у Крагујевцу.

Средња годишња температура ваздуха у Крагујевцу је 11.4°, најниже температуре су у јануару (3.4°) а највише у јулу (28.8°). Већи део климатског подручја одликује се релативно хладнијим зимама, топлијим јесенима од пролећа и умерено топлим летима. Просечна осунчаност износи 5.5 сати дневно (највише у јулу и августу а најмање у децембру). Релативна влажност ваздуха је највећа у децембру и јануару (преко 80%), а најмања у току лета и средином пролећа (у јулу, августу и априлу). Средња годишња облачност у Крагујевцу износи 5.7 десетина, с тим да је она највећа у децембру и јануару, а најмања у јулу, августу и септембру.

Ветар је веома важан елемент овог поднебља. У северним и североисточним деловима Општине заступљени су источни и југоисточни ветрови кошавског карактера, док у осталим деловима преовлађују ветрови из југозападног и северозападног квадранта. Карактеристично је и доста тишина, док су олујни и јаки ветрови изузетно ретки. Просечна висина годишњих падавина је око 650mm (највећа

је у мају и јуну а најмања у фебруару и октобру). За општину Баточина је такође карактеристичан град, који пада скоро сваке године у току лета.

Хидролошке карактеристике. Хидрографску мрежу чини једна веома разграната мрежа подземних и површинских вода. На овом простору је заступљен већи број извора који се најчешће јављају на контакту водопрпусних и водонепропусних слојева. Најбројнији су извори у вишим деловима Општине. Највећи речни ток у Општини је река Лепеница, док је Велика Морава гранична река источног дела општинске територије. На територији Општине се јављају и минералне воде. Посебно у селу Кијеву, осим два бунара али и сланих подворака на десној обали сеоског потока, између Горњег краја и Ламбићке мале. У селу Градац се налази извор сумпорне воде Смрдан, којим почиње Смрдански поток. У западном делу Општине, у делу око насеља Бадњевац и Градац су изражена честа изливања реке Лепенице, те се ово подручје карактерише као плавно.

Лепеница је лева притока реке Велике Мораве и једна од највећих река у Шумадији, а после Јасенице је највећа притока Велике Мораве. Изворишни део реке је на 900 метара надморске висине на огранцима Гледићких планина у селу Голочелу. Она тече средином територије Општине и прима са леве стране важније потоке: Црнокалски, Синорски, Павлишки и Бачеварски, а са десне Кијевски (са притоком Доброводички поток), Стражевички, Прњаворски под именом Раљевац или Рогачки поток.

Шуме, шумско земљиште и станишта дивљачи. Најзначајнији комплекс под шумама је шума Рогот, која се налази у долини реке Лепенице у североисточном делу Општине, где су од вегетације заступљени храст, буква, багрем, липа, цер и др. Шумски комплекс заузима површину око 365ха и значајан је у регионалним оквирима. Мањи део под шумама је у друштвеном и приватном власништву, док заштитних шума има јако мало. На подручју Општине се налази ловиште које заузима површину од 13500 ха и обилује богатом дивљачи: срндаћи, фазани, јаребице, зечеви.

Педолошке карактеристике. У долинским равнинама река Лепенице, Велике Мораве и њихових већих притока заступљен је алувијум, на терасама и нижем побрђу се местимично јавља смоница, а на вишем побрђу апсолутно преовлађују гајњаче, које су и најзаступљенији тип земљишта. Ови типови земљишта указују на јако повољне услове за развој разних пољопривредних култура, травне и шумске вегетације. Најповољнији услови за гајење пољопривредних култура су у централном делу Општине, и то углавном у насељима Бадњевац, Градац, Прњавор, Брзан, Кијево, Доброводица и Жировница.

Минералне сировине. У општини Баточина се експлоатише камен, доломитски мермери, кварц, тремолит, биотитско-мусковитски шкриљци и кварцити на налазиштима "Градац" и "Бела Стражевица", као и шљунак и песак из налазишта поред реке Велике Мораве (Топољак, К.О.Брзан). Лежиште доломитског мермера се налази у насељу Брзан, али још није у експлоатацији.

1.3.2. ДРУШТВЕНИ КОМПЛЕКС

Становништво. Број становника општине Баточина је према попису из 2002. године износио 12.220 становника, са најбројнијим општинским центром Баточином (5.574), насељем Брзан (2.073) и Бадњевац (1.165). У периоду од 1948. до 1981. године број становника незнатно расте док у периоду после опада за око 9%. Природни прираштај у посматраном периоду има негативне вредности, а према последњем попису је износио -7.5 промила.

Табела бр. 2: Упоредни преглед броја становника општине у периоду 1948-2002.год.

	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.
Баточина	12.003	12.309	12.455	12.459	13.452	12.641	12.220

Полну структуру карактерише већа заступљеност женског (51.10%) у односу на мушко становништво (48.90%). Знатну заступљеност имају деца предшколског и школског узраста и младо становништво (учешће становништва до 30 година старости је 39.4%). Најбројније становништво је између 45 и 50 година старости (17%). Просечна старост становника општине 41.2 године. Удео женског фертилног континента у укупном становништву насеља Баточина износи 20.8%, док је тај проценат у осталим насељима много мањи (10.8%). Радни континент учествује са 68% у укупном броју становника, док је удео старијих од 60 година око 24%.

У образовној структури становништва око 50% чине становници са завршеном потпуном или непотпуном основном школом, средњу школу је завршило 39% а јако мали проценат становника има више (2.9%) или високо (1.88%) образовање. Процент неписменог становништва (5.68%) је већи у односу на просек Републике Србије. У односу на претходне пописе становништва, образовна структура је доста побољшана. Смањен је број неписменог, увећан број средњеобразованог, али и за око 50% је увећан број више и високо образованог становништва.

Активно становништво чини око 44% од укупног броја становника, издржавано око 37%, док су лица са личним приходом заступљена са око 19% у укупном броју становника. У општинском центру је најбројније активно становништво било запослено у индустрији и рударству (43.3%), потом у трговини и занатству (11.0%), делатностима друштвене и државне службе (7.5%) и у саобраћају и везама (6.6%), док је у осталим насељима забележен пораст лица у прерађивачкој индустрији и вађењу руда и камена, саобраћају, трговини, занатству и угоститељству, стамбено-комуналној делатности итд.

Миграције становништва су доста заступљене. Од укупног броја становника, у истом месту од рођења живи 6.753 (55.26%), 1.149 (9.4%) је досељено у насеље са подручја исте општине, 2.842 (23.25%) из друге општине исте републике, а 1.119 (9.15%) са подручја друге републике. Када је реч о дневним мигрантима, најзаступљенији су они становници који раде у другој општини исте републике (60.80%), а потом и у другом насељу исте општине (38.01%). Ученици и студенти се углавном подједнако школују у другом насељу исте или друге општине.

Број домаћинстава постепено расте у периоду од 1948. па до 2002. године, а према попису из 2002. године тај број је износио 3.777 домаћинстава чија је просечна величина 3.23 члана.

Мрежа насеља. Општински центар Баточина, који се састоји из две катастарске општине (К.О. Баточина варошица и К.О. Баточина село), једино је насеље са преко 5000 становника (5574 становника 2002. године). Само 2 насеља припадају изразито малим насељима са мање од 200 становника (Никшић и Прњавор), 3 насеља броје од 200 до 500 становника (Градац, Доброводица и Црни Као), 3 насеља броје од 500 до 1000 становника (Жировница, Милатовац и Кијево) и 2 насеља броји од 1000 до 3000 становника (Брзан и Бадњевац).

Просечна густина насељености у општини Баточина износи око 87 становника по квадратном километру, што је готово у рангу просека густине насељености на територији Републике Србије (85 становника/km²). Најмања густина насељености је у југозападном, брежуљкасто-брдовитом делу Општине (атари насеља Никшић и

Прњавор), а највећа у централном, источном и западном делу, услед концентрације становништва, привредних капацитета и главних саобраћајних праваца.

У односу на попис становништва 1991. године, становништво Општине просечно опада, односно представља карактеристично депопулацијско подручје у којем се пораст становништва осим у општинском центру, бележи и у насељима Милатовац и Никшић. То је последица, пре свега, механичког одлива становништва (највећи проценат становништва емигрира ка општини Крагујевац) и негативног природног прираштаја. У општинском центру Баточине живи готово половина становништва Општине (46%).

Током претходних деценија евидентан је константан „трансфер“ активног становништва претежно у секундарне делатности (прерађивачка индустрија, вађење руда и камена), а делимично и терцијарно-квартарне (највише у општинском центру). Монофункционална, аграрна насеља су се трансформисала; тако је данас само насеље Кијево изразито аграрног карактера са преко 50% становништва запосленог у примарном сектору делатности. Функцијска трансформација је највише захватила насеља уже гравитационе зоне општинског центра (Бадњевац, Градац, Црни Као, Брзан). Доминантан тип насеља аграрно-индустријског и индустријско-аграрног карактера је изражен у укупно 8 насеља – Бадњевац, Градац, Доброводица, Жировница, Кијево, Никшић, Прњавор и Црни Као, где је највећи број активног становништва запослен у прерађивачкој делатности, делатности вађења руда и камена и пољопривреди.

Посматрајући просторно-функционалне односе међу насељима и миграторна кретања становништва унутар и изван граница територије Општине, поред општинског центра Баточине, издваја се и неколико мањих центара чије је гравитационо дејство претежно ограничено границама општине (Брзан, Бадњевац и Жировница). Примарна сеоска насеља су најбројнија категорија у Општини, карактеристична по малом броју становника (од којих је већи број оријентисан на пољопривредне делатности), имају углавном стамбено-економски карактер, без икаквих спољних функција према суседним селима, при чему су функционално зависна од општинског средишта и регионалних центара у непосредном окружењу (Крагујевац, Јагодина).

Јавне службе. На подручју Општине постоје бројни објекти јавних служби. Само сеоско насеље Никшић нема објекте Основног образовања. На територији КО Брзан постоје две основне школе. Објекти предшколског васпитања и средњег образовања заступљени су у општинском центру.

Здравствена заштита је заступљена преко Дома здравља и Диспанзера за жене и децу у Баточини, као и амбуланте у насељима Бадњевац, и Брзан. Дом здравља у Баточини по свом капацитету и функционалној структури одговара стандардима здравствене заштите за град мање величине каква је Баточина. Згради Диспанзера за жене и децу је потребна адаптација поткровља. Постојеће две сеоске амбуланте углавном задовољавају опремљеношћу и стручним кадровима, као и бројем радних дана (сати), али је укупан број амбуланти недовољан за целу територију Општине.

У Општини постоје две апотеке и обе се налазе у насељу Баточина, као и две ветеринарске апотеке у насељима Баточина и Бадњевац.

Град Баточина и сеоска насеља располажу развијеном мрежом *спортско-рекреативних објеката* и отворених спортских терена. Спортске активности у насељу Баточина се одвијају кроз рад фудбалског клуба "Слога", физичко васпитање у основној школи Свети Сава и Машинско-техничкој школи Никола Тесла

са укупно око 550 ученика и спортиста. Највише спортских активности се одвија на стадиону фудбалског клуба "Слога" у Баточини, спортској сали и отвореним теренима Основне школе "Свети Сава", спортској сали Машинско-техничке школе "Никола Тесла" и теренима за мале спортове насеља Лозница, Криваја и фабрике Крагуј (око 750 корисника).

Затворени спортски терени не постоје, изузев две школске сале. Ове сале су у функцији школских установа у којима се налазе и не могу у потпуности да задовоље потребе становника насеља Баточина. Ван насеља Баточина, спортски (углавном фудбалски) терени и терени за мале спортове се налазе у насељима: Брзан фудбалски терен, отворени терени ОШ "Свети Сава" и терени за мале спортове; Бадњевац фудбалски терен и терени за мале спортове ОШ "Свети Сава"; Доброводица фудбалски терен и терени за мале спортове; Жировница фудбалски терен и терени за мале спортове; Милатовац фудбалски терен и терени за мале спортове; Црни Као фудбалски терен и терени за мале спортове; Прњавор фудбалски терен; Кијево терени за мале спортове; Градац фудбалски терен.

Просторни размештај *поштанских јединица* је задовољавајући. У граду Баточини постоји централна пошта. Ван града поштанске јединице постоје само у насељима: Брзану, Бадњевцу и уговорним поштама у Жировници и Милатовцу. У смислу поштанских услуга, становници Општине су подмирени.

Од *објеката културе* у оквиру градског (општинског) центра налази се полифункционални Центар за културу "Доситеј Обрадовић". За сада је изграђена само 1. фаза комплекса, а у плану је проширење и адаптација Центра како би се створили услови за уређење изложбеног простора и добијање нових пратећих просторија (свлачионице, локали). У Баточини се налази биоскопска сала (419 места) и Народна библиотека "Вук Караџић" на простору од 122m², има петоро запослених и око 390 корисника библиотеке. Ван града Баточине, у центрима насеља, Брзан и Бадњевац налазе се одељења Народне библиотеке "Вук Караџић" са по једним запосленим и око 19 односно 54 корисника. Простори су релативно мали, 15m² односно 40m² и неадекватном опремом. Потребне за проширењем су неопходне и хитне јер су простори неусловни за било какве активности.

1.3.3. ПРИВРЕДА

Пољопривреда. Географски положај општине Баточина одредио је да њена главна привредна активност буде пољопривреда, услед плодног тла у алувијалним равнинама река. Управо овај речни алувијум се користи за ратарство, док се благо брдовите долинске стране користе за развој воћарства, виноградарства и сточарства.

Укупна површина пољопривредног земљишта Општине износи 10747 ha, што је 77,2% од укупних. У структури пољопривредних површина (2004. године), највише има ораница и башта - 9100 ha, односно 86.88% од укупних пољопривредних површина, воћњаци се простиру на 681 ha, односно заузимају 6.5%, виногради на 256 ha или 2.44%, ливаде на 266 ha, тј. 2.54%, а пашњаци заузимају 142 ha односно 1.36% пољопривредних површина. По Попису из 2002. године, пољопривредна производња се одвија на 7342 газдинства.

Поред смањења броја пољопривредног становништва услед активног процеса деаграризације који је карактеристичан за руралне пределе наше земље, велики проблем за већу производњу представља уситњеност највећег дела пољопривредних газдинстава. На уситњеним парцелама употреба механизације је нерационална и скупа. Пољопривредних газдинстава површине до 3ha било је 26.14%, као

најуситњенијих, док је газдинстава већих површина преко 10ha било 9.9%, а највећи број је газдинстава са 6-8ha и то 16.56%.

Садашња ратарска производња заснива се на жити (кукуруз и пшеница), поврћу и у новије време услед развоја екстензивног сточарства, и на сточном – крмном биљу. *Жита* се услед повољних природних услова гаје на готово две трећине ораничних површина. Кукуруз представља главну културу на ораницама. Гаји се у деловима алувијалних равни река Лепенице, Велике Мораве и њихових притока, али и на долинским странама и ниском побрћу. Данас више служи као сточна храна, а делом и у прехранбеној индустрији. На површини од 3310ha се 2004. године гајила ова култура. *Индустријско биље* се гаји на релативно малим површинама, свега 3% ораничних површина, а у периоду од 1993-2004. године запажа се смањење површина и уопште производња овог биља. Највише се гаје шећерна репа и сунцокрет, а соја и дуван повремено. *Повртарско биље* заузима треће место према засејаним површинама са 13.2%. Најзначајније врсте поврћа које се гаје су: кромпир (290ha), пасуљ (136ha), купус и кељ (148ha), лук (бели и црни 136ha), парадајз (88ha), паприка (99ha) и грашак (72ha). Приноси ових култура подмирују потребе домаћег становништва, али се остварује и тржишни вишак у њиховој производњи. Поврће се гаји у баштама око кућа на малим парцелама. Производња сточног биља постаје све важнија, па и површине на којима којима су засађене све веће (21.3%). Гаји се на ораницама, ливадама и пашњацима. Ливаде и пашњаци су такође од великог значаја за развој сточарства. Највеће површине под ливадама налазе се у атарима села: Бадњевац 50ha, Црни Као 36ha, Милатовац 36ha и Жировница 35ha, а под пашњацима: Бадњевац 46ha, Жировница 25ha, Кијево 20ha, Доброводица 16ha и Прњавор 16ha.

Воћарство и виноградарство имају дугу традицију, јер природни услови погодују овим културама. На јужном и југоисточном брежуљкастом делу општине на висини до 400m н.в. веома су повољни услови за гајење средњоевропског воћа, док су благо заталасана побрђа и косе до висине 250m источних и југоисточних експозиција погодни за гајење винских сорти грожђа. Воћарство је углавном екстензивно. Шљива је најважнија врста воћа у баточинској општини, што по броју стабала то и по производњи и њеном коришћењу у прехранбеној индустрији и производњи алкохолних пића. Друга по броју стабала и производњи је јабука. Од осталих врста воћа које се гаје издвајају се крушке, трешње, кајсије, брескве, ораси и дуње, чија је производња намењена потребама становништва. Под виновом лозом се налази свега 2.5% пољопривредних површина, број родних чокота се смањило са 2011000 на 1963000, али се просечан принос повећао са 1.03 на 1.42 kg по чокоту. То указује да се виногради сада гаје уз примену агротехничких мера, обично су лоцирани на квалитетнијем земљишту, па приноси, упркос мањем броју чокота, морају бити већи.

Сточарство има јако дугу традицију и представља најзначајнију грану у пољопривреди, са тенденцијом константног пораста у развоју. Као најстарија грана са најдужом традицијом, издваја се свињарство, услед великих површина некада под храстовим шумама и ливадама које су давале храну за свиње. Говедарство је најзначајнија грана, у коју се у последње време јако много улаже. Домаће врсте су оплемене не сименталским говечем, па се данас гаји тзв. шарено говече. Овчарство је некада било значајно због вуне, млека и меса, али се данас ретко среће у организованим формама. За развој живинарства постоје одлични услови, али се произвођачи углавном оријентишу на производњу за потребе домаћег становништва, а мање за тржиште. Пчеларство, које се од давнина негује, није развијено на одговарајућем нивоу.

Индустрија. Непосредна близина Крагујевца, привредно-индустријског центра Шумадије, утицала је на развој општине Баточина и њене привреде, пре свега у секторима пољопривреде, индустрије и трговине. Најзначајнија предузећа општине су: "Алпине пзпб" д.о.о. Београд (до јануара 2006.године када је извршена

приватизација АД "Стражевица") – предузеће за производњу широког асортимана грађевинског материјала и АД „Лепеница“ – специјализована трговина на мало. Већа предузећа Општине су: ПП "Брзанпласт" Брзан, која се бави прерадом пластичних маса и рециклажом пет амбалаже, д.о.о. "Полипак", Баточина - произвођач пластичних кеса, папирне галантерије и средстава за хигијену, ПП "Рад траде" Жировница - трговина пољопривредних машина и алата, СЗР "Минела", Баточина - произвођач сокова и кондиторских производа, д.о.о. "Сељак", Баточина - трговина грађевинским и огревним материјалом, пољопривредна аптека, „ИМБ“ Баточина – индустрија метала, ПП "Еуропласт", Баточина - произвођач алуминијумске и ПВЦ столарије, металне галантерије, пластифицираног и поцинкованог универзалног плетива, „Граx аутомotive“ д.о.о. – производња електричне опреме за моторе и возила, „Енмон“, Жировница – производња керамичких плочица, „Агрошумадија“, Жировница – производња пољопривредне механизације.

У Општини послује 53 предузећа, од којих су 48 мала, 3 средња и 2 велика, а у којима је запослено 2049 радника. Друштвени производ у 2003. години је износио 1136,1 милиона динара. Поред 53 привредних друштава, у Општини привредну делатност обавља 231 самосталне радње.

Табела бр.3: Запослени по секторима делатности у 2008. години у привреди, друштвеним установама, задругама и организацијама

Сектор делатности	Удео (у %)	Укупно
Пољопривреда, шумарство, водопривреда	1.7	27
Прерађивачка индустрија	25.2	302
Производња електричне енергије, гаса и воде	5.1	61
Грађевинарство	1.7	21
Трговина на велико и мало, оправка	11.7	140
Вађење руде и камена	14.4	173
Саобраћај, складиштење и везе	1.3	50
Финансијско посредовање	0.2	16
Послови са некретнинама, изнајмљивање	0.3	3
Државна управа и социјално осигурање	8.7	104
Образовање	13.0	156
Здравство и социјални рад	5.0	60

Туризам. Туризам као привредна грана је на врло ниском нивоу што се огледа на основу постојећих услужних објеката, недостатку туристичких објеката и садржаја, незаштићености и неодржавању антропогених туристичких мотива и кроз неискоришћеност природних потенцијала.

Природне вредности, речни токови Лепенице и Велике Мораве, комплекс шуме Рогот и вештачка језерца у зони Моравишта пружају добру основу за развој лова и риболова, као и развој сеоског туризма. У многим селима су подигнуте викенд куће које се повремено користе у току лета за одмор што уз разноврсност домаћих специјалитета, гостопримство и нарочито могућност рекреативног учешћа у пољским радовима, спремања зимнице, лова и риболова представља основ за развој сеоског туризма. Такође, шумски резерват Рогот који се простира на површини од 365 ha, представља познато излетиште и ловиште за пернату и крупну дивљач. Ловачко удружење „Рогот“ поседује Ловачки дом у ивичном шумовитом делу резервата. Располаже са око 120 m² корисног простора. Има ресторан за смештај 60 особа, две комфорне собе са по два лежаја за преноћиште и покривен трем испред зграде.

Поред природних, за развој туризма подједнако су значајни и антропогени мотиви који се заснивају на објектима сакралне архитектуре, старим грађевинама,

споменицима културе и др. Поред непокретних културних добара, на подручју Општине се налазе и други облици културног наслеђа материјалног и духовног карактера, који употпуњују вредности ове средине и назначују правце простирања „културних стаза“.

1.3.4. ИНФРАСТРУКТУРНИ СИСТЕМИ

Саобраћај. Општина Баточина има повољан саобраћајни положај и развијену мрежу путева. Повољном географском положају допринеле су и осавремене друмске саобраћајнице као и модернизација железничке пруге, што је омогућило непосредну директну везу са железничко – друмском Балканском магистралом и Лепеничком трансверзалом. Територијом Општине пролази траса државног пута I реда у дужини од 14,1 km. Заступљеност државних путева II реда је свега 8,1%, док су општински путеви заступљени са 75,7%. Од 56 km општинских путева, 38 km је са савременим коловозом.

Окосницу друмских веза чине следећи државни путеви:

- државни пут I реда бр. 1, аутопут, међународна ознака Е-75, у дужини од 4,76 km, са саобраћајним оптерећењем (ПГДС за 2008. годину) од 17.216 возила на деоници Лапово – Баточина и 15.060 возила на деоници Баточина - Јагодина;
- државни пут I реда бр. 1.11: Баточина – Крагујевац, у дужини од 14,1 km, са ПГДС-ом од 5.319 возила на деоници Баточина – Баточина (Марковац) у 2008. години;
- државни пут II реда бр. 214: Мала Крсна – Велика Плана – Баточина – Јагодина – Ниш – Лесковац – Владичин Хан – Врање – граница са БЈР Македонијом, у дужини од 5,5 km (нису вршена бројања саобраћаја на овом путном правцу). Саобраћајница представља алтернативни путни правац аутопуту Е-75, на којој се не наплаћује путарина.

Општинска путна мрежа, која има улогу повезивања насеља са центром Општине и са путном мрежом вишег ранга, је разграната и углавном се по положају траса налази на коридорима саобраћајних захтева. Значајнији општински путни правци су:

- Баточина – Рача, који са северозапада улази у подручје Плана, надвожњакком премошћује пругу Лапово – Крагујевац и улази у центар града;
- Баточина – Лапово, који такође води из центра на север и са пругом се укршта у нивоу на путном прелазу;
- путни правци према Доброводици и Кијеву који из центра насеља воде према југу.

Дужина општинске путне мреже износи 56 km, од чега је 38 km, или 67,8%, са савременим коловозним застором (просек у Републици је 64%). Поједине деонице општинских путева су још увек у изградњи. Стање вертикалне и хоризонталне сигнализације је лоше, али упркос томе просечна ширина коловоза од 5,0 до 6,0 m омогућује релативно безбедно функционисање индивидуалног и теретног – снабдевачког саобраћаја. Мрежу некатегорисаних путева чине путеви ширине од 3,5 – 5,0 m, са асфалтним, земљаним и у ретким случајевима макадамским коловозним застором.

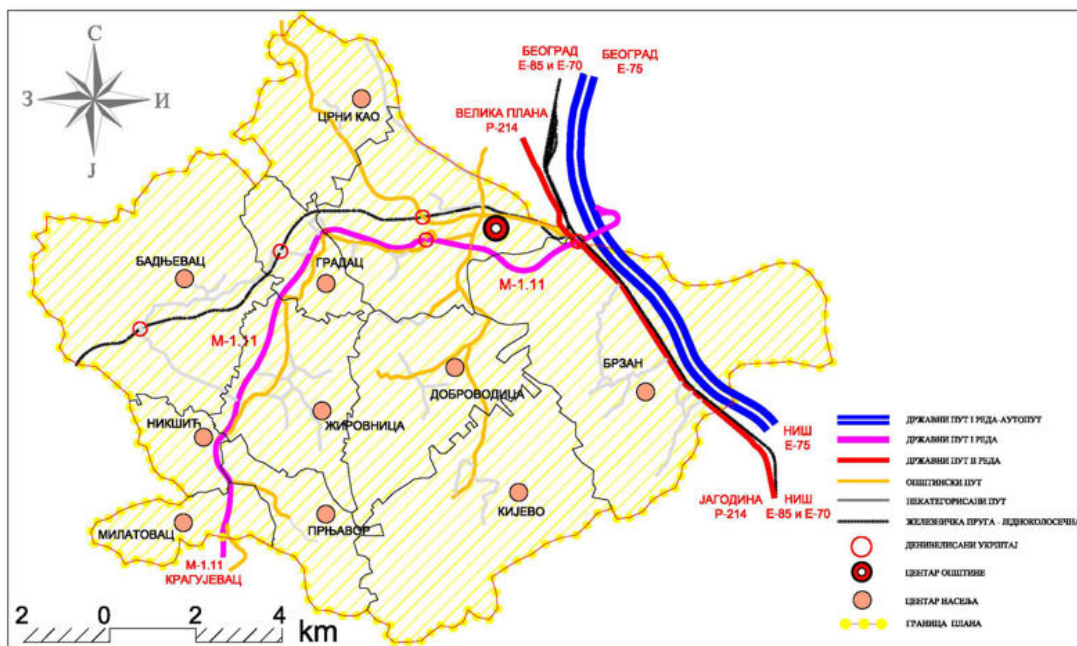
Територијом Општине пролази магистрална електрифицирана пруга Београд – Ниш, у дужини од 4,6 km и једноколосечна пруга Лапово – Крагујевац – Краљево – Косово поље – Скопље у дужини од 14,3 km, са железничким станицама Баточина и Брзан. Железничка станица располаже са потребним бројем станичних колосека, механичким сигнално-сигурносним уређајима и ваздушним телекомуникационим

водовима, станичном зградом и капацитетима за пријем и отпрему путника и робе за шта се користи и индустријски колосек Стражевица.

Локални, као и међуградски јавни саобраћај се воде трасама државних и општинских путева, а самим тим и кроз центар града. Као најзначајнији аутобуски превозник истиче се „Аутосаобраћај“ из Крагујевца који поседује највећи део регистрованих линија у приградском и међуградском саобраћају и једини је стални превозник у локалном саобраћају.

На територији Општине је у функцији пет станица за снабдевање горивом. Две су лоциране у насељу Баточина, док се по једна налази у Жировници, Бадњевацу и Брзану. Пумпне станице су добро распоређене и омогућују адекватну покривеност свих делова града. На територији Плана не постоје издвојене и обележене бицикличке стазе због чега долази до мешања овог вида саобраћаја са моторним саобраћајем што утиче на смањење безбедности свих учесника у саобраћају.

Схема бр.1: Постојеће стање саобраћајне инфраструктуре

Водопривреда. Са водопривредног аспекта, најразвијенији су мреже и објекти за водоснабдевање насеља, затим системи за одбрану од спољних и унутрашњих великих вода, док су системи за евакуацију отпадних вода и мелиорациони системи у почетној фази развоја.

На подручју Општине водоснабдевање насеља организовано је путем водоводних система и бунара у двориштима окућница домаћинстава, и то:

- насеља Баточина, Никшић, Милатовац и Бадњевац, која се снабдевају водом из изворишта "Брзан" (Моравски систем), формираног за потребе града Крагујевца;
- насеља Бадњевац и Прњавор, у којима постоји заједнички систем за водоснабдевање; и
- насеља Црни Као, Брзан, Доброводица, Жировница, Градац и Кијево, у којима је снабдевање водом решено индивидуално.

На територији општине организовани систем јавне канализације има само насеље Баточина. Постојећа канализациона мрежа је сепарационог типа и не покрива простор целог насеља. Употребљена вода се прикупља у главни колектор Ø 400 и Ø 500 мм и путем канализационе црпне станице одводи без пречишћавања у реципијент реку Лепеницу. Атмосферска вода се кишном канализацијом изграђеном само у центру насеља Баточина, најближим путем упушта у реку Лепеницу.

Евакуација отпадних вода у сеоским насељима је посебно проблематична. Употребљене воде се изливају у примитивно изграђене упијајуће септичке јаме, блиске потоке, јаруге и земљиште, чиме се директно загађују копани бунари намењени водоснабдевању.

На територији општине Баточина мелиорациони системи су присутни у мањем обиму, иако је потреба за њиховим постојањем евидентна. У сливу Кијевског потока има бујичних водотокова, који у сушном летњем периоду скоро пресуше, али зато у време дужих и јачих киша, често изазивају и поплаве већих размера. Водорегулације су извршене на водотоцима Лепеница и Кијевски поток.

Електроенергетска мрежа. На територији општине налазе се преносне и дистрибутивне мреже и објекти који су саставни део Електромереже Србије. Насеља на подручју општине Баточина се електричном енергијом снабдевају из ТС "Лапово" 110/35/10 kV, преко далековода 35 kV.

Присутни напонски нивои су 35 kV, 10 kV и 0,4 kV. Са напонског нивоа 35 kV, помоћу три ТС 35/10 kV "Баточина", "Брзан" и "Жировница", напон се обара на 10 kV мрежу која је развијена до свих насеља. У насељима се помоћу ТС 10/0,4 kV напон доводи на потрошачку мрежу.

Снабдевање електричном енергијом обезбеђено је за сва насеља у Општини. Реконструкција нисконапонске електроенергетске мреже је започета, јер капацитети постојећих ТС 10/0,4 kV не задовољавају тренутне потребе за електричном енергијом, тако да у наредном планском периоду треба повећати инсталисану снагу. Такође, јавна расвета је урађена у свих 11 насеља.

Кроз Општину пролази магистрални гасовод Београд – Ниш, деоница Велико Орашје – Параћин (МГ 08, Ø 457 мм), радног притиска 50 бара, од којег се помоћу ГРЧ "Баточина" одваја разводни гасовод Баточина – Крагујевац (РГ 08-02, Ø 273 мм), радног притиска 50 бара.

За загревање објеката у зимском периоду се као огрев користе угаљ и дрво. У општинском центру у објетима управе и друштвених активности користе се блоковске и индивидуалне котларнице.

Телекомуникациони системи. Територија општине Баточина је покривена поштанском, телеграфском и телефонском мрежом, као и мрежама мобилне телефоније и телевизијског и радио преноса. Различит је степен просторне и функционалне развијености поменутих мрежа, тако да је неопходна њихова модернизација, комплетирање и ширење према концентрисаним корисницима (насеља, производне зоне и саобраћајни терминали).

Поштанским саобраћајем и услугама су покривена сва насеља општине, а 5 пошта се, налази у: Баточини, Бадњевцу, Милатовцу, Жировници и Брзану. Број пошта са шалтерима задовољава потребе становништва и нема потребе за објектима овог типа услуге.

На територији општине постоји 7 дигиталних телефонских централа : ЧЦ Баточина, КЦ Црни Као, КЦ Бадњевац, КЦ Никшић, КЦ Брзан, КЦ Доброводица и КЦ Жировница. Осим КЦ Доброводица, све остале су повезане оптичким кабловима. Умрежавање у савремени систем комуникација омогућен је магистралним општинским каблом Београд-Ниш, са краком који преко Баточине повезује Крагујевац. Функционисање мобилне телефоније омогућено је преко постојећих базних станица.

Комунална инфраструктура. Организовано прикупљање, транспорт и депоновање комуналних отпадака врши комунално предузеће „А.С.А“ Еко д.о.о из Лапова из општинског центра Баточине, и делимично из сеоских насеља. До априла 2009. године отпад генерисан на подручју општине Баточина одлаган је на старој депонији у Лапову, након чега је склопљен уговор са новом санитарном депонијом у Лапову да се отпад одлаже на овом локалитету. Стара депонија у Баточини (поред пута Баточина-Крагујевац) је попуњена и извршена је њена рекултивација. На локацији Градац, у зони каменолома, налази се велико сметлиште ("дивља депонија").

Зелена пијаца се налази само у општинском центру Баточини (поред аутобуске станице). У осталим сеоским насељима не постоје зелене пијаце. Сточна пијаца, која се користи и као кванташка, налази се између шуме Рогот и пута који повезује Баточину и Доброводицу. Површина од 3,4 ха задовољава потребе локалног становништва.

Гробља постоје у свим насељима и то су сеоска класично-архитектонско-традиционалног типа.

Највећи проблем представља сеоско гробље насеља Градац. Експлоатацијом камена, гробље је остало као узвишење, окружено вертикалним литицама, без могућности ширења. Нарушени амбијент, безбедност укопавања и пијетет према прецима отвара веома сложено питање комплетног релоцирања/пресељења гробља.

Без обзира што су насеља углавном ратарско-сточарска, на подручју Општине није формирано гробље за угинуле животиње.

1.3.5. ЗАШТИТА ПРОСТОРА

Заштита животне средине. Постојеће стање квалитета животне средине општине Баточина одређено је низом унутаропштинских (локалних) и регионалних фактора, односно појавама и последицама социоекономског развоја ширег подручја и комплекса постојећих природних услова. Досадашњи развој је проузроковао стихијно и непланско коришћење простора у појединим деловима Општине, односно деградацију основних компоненти животне средине. Основни проблеми у погледу квалитета животне средине односе се на нерегулисано питање одвођења комуналних и индустријских отпадних вода (упуштање непречишћених отпадних вода у речне токове), загађење индивидуалних копаних бунара за водоснабдевање у плитким изданима, нехигијенска сметлишта и мање сеоске депоније комуналног отпада поред путних праваца и у коритима речних токова, незадовољавајући квалитет вода реке Лепенице, односно загађења као последица рада индустријских постројења и технологија која се примењују за производњу (каменолом „Стражевица“ у насељу Градац).

Категоризација животне средине

категирија	подручје
III	Општински центар Баточина, коридор аутопута Београд-Ниш, погони за прераду камена у насељу Градац и на брду Стражевица, река Лепеница
IV	магистрални и регионални путеви, сточне и живинарске фарме, мање радно-привредне зоне у сеоским насељима Брзан и Жировница, подручја интензивне пољопривреде, сметлишта комуналног отпада дуж путних праваца и на обалама речних токова
V	локални путеви, приградска зона насеља Баточина са неконтролисаним градњом, коридори железничких пруга Београд-Ниш и Лапово-Баточина-Крагујевац, зона интензивног воћарства
VI	сеоска насеља, подручја око непокретних културних добара, плавни терени око река Лепенице и Велике Мораве
VII	Природна добра, шумска, мочварна и ловна подручја

Заштита природних добара. На територији општине Баточина евидентирана су 2 заштићена природна добра: споменик природе „Рогот“ (обухвата територију К.О. Баточина, Брзан и Доброводица, површине 365 ha) и Специјални резерват природе „Брзанско моравиште“ (К.О. Брзан, у поступку заштите). Пећина у насељу Градац представља посебну амбијенталну целину (налази се у подножју Јерининог брда, са десне долинске стране реке Лепенице), са географским (налази се у доломитском мермеру), археолошким и геолошко-палеонтолошким вредностима (у њој су пронађени фосилни остаци животиња).

Заштита непокретних културних добара. На подручју општине Баточина налазе се разноврсна културна добра која потичу од периода праисторије (старост појединих археолошких локалитета датира из периода старијег каменог доба – палеолита, око 10 000 год.п.н.е.). Према подацима Републичког завода за заштиту споменика културе, на планском подручју регистровано је једно непокретно културно добро од великог значаја (археолошки локалитет Јеринин град) и 3 културна добра у категорији споменика културе (палеолитска пећина под Јерининим брдом, црква брвнара у Брзану, манастир Грнчарица у Прњавору).

Културна добра која уживају статус претходне заштите (евидентирана културна добра) су бројни објекти сакралне архитектуре, објекти народног градитељства, гробља и појединачни споменици и археолошки локалитети.

1.4. ПОТЕНЦИЈАЛИ И ОГРАНИЧЕЊА ПОДРУЧЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА (SWOT анализа)

Основни потенцијали просторног развоја су:

У погледу коришћења природних ресурса:

- разграната хидрографска мрежа;
- повољан географски положај и благо разуђен рељеф;
- плодно пољопривредно земљиште - највише су заступљене оранице и баште (66%), шумско земљиште (14%), а најмање воћњаци (6%), виногради (2%) и ливаде и пашњаци (4%);
- повољни услови за развој пољопривреде; и
- претежно повољна стабилност терена.

По питању становништва, мреже насеља и јавних служби:

- велики удео радно способног становништва;
- могућност даљег развоја секундарног и терцијарног сектора делатности;
- иницирани процеси функционалне трансформације насеља, посебно у рубном појасу општинског центра и дуж државног пута М 1.11;
- развијена полифункционална структура популационо највећих насеља на подручју општине – Брзан, Бадњевац, Жировница;
- традиционално успостављене функционалне, демографске и социоекономске везе насеља са насељима општине Крагујевац;
- локалне иницијативе и заинтересованост становништва за развој радно-привредних зона, пољопривреде, туризма, услужних делатности и објеката мале привреде;
- задовољавајућа и релативно густа мрежа објеката јавних служби обавезних садржаја (основно образовање);
- школски комплекс у Баточини са потребом за проширење на зграду школске кухиње у којој се налазе одељења целодневне наставе;
- савремени Дом здравља у Баточини са диспанзером за жене и децу;
- могућност реновирања и изградње других неопходних објеката јавних служби;
- развијена спортска инфраструктура општинског центра; и
- могућност развоја специфичних видова спортско-рекреативних активности у сеоским насељима.

У области привреде:

- пољопривредне површине чине 82% укупних површина;
- природне погодности за производњу за све врсте ратарске производње, воћарства и виноградарства;
- присутност дуге традиције у производњи одређених пољопривредно-прехрамбених производа;
- постојећи фонд земљишта омогућава прехрамбену сигурност становништва;
- повољни физичко-географски и климатски услови за интензивну пољопривредну производњу и развој савремене пољопривредне производње, здраве хране, фарми, специфичних производа, подизање нових плантажа воћа, пластеника и стакленика (за поврће и цвеће);
- значајно учешће мешовитих домаћинстава која су, по правилу, спремнија за иновације у пољопривреди и другим делатностима;
- формиране привредно-радне зоне;
- квалификована радна снага;
- предвиђена изградња слободне зоне која ће у великој мери олакшати и поспешити послове увоза и извоза готових производа, репроматеријала и сировина, послове активног и пасивног оплемењивања и складиштења робе;
- ловиште и шумски резерват Рогот богат различитим врстама ситне и крупне дивљачи;
- постојеће туристичке манифестације; и
- амбијенталне вредности за развој излетничког, рекреативно-боравишног и сеоског туризма.

У области саобраћаја и инфраструктурних система:

- повољан саобраћајно-географски положај;
- постојећа мрежа путева;

- близина државних путева I реда, пре свих аутопута Београд – Ниш са којим подручје Општине остварује непосредну везу;
- коридор магистралне електрифициране железничке пруге Београд – Ниш;
- могућност модернизације постојеће пруге, електрификација и доградња колосека у циљу ефикасног повезивања са мрежом пруга у западном делу Републике Србије;
- близина коридора пруге за велике брзине;
- потенцијал за развој мреже бициклистичких стаза у циљу развоја циклотуризма.
- развој робно-транспортног центра у Крагујевцу у близини границе двеју општина утицаће и на реорганизацију и рационализацију робних токова и на територији општине Баточина;
- изградња аеродрома у Крагујевцу који се може користити за прихват и отпрему мањих авиона, а који могу користити становници општине Баточина имајући у виду релативно малу међусобну удаљеност.
- могућност формирања организованог система водоснабдевања;
- могућност организованог одвођења отпадних вода из насеља Баточина, Црни Као, Градац, Жировница и Доброводица, као сливног подручја на заједничко планирано ППОВ;
- водоизворишта "Јасик" и "Брзан" у приобаљу реке Велике Мораве;
- развијена и модернизована електроенергетска мрежа;
- Магистрални и разводни гасоводи изградњом одговарајуће ГМРС и потребних МРС, дају могућност сукцесивног прикључивања домаћинства свих насеља, јавних и сервисних објеката и производних погона, на систем; и
- планирана изградња нових базних станица мобилне телефоније.

У погледу заштите животне средине, природних добара и непокретних културних добара:

- релативно очуван квалитет ваздуха;
- одсуство значајних индустријских капацитета и емитера загађујућих материја;
- низак ниво комуналне буке;
- започете активности организованог прикупљања и одлагања комуналног отпада, односно изградња регионалне санитарне депоније за општине Баточина, Рача, Велика Плана, Лапово, и Деспотовац;
- спремност општинских структура за решавање основних еколошких проблема;
- очувани природни предели;
- очуваност биодиверзитета и објеката гео-наслеђа;
- очуваност потенцијалних изворишта термоминералних вода;
- природне и културно историјске вредности (шума Рогот, богатство непокретних културних добара) као посебан потенцијал активирања насеља у погледу туристичко-услугне понуде;
- утврђени археолошки локалитети; и
- праисторијска пећина Градац, као специфична геолошка, еколошка и културно-историјска целина.

Основна ограничења просторног развоја су:

У погледу коришћења природних ресурса:

- мали проценат очуваних шума;
- изражена појава клижења земљишта;

- трусност подручја (8°MCS);
- плављење земљишта; и
- висок ниво подземних вода.

По питању становништва, мреже насеља и јавних служби:

- неповољна старосна структура, првенствено у руралном подручју;
- негативан природни прираштај;
- лоша образовна структура становништва;
- неповољне демографске тенденције у већини сеоских насеља (велики број радника – дневних миграната, велики проценат становништва преко 60 година, депопулација сеоских насеља, итд.);
- недовољна развијеност услужних делатности и објеката јавних служби у већини сеоских насеља;
- неадекватна опремљеност насеља комуналном инфраструктуром (недостатак организованог водоснабдевања у већини насеља, лоше стање локалних путева, недостатак канализације у великом делу градског подручја и свим сеоским насељима, итд.);
- недовољна опрема школског простора, укључујући спортске терене и фискултурне сале;
- низак ниво комуналне опремљености у сеоским насељима;
- недовољна развијеност јавних служби из области културе, неадекватни простори са застарелом опремом;
- недостатак апотека и специјалистичких служби у здравственим станицама и амбулантама; и
- незадовољавајућа просторна дистрибуција, као и периодични рад сеоских пошти.

У области привреде:

- уситњеност поседа, незавршена комасација, застарела механизација;
- неусклађеност са савременим тенденцијама и потребама интензивне пољопривредне производње;
- висок степен зависности пољопривредне производње од екоуслова у вегетационом периоду (нефункционисање локалних система за наводњавање);
- ширење површина под виноградима, и воћњацима и др. ограничено недостатком радне снаге;
- неповољна образовна структура пољопривредних становника;
- недостатак радне снаге у пољопривредним радним шпичевима.
- непостојање самоорганизовања пољопривредних произвођача у задруге и/или професионалне асоцијације.
- недовољна дисперзија прерађивачких капацитета изван центара заједнице насеља;
- висок степен зависности локалне економије од ефикасности и рентабилности привредног сектора града Крагујевца;
- неопремљеност нових радно-привредних зона основном комуналном инфраструктуром;
- запуштеност и смањен капацитет постојећих угоститељских објеката;
- запуштеност шумског резервата „Рогот“;
- недовољни капацитети постојећих туристичких садржаја; и
- недовољна маркетиншка и промотивна кампања на тржишту.

У области саобраћаја и инфраструктурних система:

- пролазак државног пута I реда кроз центар насеља;
- недостатак путева са савременим коловозом у категорији општинских и некатегорисаних путева;
- недовољна финансијска средства за одржавање постојеће општинске путне мреже;
- непостојање довољног броја пратећих садржаја, гасних станица, сервиса и сл, што условљава задовољавање тих захтева у окружењу;
- низак проценат коришћења железничког саобраћаја;
- непостојање одговарајуће саобраћајне инфраструктуре за немоторна кретања;
- непостојање канализационе мреже на највећем делу подручја Општине;
- велики број становника нема организовано водоснабдевање из санитарно-хигијенских система;
- перспективно одвођење канализационим системима отпадних вода из долињских насеља условљава изградњу канализационих црпних станица;
- постојећа атмосферска канализација на незадовољавајућем нивоу; и
- дистрибутивни електроенергетски капацитети не могу задовољити будуће потребе корисника.

У погледу заштите животне средине, природних добара и непокретних културних добара:

- испуштање комуналних отпадних вода у реципијент без претходног третмана пречишћавања;
- незадовољавајући ниво квалитета вода главних речних токова (Лепеница и Велика Морава);
- недостатак постројења за пречишћавање отпадних вода;
- нехигијенска сметлишта у сеоским насељима и на обалама речних токова;
- локација каменолома „Стражевица“ у непосредној близини насељеног места Градац и речног тока Лепенице;
- иницирани процеси ерозије земљишта на обешумљеним теренима;
- опасност од загађивања земљишта прекомерном употребом агрохемијских средстава у пољопривреди; и
- перманентна опасност од појаве поплавних таласа реке Лепенице и могућности хаваријских акцидената и удеса на железничкој прузи, магистралним и регионалним путевима ужег и ширег подручја;
- нелегална сеча шумских стабала;
- непланска експлоатација песка и шљунка из речног корита реке Велике Мораве;
- деградираност пејзажних карактеристика предела у околини каменолома у насељу Градац;
- интензиван саобраћај на државним путевима I и II реда који узрокује нарушавање природних екосистема;
- смањење броја биљних и животињских врста услед одлагања отпада, неконтролисаног лова и риболова, загађења речних токова упуштањем отпадних вода у ове реципијенте; и
- неадекватно одржавање и физичка деградација споменика културе.

2. ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

2.1. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ

Општи циљ Просторног плана је дефинисање планског основа за организацију, уређење, коришћење и заштиту простора општине Баточина, који треба да допринесе плански организованом активирању просторних потенцијала Општине уз уважавање економских могућности и сагласно принципима очувања животне средине.

Према основним карактеристикама простора општине Баточина, као и на основу обавеза и смерница из планских докумената вишег реда, општи циљ израде Просторног плана је разрађен кроз неколико **специфичних посебних циљева**, и то:

- обезбеђење услова за равномерни просторни развој Општине, првенствено кроз оптимално активирање свих потенцијала и планско стимулисање недовољно развијених делова;
- ублажавање депопулације руралног подручја, уз заустављање интензивних дневних миграција локалног становништва ка центрима у ближем и даљем окружењу;
- стварање услова за формирање профитабилних привредно-радних зона, опремљених неопходном комуналном инфраструктуром ради подстицања унапређења локалне економије уз поштовање основних еколошких принципа;
- дефинисање планског оквира за усмеравање и контролисано ширење грађевинског земљишта;
- валоризација геосаобраћајног положаја Општине (аутопут Београд-Ниш, будући државни пут I реда Баточина-Крагујевац, државни путеви II реда, железничка пруга, долина реке Велике Мораве) уз успостављање интегративних просторно-функцијских веза и односа са главним полом развоја Шумадијског округа, градом Крагујевцом;
- подстицање даљег развоја пољопривредне производње и побољшање социоекономских услова живљења становништва у руралним подручјима;
- заштита и одрживо коришћење природних и културно-историјских вредности уз развој излетничког, рекреативног и транзитног туризма;
- дефинисање планских решења тако да се Просторни план примењује директно, тј. дефинисање правила изградње и уређења простора за подручја за која није предвиђена израда урбанистичких планова;
- спровођење стратешке процене утицаја планских решења на животну средину (израда и усвајање Извештаја о стратешкој процени утицаја), уз дефинисање и примену мера заштите животне средине и повећање њеног квалитета.

2.2. ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА ПО ПОСЕБНИМ ОБЛАСТИМА

У погледу заштите и коришћења **природних ресурса**, циљеви су:

- коришћење пољопривредног земљишта у смислу интензивне пољопривредне производње уз ограничену и контролисану примену агрохемијских средстава;
- очување и заштита пољопривредног земљишта високих бонитетних класа од загађивања, поплава и ерозије, а посебно од претварања у друге намене, тј. непродуктивно земљиште;

- очување и заштита ресурса питке воде, посебно у зони водоизворишта у алувиону реке Велике Мораве;
- коришћење шума за развој различитих видова туризма (спортско-рекреативни, ловни, излетнички и др.);
- коришћење шума за потребе заштите од ерозије и спирања тла;
- регулисање нивоа површинских вода изградњом недостајуће водопривредне инфраструктуре; и
- рационално коришћење минералних ресурса, тј. заштита од неконтролисаних експлоатације песка и шљунка у приобаљу Велике Мораве.

У развоју **мреже насеља и јавних служби**, циљеви су:

- даље јачање полифункционалних карактеристика општинског центра Баточине, пре свега у погледу развоја услужних функција;
- организација и конципирање мреже насеља према моделу „концентрисане дисперзије развоја“, односно даљем развијању општинског центра паралелно са унапређењем и развојем осталих насеља, пре свега популационо већих центара (Брзан, Бадњевац, Жировница), као и оних насеља који ће у наредном периоду постати нуклеси радно-привредних зона;
- унапређење објеката јавних служби и комуналне инфраструктуре у сеоским насељима;
- јачање привредне и друге сарадње са центрима непосредног окружења (посебно са Крагујевцом), имајући у виду добру саобраћајну повезаност;
- развој туризма на потенцијалним пунктовима (шума Рогот);
- иницирање диверзификације привредне структуре у насељима аграрног карактера и формирање већег броја домаћинстава са мешовитим изворима прихода;
- дефинисање граница грађевинских рејона, приоритетно ради заштите плодног пољопривредног земљишта, природних ресурса и културних вредности на подручју општине;
- лоцирање специјализованих мањих привредних зона у свим сеоским насељима повољних локационих погодности, а у складу са развојним интересима приватних предузетника;
- обезбеђивање инфраструктурно опремљених локација, са решеним имовинско-правним односима земљишта, ради могућности убрзаних инвестиција у производне, туристичке и услужне делатности;
- подизање нивоа квалитета објеката јавних служби у свим насељима, адаптацијом и реконструкцијом постојећих објеката или изградњом нових;
- обезбеђивање ефикасније доступности корисника објектима јавних служби, организовањем нових, прилагођених форми услуга (формирање мобилних служби, осинвањем интернатског или приватног смештаја за основце), и/или побољшањем саобраћајница и боље организованог превоза;
- стимулисање приватног сектора на локалном нивоу (пореским олакшицама) који би понудио нове програме у функционисању јавних делатности;
- успостављање равнотеже у пружању услуга становништву општинског средишта и руралних насеља, нарочито кад су у питању обавезне установе јавних служби (основне школе и примарна здравствена заштита);
- побољшање квалитета наставе и понуда адекватног и модерног знања и вештина у складу са савременим средњошколским образовањем;
- увођење комплементарних активности и пратећих садржаја, како би се повећала доступност јавних служби грађанима из удаљених насеља;
- повећање искоришћености изграђених капацитета за потребе рада јавних служби (вишенаменско коришћење појединих објеката, промена намене слабо искоришћених објеката и сл.);

- елиминисање изразито неједнаког положаја деце и омладине (њихове полазне позиције и изгледи за социјално напредовање), који је условљен разликама у квалитету живљења у насељима различитог типа (квалитет и врста образовања у појединим школама, доступност школа и сл.);
- прилагођавање програма и организације рада јавних служби специфичним потребама и карактеристикама локалних заједница и интересима грађана;
- повећавање гравитационог подручја средњих школа (бољом опремом, организованијим смештајем ученика укључујући и приватни сектор, увођењем приватних школа са проширењем профила, подстицањем донаторства и давањем стипендија);
- решавање проблема домова културе у сеоским насељима, првенствено кроз њихово привођење основној намени; и
- повезивање развоја физичке културе са осталим функцијама, како би се добили комплекси комбинованог садржаја (рекреативно-спортски, туристичко-спортски).

У развоју **привредних делатности** (пољопривреда, индустрија, привредне зоне, туризам) циљеви су:

- управљање земљиштем, укрупњавање пољопривредних површина, наставак спровођења комасације;
- подстицање развоја савремене, конкурентне и еколошке пољопривреде на начин који штити природне потенцијале;
- активирање локалних развојних потенцијала руралног подручја заснованих на пољопривредном газдинству као основној производној и социо-културној ћелији на селу;
- трансформација ситног индивидуалног газдинства у модерно фармерско газдинство;
- развој производње основних ратарских производа (семенски и за потрошњу), али и као сировине за даљу финализацију;
- развијање сточарства: говедарства, овчарства и козарства ради производње млека и меса, променом расног састава крава, оваца и коза, те побољшањем њихове исхране и услова смештаја, градњом сточарских фарми, повезивањем привредних субјеката пољопривреде и породичних газдинстава;
- успостављање директних веза између развоја биљне и сточарске производње на нивоу са ослонцем на обезбеђење сопствене крмне базе;
- развијање пчеларства у свим деловима Општине где за то постоје услови. Нужно је хитно обновити пчелињи фонд и подстакнути занимање за пчеларством код младих људи и настојати да у сваком насељу постоји барем један пчелар предузетник, професионалац, и организован откуп пчелињих производа;
- узгој винове лозе;
- усмеравање развоја воћарства углавном према економичним али и аутохтоним сортама шљиве и јабуке, а препоручује се узгој јагодичарског воћа (малине и купине);
- подстицање диверзификације руралне економије увођењем допунских делатности (сеоског туризма, кућне радиности, трговине, МСП и сл.);
- интензификацију производње породичних пољопривредних газдинстава, производњом којом би се усагласили привредни субјекти, прехранбена индустрија и пољопривредне задруге и предузећа;
- подстицање развоја пољопривредне инфраструктуре - складишта, расхладних простора, дорадних погона, пијаца и сл.;
- економско управљање и едукација пољопривредника како да развију производ у складу са захтевима заједничког тржишта ЕУ;

- отварање нових радних места на територији Општине;
- стварање просторних услова за обликовање савремене структуре привреде у правцу стварања услова за привлачење директних инвестиција, јачања конкурентности и развојно-функционалне интегрисаности;
- смањивање незапослености локалног становништва;
- уклапање у стратегијске правце развоја привреде на нивоу државе и региона;
- повећање економске моћи привредно-индустријских капацитета;
- генерисање нове потражње и отварање новог тржишног простора за развој сектора малих и средњих предузећа (МСП);
- оснивање нових предузећа на подручју будућих привредно-радних зона, првенствено у областима прерађивачке индустрије, високо пропусивних и профитно оријентисаних привредних грана, складишта, логистичких робно - транспортних и тржних центара;
- инфраструктурно опремање будућих радних локалитета;
- подршка развоју предузећа која ће бити предузећа-кооперанти компанији „Фиат аутомобили Србија“ из Крагујевца;
- развијање више видова туризма: излетнички, спортско-рекреативни, сеоски, транзитни, ловни;
- укључивање природних и културних добара у укупну туристичку понуду;
- обједињавање туристичке понуде на нивоу Општине и њено укључивање у регионалну туристичку понуду;
- увођење савремених стандарда квалитета услуга у туристичкој привреди; и функционално повезивање туризма са комплементарним делатностима.

У развоју **саобраћаја и инфраструктурних система** циљеви су:

- *на регионалном плану*, искоришћавање предности географског положаја Баточине у односу на Београд и Крагујевац, као и близину европског коридора 10, путем реализације функционалне и ефикасне саобраћајне инфраструктуре;
- *на локалном плану*, заустављање даље деградације постојеће саобраћајне инфраструктуре и погоршавања услова превоза путника и роба, а са друге стране формирање основе за развој ефикасног саобраћајног система у будућности;
- формирање ефикасног саобраћајног система у циљу организованог активирања природних и привредних потенцијала, засновано на принципима одрживог развоја, чиме би се повећала његова привлачност и обезбедили услови за достизање стандарда развијених општинских центара;
- измештање трасе државног пута I реда бр. 1.11 у делу проласка кроз најгушће насељени део насеља, као и доградња друге траке пута;
- рехабилитација, ревитализација и реконструкција саобраћајне мреже и саобраћајних објеката;
- оптимално међусобно повезивање свих насеља која се налазе са супротних страна државног пута бр. 1.11, као и са центром Општине;
- реконструкција и модернизација постојеће железничке пруге изградњом другог колосека и њиховом електрификацијом;
- ревитализација јавног превоза у циљу задовољавања потреба превоза локалног становништва;
- стандардизација и модернизација техничких елемената, сигнализације и режима саобраћаја;
- ефикасно и рационално коришћење превозних капацитета и подизање нивоа услуге и повећање безбедности у саобраћају;

- смањење штетних утицаја саобраћаја на живот и рад људи, као и на животну средину;
- дефинисање политике и подршка развоју саобраћаја као привредне гране;
- сукцесивна изградња водоводних система у свим насељима општине Баточина, са поузданим свакодневним снабдевањем квалитетном водом за пиће и коришћење у прехранбеној индустрији, ослоњена на извориште "Јасик", у приобаљу реке Велике Мораве;
- развијање целовитог канализационог система у општинском центру, формирање канализационих система по већим насељима и изградња непропусних санитарно-хигијенских септичких јама за удаљене објекте, по селима;
- коришћење и заштита постојећих водних ресурса, унапређење квалитета вода, повећање водног режима и активне мере заштите од великих унутрашњих и спољашњих вода;
- одржавање и развијање електроенергетске мреже и комплетна гасификација насеља.
- просторно и функционално ширење телекомуникационих мрежа и услуга на подручју Општине;
- управљање комуналним отпадом са мотом: што мање правити, што више рециклирати и најмање одложити на санитарно-хигијенску депонију, а истовремено подићи комуналну хигијену и сервисе на виши организациони и вредносни ниво.

У погледу заштите животне средине, заштите и коришћења природних добара и непокретних културних добара, циљеви су:

- обезбеђивање квалитетне животне средине (чист ваздух, обезбеђивање довољних количина квалитетне и хигијенски исправне воде за пиће, рекреацију и производњу; очуваност пољопривредног земљишта, екосистемску и биолошку разноврсност, обезбеђивање здравствено безбедне хране, уређеност насеља и др.);
- рационално коришћење природних ресурса, а нарочито необновљивих и делимично обновљивих ресурса; одлагање отпада на за то предвиђеним локацијама и повећање степена рециклирања; безбедно депоновање комуналног, индустријског и опасног отпада, као и санација еколошких и "просторних" последица експлоатације сировина;
- заустављање даље деградације природне средине (вода, ваздух, земљиште, вегетација и др.) применом принципа смањивања штетног утицаја на животну средину;
- заштита природних предела, амбијената и пејзажа око културно-историјских споменика, односно очување природних предела посебне вредности и значаја, угрожених и ретких биљних и животињских врста, као и одржавање биодиверзитета и равнотеже очуваних, односно унапређење нарушених екосистема;
- заштита водних ресурса, а посебно најзначајних изворишта водоснабдевања насеља Баточине (изворишта "Брзан" и "Јасик") и побољшања квалитета површинских водотокова у складу са захтеваном класом;
- заштита и очување квалитета ваздуха, дуж главних саобраћајница, и у околини мањих радних зона и пољопривредних објеката (сточне фарме);
- заштита пољопривредног земљишта од неконтролисане примене агрохемијских средстава и средстава за заштиту биља у пољопривреди;
- управљање отпадом на еколошким основама, а у складу са циљевима који су дефинисани Националном стратегијом управљања отпадом (санација и рекултивација постојећих сметлишта);

- обезбеђење примене принципа предострожности за све активности које у планском периоду могу имати повећан степен еколошког ризика, применом система процене утицаја изградње објеката на животну средину пре доношења инвестиционих одлука о развоју и изградњи саобраћајних коридора, индустријских објеката, инфраструктурних система и сл..
- заштита природних предела, амбијената и пејзажа око културно-историјских споменика, односно очување природних предела посебне вредности и значаја, угрожених и ретких биљних и животињских врста, као и одржавање биодиверзитета и равнотеже очуваних и унапређење нарушених екосистема;
- уређење и одржавање јавних зелених површина;
- валоризација термоминералних вода у складу са њиховим својствима и капацитетима;
- очување, презентирање и одрживо коришћење природних вредности за које се утврди да због својих хидролошких, геолошких, геоморфолошких и других вредности представљају аутентичне примерке гео-наслеђа;
- очување и неговање предела очуваних природних вредности;
- очување и пажљиво коришћење локалитета под шумским комплексима, односно повећање површине под шумом пошумљавањем аутохтоним врстама;
- адекватна презентација и укључивање природних вредности у програме туристичког развоја;
- спровођење интегралне заштите непокретних културних добара, које обухвата и природно очуване просторе у непосредној околини културних добара;
- побољшање саобраћајне доступности и медијске презентације културних добара;
- стављање под заштиту евидентираних културних добара (добра у режиму претходне заштите);
- спровођење стриктне заштите непокретних културних добара од свих облика неконтролисаних изградње која би могла да угрози сам локалитет и непосредну околину; и
- утврђивање граница заштићене околине и зоне заштите око категорисаних културних добара, како би се поред одређених забрана, омогућиле и могућности за развој комплементарних активности (туризам, пољопривреда) и уређења простора у функцији презентације споменичког наслеђа.

2.3. КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

Општи циљ рационалне организације и уређења простора подручја општине Баточина јесте коришћење простора у складу са потенцијалима природних и створених вредности и дугорочним потребама економског и социјалног развоја. Остварење наведеног циља постићи ће се:

1) равномерним размештајем становништва, привредних и других активности, што захтева успоравање концентрације становништва и активности у подручјима интезивног насељавања и подстицање развоја мањих и средњих прерађивачких капацитета, заснованог претежно на сировинској бази и повезивању у одговарајуће веће производне системе. Послови развоја, маркетинга и информатичких служби концентрисаће се у општинском центру, док ће се програми и пројекти чистих технологија (у области прерађивачке индустрије, туризма, пољопривреде, занатства и др.) развијати претежно на сеоском подручју;

- 2) ублажавањем депопулације и побољшањем старосне структуре становништва. За реализацију овог циља имају значаја решења којима се утиче на бржи привредни и развој села и заједнице села, јачање економске позиције пољопривреде и пољопривредних произвођача, развој инфраструктурног и подизање комуналног и стандарда објеката јавних служби у мањим насељима;
- 3) прилагођавањем привредног развоја тржишним условима производње, иновацијама, повећањем ефикасности, веће подршке приватном предузетништву, интеграцији и подешавању производних програма захтевима ближих и даљих тржишта; и
- 4) заштитом животне средине, заустављањем даље деградације природних ресурса и добара и сузбијањем непланске изградње.

Најважнија грана развоја подручја Просторног плана биће и даље пољопривреда, која расположивошћу пољопривредног фонда, квалитетом земљишта и традиционалном везаношћу становништва за ову привредну област представља један од најзначајнијих ресурса за развој. Интензивирање развоја пољопривреде, посебно ратарства и сточарства, омогућиће бржи развој и изградњу разноврснијих прерађивачких капацитета.

Развој привредно-радних зона, посебно дуж саобраћајнице ка Крагујевцу, постаће окосница развоја, даље специјализације производње и привредног повезивања са осталим подручјима и другим индустријским центрима ширег окружења.

Део подручја Просторног плана ће свој развој заснивати на експлоатацији и преради камена уз даље интензивирање истражних радова, билансирање и проверу економске исплативости експлоатације.

Компаративне предности овог подручја за интензивирање развоја туризма и пратећих делатности заснивају се на постојећим туристичким ресурсима и развоју нове специфичне и препознатљиве туристичке понуде, чиме ће се омогућити активирање нових туристичких подручја. Битан фактор потпуније валоризације туристичког потенцијала је положај на коридору 10 и близина Крагујевца.

Заостајање терцијарног сектора делатности неопходно је, не само да се надокнади, већ и да се знатно интензивира у складу са функцијама појединих центара у мрежи насеља и приоритетима у развоју сеоских подручја.

Полазећи од постојећег модела ниске концентрације и диверзификације становништва и делатности, уситњености насеља и доминације регионалног центра Крагујевца, развој система насеља има за циљ квалитативне промене привредне и социо-економске структуре.

Селективно подстицање и усклађивање привредног развоја (отварањем мањих и средњих прерађивачких погона, изградњом локалне мреже путева, подизањем нивоа објеката јавних служби и др.) имаће следећи редослед приоритета:

- 1) заједнице села са центрима заједнице села и већа, развијенија села; а затим
- 2) општински центар.

Развој новог облика просторно-функционалне организације подручја по заједницама села оствариваће се децентрализацијом појединих производних делатности, јавних служби и активности из општинског центра Баточине у центре заједнице села Брзан и Бадњевац и већа сеоска насеља, ради ефикаснијег координирања активности локалних заједница.

Побољшање квалитета живота и убрзанији развој привредних функција и јавних служби оствариваће се приоритетно у мање развијеним насељима, као што су Брзан, Градац, Жировница и Никшић. С друге стране, даљи развој општинског центра засниваће се на обезбеђењу вишег квалитета урбаних функција, а посебно услужних делатности, образовања, здравства, културе, информатике и сличних делатности.

Развој сеоских насеља и подручја, као вишефункционалних производних, социјалних и културних простора и јачање економске снаге сеоских домаћинстава представља најзначајније питање будућег равномерног развоја и захтева квалитативне и квантитативне промене на сеоском подручју, засноване на следећим основним поставкама:

- 1) укрупњавање поседа;
- 2) подизање саобраћајне доступности, нивоа комуналне и опремљености објеката јавних служби и укупне, грађевинске, амбијенталне и друге уређености села;
- 3) трансфер дела пољопривредног у мешовито и/или непољопривредно становништво, у складу са стварним потребама развоја пољопривреде;
- 4) развијање прерађивачких капацитета, посебно у центрима заједнице села, повезаних са одговарајућим технолошким системима у или ван планског подручја; и
- 5) диверзификација пољопривредне производње према физичко-географским условима зона (долинско-равничарски делови предиспонирани су за ратарство и сточарство, а брдски за воћарство и сточарство), имајући у виду нове тенденције према развоју генетски модификованих пољопривредних култура и органској пољопривреди, тиме што ће предност за производњу органске хране (која је знатно скупља и траженија на тржишту) имати брдски делови.

Једно од основних упоришта Просторног плана односи се на штедњу, рационално коришћење и заштиту природних ресурса, нарочито дефицитарних и стратешки значајних за развој и квалитет живљења. Укупан биланс водних ресурса, као и њихов просторни размештај захтева изузетно пажљиво коришћење и у потпуности обезбеђен систем заштите од загађења и непланског коришћења. Међу приоритетним опредељењима Плана је заштита пољопривредног земљишта, као и очување квалитета и природне плодности земљишта. Исти значај придаје се пошумљавању, обнављању и побољшању квалитета постојећих шума, без обзира на величину комплекса.

Планом се успостављају основе за ефикаснију контролу коришћења и уређења грађевинског земљишта и утврђују норме и препоруке за изградњу и комунално опремање насеља. Ради благовременог резервисања простора за рационалну изградњу и коришћење објеката/подручја од јавног интереса, утврђују се режими коришћења и заштите простора коридора планираних инфраструктурних система, подручја експлоатације минералних ресурса и сировина, као и простора заштићених природних и непокретних културних добара.

Тежиште је и на унапређењу и заштити животне средине, заштити и промоцији вредне природне баштине и очувању већих подручја посебне намене са природним вредностима од значаја за биодиверзитет и квалитет животне средине. У домену заштите и промоције културно-историјског наслеђа, залагање је за промену досадашње праксе коју је карактерисало занемаривање односа према окружењу у мерама заштите.

2.4. РЕГИОНАЛНЕ И ФУНКЦИОНАЛНЕ ВЕЗЕ ПЛАНСКОГ ПОДРУЧЈА

Подручје општине Баточина се налази у гравитационом (функционалном) подручју Крагујевца, као макрорегионалног центра који опслужује преко милион становника и више функционалних подручја у Централној Србији (према ППРС). За Баточину је предвиђено да се до 2010. године оформи као мали град у функционалном подручју Крагујевца.

Имајући у виду географски положај, саобраћајну повезаност и функционално-привредне везе, на подручје општине Баточине имају јак утицај насеља из функционалног подручја Крагујевца и Лапова, као и подручја „трограђа” – Јагодина, Ћуприја и Параћин (првенствено насеља општине Јагодина).

На основу више критеријума, од којих су најзначајнији развијена саобраћајна инфраструктура (постојећа и планирана), стање и потенцијали развоја привреде и значај Великоморавске осовине развоја, Просторним планом Републике Србије су одређена могућа подручја утицаја макрорегионалних центара. Даљи развој функција и веза у регионалном окружењу доминантно ће бити усмерен ка Крагујевцу као макрорегионалном центру Централне Србије, уз перспективу даљег јачања функционалних веза према општинама Јагодина (на југоистоку) и Лапово (на северу).

Источни део општине Баточина, тачније насеље Брзан као секундарни центар, има традиционално добро развијену међуопштинску сарадњу и везе са општином Јагодина (насеље Милошево), првенствено по питању јавних служби и развоја инфраструктурних система. Најинтензивније просторно-функционалне везе са окружењем (општине Крагујевац и Лапово) остварила су она насеља која се ослањају на државни пут Баточина-Крагујевац (Баточина, Градац, Жировница, Милатовац, Никшић, Прњавор). Западни део Општине (насеље Бадњевац) није адекватно функционално и просторно-саобраћајно повезан са општином Рача.

Моделом територијалне организације индустрије у Србији дефинисан је Великоморавски потенцијални појас индустријског развоја (Београд, Смедерево, Пожаревац, Крагујевац, Јагодина, Ћуприја, Параћин), као и потенцијални појас између Баточине, Крагујевца и Краљева. Основни локационо-развојни потенцијали на којима је потребно заснивати даљи развој наведеног подручја јесу: расположивост локалитета за смештај радно-привредних зона (површина, инфраструктурна опремљеност, положај), саобраћајна повезаност са главним инфраструктурним коридором Републике Србије (коридор 10); размештај постојећих производних капацитета; близина и постојећа сировинска база и др..

Положај и улога општине Баточина у регионалном окружењу и везе које има са суседним општинама указују да је акценат просторног развоја на унапређењу и даљем развоју препознатљивих и већ оформљених регионалних функција, од којих су најзначајније:

1) *Водоснабдевање* – примарно водоизвориште, систем „Јасик“ налази се на територији К.О.Брзан и чини окосницу Моравског регионалног система за снабдевање становништва водом. У перспективи, планирано је проширење капацитета извора воде, чиме ће се и у наредном периоду подмиривати потребе општина Баточина и Крагујевац за пијаћом водом.

2) *Саобраћај* – геостратешки положај Општине и саобраћајна повезаност са важним комуникационим правцима у окружењу омогућиле су формирање интензивних функцијских веза са центрима већег значаја. Постојећи и планирани саобраћајни

правци (изградња државног пута I реда Крагујевац-Баточина-Лапово) допринеће квалитетнијем повезивању насељских целина према општинама у региону, првенствено ка Крагујевцу, Јагодини и Лапову.

3) *Комунална инфраструктура* – током 2009. године на територији општине Лапово отворена је санитарна регионална депонија на којој ће се одлагати комунални отпад са територија општина Баточина, Деспотовац, Лапово, Рача и Велика Плана. Управљање отпадом на регионалном нивоу допринеће побољшању квалитета животне средине (санирањем и рекултивацијом постојећих сметлишта у Општини) и даљем јачању међуопштинске сарадње по питању ефикасног и одговорног третмана комуналног отпада.

4) *Привреда* - Општина Баточина, са оријентацијом ка савременом пословању и тржишном начину привређивања је једна од најперспективнијих општина Републици Србији. Општина има све неопходне предуслове за развој привреде, пре свега на подручју предвиђеном за изградњу нових привредно-радних зона дуж државних путева пута ка Крагујевцу и Јагодини, чиме се стварају могућности за развој јединствених привредно-радних зона, запошљавања људи и остваривања профита.

5) *Туризам* - који није развијен и чији развој је могуће и потребно базирати на природним и створеним потенцијалима (природна добра, непокретна културна добра, висок квалитет животне средине, повољан саобраћајни положај). Према Просторном плану Републике Србије, Општина Баточина налази се на међународном друмском туристичком правцу I степена (Београд-Ниш), где се транзитни туризам, у сарадњи са окружењем, намеће као водећа активност.

3. ПРИНЦИПИ И ПРОПОЗИЦИЈЕ КОРИШЋЕЊА, УРЕЂЕЊА И ЗАШТИТЕ ПЛАНСКОГ ПОДРУЧЈА

3.1. ПРИНЦИПИ И ПРОПОЗИЦИЈЕ ЗАШТИТЕ, УРЕЂЕЊА И РАЗВОЈА ПРИРОДЕ И ПРИРОДНИХ СИСТЕМА

Пољопривредно земљиште

У циљу рационалног коришћења и заштите пољопривредног земљишта неопходно је израдити Основе заштите, коришћења и уређења пољопривредног земљишта за територију Општине Баточина, а у складу са важећом законском регулативом (Закон о пољопривредном земљишту и ППР Србије), а доноси их Скупштина Општине.

Основно планско решење је заштита најквалитетнијег пољопривредног земљишта као природног ресурса и потенцијала за развој пољопривреде, и то првенствено у долини реке Лепенице.

Остала планска решења која се односе на пољопривредно земљиште су:

- заштита традиционалних аграрних садржаја руралних предела од посебне природне, културно-историјске и научне вредности, очување природних или полуприродних енклава (међе, баре, шумарци, забрани и сл.) у атарима са интензивном пољопривредном производњом, односно високим уделом ораница и воћњака у површини укупне територије;
- успостављање контроле коришћења минералних ђубрива и средстава за заштиту биља, уз истовремено промовисање метода њихове интегралне примене у процесима техничко-технолошког унапређивања пољопривредне производње;
- заштита пољопривредног земљишта од I до IV катастарске класе, које се може предвидети за друге намене само у изузетним случајевима (грађевинско подручје, значајни објекти инфраструктуре од ширег значаја);
- земљишта VII и VIII катастарске класе може се у одређеном проценту пренаменити у шумско земљиште (садњом квалитетних врста дрвећа);
- заштита пољопривредног земљишта од површинских и подземних вода, као и од процеса ерозије у брдским деловима Општине;
- стимулисање укрупњавања земљишних поседа у циљу стварања услова за изградњу робних газдинстава и спречавање даљег уситњавања парцела;
- рекултивација оштећених земљишних површина услед експлоатације камена и шљунка; и
- привођење култури запуштених и деградираних пољопривредних земљишта.

Шуме и шумско земљиште

На територији Општине Баточина шумским површинама газдује ШГ "Крагујевац" преко својих управа, а на основу Опште и посебних основа газдовања шумама. Шумама у приватној својини газдује се у складу са Општим основама и програмима газдовања. Нове површине под шумама ће се формирати у складу са важећим законима из области шумарства, пољопривреде, водопривреде и саобраћаја. За ветрозаштитне и пољозаштитне појасе обавезна је израда пројектне документације (типови појаса, ширина, међусобни односи и врсте).

Коришћење шума вршиће се осим у својој основној привредној намени и у оквиру рекреативно-туристичких, научно-истраживачких и других активности у складу са принципима заштите животне средине (шумски комплекс «Рогот»).

Воде и водно земљиште

Обезбеђење количина и квалитета питке воде за водоснабдевање становништва вршиће се из постојећих водозахвата – изворишта („Јасик“, „Брзан“ и низ локалних изворишта по насељеним местима) која се могу експлоатисати до рационалног нивоа. Висококвалитетне воде су посебно заштићене и користе под посебним условима и уз одговарајуће сагласности и накнаду.

Активности на заштити вода подразумевају изградњу комуналне инфраструктуре и постројења за прераду отпадних вода, као и минимизирање и неутралисање штетних утицаја од интензивне пољопривредне производње.

У погледу заштите од површинских вода приоритет је изградња заштитних линијских система насипа или обалоутврда (Лепеница, Велика Морава) за пасивну заштиту од поплава. Потребно је да ови системи обезбеде заштиту од поплава Баточине и других насеља у алувиону река најмање од тзв. стогодишњих великих вода и заштита пољопривредног земљишта од тзв. педесетогодишњих великих вода. У приобаљу Лепенице и Велике Мораве, потребно је дефинисати зоне и границе потенцијалног плављења, која не искључује могућност коришћења за планиране садржаје. На мањим водотоцима (Кијевски поток, Грабовик, Стублина) уређење се врши искључиво методама природне регулације, да би се сачувале њихове еколошке и амбијенталне вредности, као и биодиверзитет. За стабилизацију корита користити искључиво природне материјале (камен, габионе са шљунком и каменом, фашине), уз стабилизацију обала фитосанационом заштитом, наменски одабраним растињем, итд.

Минералне сировине

Појаве и налазишта минералних сировина на територији Општине су техничко-грађевински камен (каменоломи «Градац» и «Стражевица») и наноси песка и шљунка у алувиону Велике Мораве.

Даља експлоатација ових и других минералних сировина за које се утврде да постоје, обављаће се уз обавезно спровођење детаљних истраживања на површинама које су предвиђене за интензивну експлоатацију на бази перспективности, у складу са одредбама Закона о рударству («Сл. Гласник РС», бр. 44/95 и 34/06). Експлоатација минералних сировина није дозвољена у оквиру зона заштите изворишта водоснабдевања, зона заштићених природних добара и зона заштите споменика културног наслеђа. Дозвољава се експлоатација минералних сировина и на другим локацијама, уколико Елаборат о квалитету и количинама покаже исплатљивост уз обавезну сагласност Министарства рударства и енергетике и израду Студије Процене утицаја пројекта на животну средину.

3.2. ПРИНЦИПИ И ПРОПОЗИЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА И ДИСТРИБУЦИЈЕ СТАНОВНИШТВА, МРЕЖЕ НАСЕЉЕНИХ МЕСТА И ЈАВНИХ СЛУЖБИ

Становништво

Основна планска решења дефинисана су у правцу:

- унапређења квалитета становања, инфраструктуре и објеката јавних служби и услужног ангажовања неупослене радне снаге;
- неопходних образовних профила за локалну привреду и образовања таквих кадрова;
- обуке становништва за рад у угоститељству и туризму; и
- социјално-здравствене заштите и помоћи старијим грађанима и старачким домаћинствима.

Уколико наведена планска решења буду реализована у пуном облику, имаће за резултат повећање наталитета, досељавање новог становништва, као и смањење смртности. У том смислу, у наредној табели је дата реално-оптимистичка прогноза броја становника за 2022. годину.

Табела бр.4 : Пројекције броја становника

	Број становника 1991.године	Број становника 2002. године	Број становника 2022.године
Бадњевац	1212	1165	1230
Баточина	5386	5574	6200
Брзан	2360	2073	2200
Градац	272	245	234
Доброводица	495	420	316
Жировница	923	830	751
Кијево	624	549	440
Милатовац	580	584	614
Никшић	130	148	223
Прњавор	201	186	201
Црни Као	458	446	440
Укупно	12641	12220	12849

Мрежа насеља

Основне промене у функционалној организацији мреже насеља односиће се на динамику активирања привредних и услужних објеката на простору планираном за развој радно-привредних зона, тј. могућностима отварања нових радних места ради смањења незапослености становништва и ублажавању присутних процеса економског стагнирања, првенствено сеоских домаћинстава.

Поред даљег јачања Баточине као општинског центра, очекује се и снажнији социоекономски развој популационо већих насеља дуж магистралног пута Баточина-Крагујевац (Бадњевац, Жировница, Милатовац) и Брзана. Даље ће се развијати следећа *хијерархија насеља и центара*:

- општински центар Баточина, чији се гравитациони утицај делимично испољава и ван граница општине (првенствено ка општинама Лапово и Крагујевац);
- субопштински центар Брзан;

- насеља са специјализованим функцијама – Бадњевац и Жировница, као перспективни мањи центри привредно-услужног карактера;
- остала, рурална насеља Општине, при чему се за она насеља са повољнијом демографском ситуацијом (Милатовац, Кијево, Доброводица) може очекивати даља функцијска специјализација.

Предложена организација има за циљ, да кроз стварање основних осовина развоја, допринесе рационалној мрежи центара, који ће бити носиоци трансформације околних насеља. Наведени центри ће утицати на активирање постојећих потенцијала за размештај различитих врста делатности као допринос укупном развоју Општине.

Посебну улогу у овом процесу имаће заједнице насеља, односно групације насеља формиране на основу већ активираних просторних, функцијских, физиономских, социоекономских, културних и традиционалних веза и односа и то:

- Баточина (обухвата насеља Баточина, Црни Као, Градац и Доброводица);
- Брзан (обухвата насеља Брзан и Кијево); и
- Бадњевац (обухвата насеља Бадњевац, Жировница, Милатовац, Никшић и Прњавор).

У планском периоду ће се подсицати развој насеља која су се већ издвојила као центри већег или мањег значаја за околни простор:

- *Баточина* - општински центар и центар заједнице насеља који ће, с обзиром на повољност саобраћајног положаја, успоставити чвршће интегративне везе са суседним општинама и центрима у непосредном окружењу (у првом реду Крагујевац, Лапово и Јагодина) и реализовати заједничке пројекте из области индустрије, пољопривреде, инфраструктуре итд.. Поред даљег развоја прерађивачке индустрије на бази локалних сировина (производња грађевинског материјала, гума за аутомобилску индустрију, ПВЦ производа, прерада воћних производа и др.), стимулисаће се развој услужних делатности у циљу задовољења основних потреба становника општинског центра и околних насеља.
- *Брзан* - субопштински центар. Радно активно становништво и у наредном периоду ће бити претежно ангажовано у секундарним и терцијарним делатностима (производња пластичних маса, прерада ПЕТ амбалаже, услужне делатности), при чему ће функционално бити оријентисано према Баточини и Јагодини као регионалном центру Поморавског округа. Функцијске везе и односи Брзана у већој мери се ослањају на насеља из општине Јагодина (Милошево и Багрдан), с обзиром на њихову саобраћајну повезаност. Потенцијал гео-саобраћајног положаја овог насеља и задовољавајући ниво опремљености комуналном инфраструктуром искористити у смислу изградње радно-привредне зоне у атару насеља, са могућношћу развоја прерађивачке делатности, робно-транспортних и тржних центара, услужних делатности и др.. Близина шуме Рогот и речног тока Велике Мораве омогућује активирање ловног и излетничког туризма.
- *Бадњевац и Жировница* - локални центри, са претежно пољопривредним становништвом. У наредном периоду, њихов развој ићи ће у правцу стварања услова за формирање мањих радних зона и угоститељских објеката прилагођених транзитном туризму дуж магистралног пута Баточина-Крагујевац, Развој привредних активности у овим насељима функционално умрежити са суседним зонама у општини Крагујевац (насеља Цветојевац и Корман).

Развој осталих насеља на подручју Општине (Градац, Црни Као, Доброводица, Кијево, Милатовац, Никшић и Прњавор) стимулирати формирањем мањих привредних и услужних капацитета у оквиру граница грађевинских рејона насеља. Остала сеоска насеља која се већ сада развијају аутономно (Црни Као, Доброводица, Кијево), функционално умрежити са општинским центром и секундарним центром Брзаном, осавременавањем постојеће саобраћајне мреже и изградњом недостајућих деоница.

Природно очувани предели Општине омогућавају развој туризма (домаћа радиност), при чему је предуслов његовог остварења задржавање млађег становништва и подизање постојеће комуналне опреме на виши ниво.

Табела бр.5 : Пројекција основних података по заједницама насеља

Заједнице насеља	Број		Број насеља која гравитирају ГПЦ	Површина ГПЦ (km ²)	Густина насељености (ст/km ²) 2002.	Саобраћајна удаљеност (km)
	2002.	2022.				ЦЗН - ОЦ
Баточина (општински центар)	6685	7190	4	41,6	160,7	/
Бадњевац	2913	3019	5	46	63,3	6,6
Брзан	2622	2197	2	48,1	54,5	5,9

Јавне службе

Приликом дефинисања основних планских решења, уважена је функционална и хијерархијска организација мреже насеља, али и наглашен значај културних, социјалних, економских и демографских обележја појединих области и насеља, првенствено кроз:

- независност и самосталност организације јавних служби у односу на управно-административне функције насеља (што ће максимално мотивисало приватне инвеститоре, различите фондације или друге непрофитабилне асоцијације);
- остваривање равноправности свих облика својине у организацији јавних служби, како би се створили услови за комплементарни однос различитих облика својине и конкуренција између различитих понуђача услуга; и
- организација посебних програма у сеоским подручјима прилагођених њиховим карактеристикама (што се посебно односи на програме друштвене бриге о деци, социјалну и здравствену заштиту старих лица у старачким и самачким домаћинствима, побољшање услова и квалитета школовања деце у селима и сл.).

При томе се као основна планска решења за општински центар Баточину, издвајају:

- проширење постојећих капацитета објеката за основно образовање, као и реконструкција постојећих и изградња нове основне школе;
- организовање интернатског смештаја за средњошколце и старије разреде основне школе, уз евентуалну сарадњу са приватним сектором;
- подршка увођењу приватних средњих школа специфичних профила и знања;
- поред стандардних облика дечјих установа на засебним парцелама, треба предложити нове, рационалније и данас већ афирмисане облике: депадансе у стамбеним блоковима урбанизованог дела Баточине;
- организовање специјалног школовања и дневног боравка за децу ометену у развоју (са групама од по 6 до 10 корисника);
- изградња Геронтолошког центра са капацитетом који задовољава потребе целе Општине;
- модернизација Дома културе, реализација проширења и адаптације целог комплекса; и
- изградња спортско-рекреативног центра и изградња спортског насеља у оквиру комплекса.

На нивоу Општине:

- реконструкција већине здравствених објеката у сеоским насељима, као и изградња здравствених пунктова у насељима без основне здравствене заштите;
- изградња нових капацитета дечјих вртића у сеоским насељима;
- реконструкција сеоских основних школа и изградња основне школе у Никшићу;
- доградња или реконструкција већ постојећих спортских сала у оквиру школских комплекса; и
- развијање мреже поштанских јединица на територији целе Општине, посебно у сеоским насељима.

Развој јавних служби у наредном периоду одвијаће се у складу са постојећом мрежом објеката, у зависности од будућих потреба заједница насеља и у складу са новим улагањима у циљу даљег развоја центара у мрежи насеља. Поред општинског центра, приоритет у том смислу имају центри заједница насеља: Брзан и Бадњевац. Лоцирање објеката јавних служби одвијаће се са циљем задржавања сгановништва у руралном подручју.

Центри заједница насеља до краја планског периода треба да обнове постојеће објекте и да се опреме новим објектима јавних служби са следећим садржајима:

- матична основна школа са физкултурном салом и компјутерском опремом;
- здравствени пункт са апотеком;
- предшколска установа;
- дом културе са библиотеком и мањом салом; и
- терен за мале спортове.

Опремљеност услужним делатностима у центрима на свим нивоима треба да је најмање на нивоу просека за одговарајуће центре у средишњој Србији и да је у складу са бројем корисника и становника у њиховим гравитационим зонама, уз стварање повољних услова за коришћење свих услуга за становништво удаљенијих насеља од планираних центара.

Табела бр.6: Упоредни показатељи принципа и норматива за планирање и димензионисање објеката јавних служби

Јавне службе		П Парцеле по детету / становнику* (у m ²)	Радијус гравитације (m / становника*)	БГП објекта по детету / ученику* / књизи** (у m ²)	П учioniчког простора по ученику (у m ²)	БГП објекта по становнику / кориснику* (у m ²)	Број ученика / корисника књига* (на 1 запосленог)	Број ученика (по одељењу)	Број седишта / књига* (по становнику)	Број седишта / књига* / лежаја ** (по запосленом)	Број седишта / лежаја* / чланова** (на 1000 становнику)
Предшколско васпитање		10	600-1000	6,5		6,5					
Образовање	основно	15	1500	6*	2	6	15	25-30			
	средње	30		10*	2		15	25-30			
Социјална заштита	домови за децу	35		15							
	домови за одрасле	30*				20					
	домови за пензионере	45*				20					
Здравствена заштита	домови здравља	0,2*	12000*			0,11					
	здравствене станице и амбуланте	0,005 *	3000-5000* 1500*			0,003					
Култура	библиотеке и читаонице			0,001**			1000*		3-4*	10000*	
	биоскопи								0,02	50	
	позоришта								0,01	10	6-10
	културно уметничка друштва					1,35*					20**
	универзална сала					4,6*					10
Физичка култура и спорт		10*				0,25					

Објашњење скраћеница: П – површина; БГП – бруто грађевинска површина

3.3. ПРИНЦИПИ И ПРОПОЗИЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ЕКОНОМИЈЕ, ДИСТРИБУЦИЈЕ АКТИВНОСТИ И УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА

Пољопривреда

У складу с природним, тржишним и инфраструктурним погодностима и ограничењима за развој пољопривредне производње, с једне стране, и физичким, социо-економским и демографским обележјима руралних предела планског подручја, с друге, подржаваће раста пољопривредне производње, обезбедиће се синхронизованим предузимањем следећих активности:

- 1) управљање земљиштем ради побољшања стања животне средине и природних предела, применом одговарајућих агроеколошких мера, компатибилних мерама заштите и унапређења шума, што ће се одразити на корекцију постојећих односа у начину коришћења пољопривредног земљишта и укупног простора;
- 2) повећање тржишне конкурентности пољопривредне производње, мерама усмереним на укрупњавање и модернизацију пољопривредних газдинстава, унапређење људског потенцијала и других ресурсних, структурних, социоекономских и техничко-технолошких услова развоја аграрног сектора, као и искоришћавањем локално специфичних погодности за производњу хране дефинисаног географског порекла, и система органске производње; и
- 3) унапређивање економских и социјалних услова живљења на селу, подршком развоју непољопривредних делатности и повећању запослености сеоског становништва, промоцији предузетништва, оснивању и развоју микро предузећа, развоју сеоског туризма, развоју базичних услуга за сеоску привреду и становништво, обнови и развоју сеоске архитектуре, очувању културно-историјског наслеђа, пејзажних и других просторно хетерогених вредности руралних подручја.

Како је пољопривреда управо најважнија компаративна предност Општине, њеном развоју се даје најважнија улога и кроз пратећу прехрамбену индустрију. Прерада пољопривредних производа ће се развијати у следећим правцима:

- основна прехрамбена индустрија;
- прехрамбена индустрија с вишим степеном финализације (нпр. производња смрзнуте хране); и
- прерада производа кроз мала породична газдинства (производња и прерада меса, млека, воћа, поврћа, брашна).

У складу с основним правцима развоја прехрамбене индустрије подржавају се иницијативе за изградњу капацитета за:

- прераду и замрзавање поврћа,
- сушење поврћа, воћа, лековитог и крмног биља.

На основу компаративних предности, подстиче се и развој оних делатности које имају традицију, тржиште и одговарајући кадровски потенцијал.

Остварење постављених циљева и задатака и сценарио могућег, одрживог, уравнотеженог развоја може се постићи спровођењем следећих **планских решења** :

1. **Подршка реформи катастра и земљишних књига.** Основна сврха програма је успостављење правне сигурности власништва над некретнинама осигурањем тачне, поуздане и ажурне катастарске евиденције засноване на стварном стању и усклађене са земљишним књигама.
2. **Успостављање пољопривредног информацијског система (ПИС).** Успостављање одговарајућег система праћења и надзора битан је предуслов рационалног коришћења пољопривредних ресурса. У том смислу задатак је обједињавање постојеће базе података и развијање јединствене информацијске подршке пољопривреди.
3. **Програм мултифункционалног развоја пољопривреде.** У циљу уравнотеженог мултифункционалног развоја села подстиче се стицање нових извора прихода изван традиционалне пољопривреде. Циљеви програма су повећање броја породичних пољопривредних газдинства која имају додатни одрживи извор прихода изван конвенционалне пољопривреде, отварање нових радних места за становнике сеоских подручја и повећање привлачности сеоских подручја.
4. **Побољшање асортимана пољопривредних производа прилагођавањем производње по количини, квалитету и конкурентности захтевима тржишта.** Реализацијом једне специфично пројектоване и прилагођене пољопривредне производње потребама и захтевима тржишта, поред задовољења домаћих потреба обезбедиће се и суфицити пољопривредних и прехрамбених производа.
5. **Кафилеријско збрињавање отпада анималног порекла и «сеоске депоније» за пољопривредни токсични отпад.** Регулисање питања отпада анималног порекла захтева изградњу капацитета за прихват, прикупљање, транспорт и нешкодљиво уништавање. Како пољопривреда, посебно интензивна, захтева употребу хемизације у заштити биља и плодова, посебан проблем су «сеоске депоније» где се токсични отпад одлаже и евентуално уништава.
6. **Задружни, привредни и остали облици удруживања.** Циљ представља оспособљавање пољопривредника и осталих житеља села за пословно и струковно повезивање (задружно повезивање породичних газдинстава и оснивање струковних удружења), успешно вођење пословања мањег обима и успостављање партнерства с другим привредним факторима и управним службама.
7. **Повећање производних ресурса породичних пољопривредних газдинстава.** Укрупњавање пољопривредних земљишних честица (поседа и парцела) са сврхом уштеде у производним трошковима, технички се решава подстицањем комасације и арондације. Стимулише се обједињавање катастарских честица и целина пољопривредног земљишта у функционалне производне поседе.

Шумарство

Газдовање шумама обухвата радове на гајењу, обнављању и заштити шума:

- планску санитарну сечу стабала и узгојне радове за шумске састојине (чишћење, прореде састојина и друге радове); и
- извођење радова на основу усвојених посебних основа газдовања шумама;

Нове површине под шумама ће се формирати у складу са важећом законском регулативом из области шумарства, водопривреде, пољопривреде и саобраћаја.

Основна планска решења у погледу заштите и коришћења шумског земљишта су:

- одржавање и селективно пошумљавање постојећег шумског комплекса у оквиру ловишта; и
- пошумљавање у оквиру постојећег комплекса Рогот и проширење шуме новим засадима.

Поред одржавања и селективног пошумљавања постојећих шумских комплекса потребно је планским мерама подржати активности на њиховом вишенаменском коришћењу (излетнички туризам, споредни шумски производи и др.).

При планском коришћењу, нези и заштити постојећих биће спроведени радови на формирању нових површина под шумама, и то:

- формирање нових шумских површина на необраслом шумском земљишту, необрађених и деградираних површина, као и земљиштима непогодним за пољопривредну производњу користећи аутохтоне лишћарске врсте;
- формирање заштитног зеленила у оквиру линије експропријације уз путеве ради заштите од ветра, наноса снега и стварања вегетацијских коридора. Заштитно зеленило формирати у виду група аутохтоних лишћара и шибља на међусобном растојању које зависи од ранга саобраћајнице, односно брзине одвијања саобраћаја;
- формирање мањих површина под заштитним зеленилом око радних комплекса у атару насеља; и
- формирање зелених површина свих категорија у грађевинском рејону насеља која су у обухвату Просторног плана, посебно зелених површина јавног коришћења и заштитног зеленила.

Индустрија

Квалитетна реорганизација привредних активности према захтевима тржишта, интересима, потенцијалима, потребама и могућностима локалне заједнице подразумева формирање мреже разноликих просторних целина:

- постојећи привредни комплекси - уз максимално могуће ширење постојећих радних површина;
- активирање нових просторних форми за подстицање свеукупног развоја (технолошки/ индустријски парк, бизнис инкубатор) у планираним привредно - радним зонама уз нови саобраћајни правац Баточина - Крагујевац; и
- инфраструктурно опремљене предузетничке зоне и појединачни локалитети у насељима у руралном подручју, са испољеним специфичним локационо - развојним потенцијалом (Никшић, Милатовац).

Сви постојећи привредни ресурси, биће стављени у функцију развоја привреде, нових производних и услужних програма у складу са тржишним принципима. Циљ је што већа производња роба и пружање услуга за тржиште Републике Србије и извоз, што ће довести до отварања нових радних места и пораста животног стандарда становништва.

Привредни развој се усмерава у следеће зоне и комплексе:

1. Проширење привредно - радне зоне уз аутопут Београд-Ниш, спремне за инвестиције у све секторе привреде (прерађивачку индустрију, логистичко - транспортне центре, тржне центре, све услужне делатности). Железничка пруга, као и државни путеви М -1. 11 и Р 214 који спајају велике привредне центре у Републици Србији, пролазе кроз привредно-радну зону; и

2. Планиране привредно - радне зоне уз нови саобраћајни правац Баточина – Крагујевац, код насеља Милатовац и Никшић, као и између насеља Бадњевац, Жировница и Градац, као подршка и изузетан потенцијал за развој различитих привредних активности. У овој зони ће бити створени основни услови за нове привредне инвестиције нпр. произвођача компоненти за привредно-индустријски комплекс аутомобилске индустрије у Крагујевцу.

Привредно-радне зоне би могле да посебно буду препознатљиве и по интензивним бојама (црвена, жута, плава, зелена), на тај начин, што би објекти, превозна средства, као и радна одећа били у одређеној боји.

Најважнији циљ територијалне организације привреде представља отварање нових радних места, као и обезбеђивање просторних услова за обликовање савремене структуре привреде у правцу стварања услова за привлачење директних инвестиција и јачања конкурентности.

Остварење наведеног циља подразумева реализацију следећих стратешких задатака:

1. Оснивање нових предузећа на подручју будућих привредно-радних зона, првенствено у областима прерађивачке индустрије, високо пропусивних и профитно оријентисаних привредних грана, складишта, логистичких робно - транспортних и тржних центара;
2. Инфраструктурно опремање будућих радних локалитета;
3. Уређење и управљање радним зонама у складу са захтевима просторне организације; и
4. Афирмација предности подручја Општине у регионалним размерама: (1) просторних погодности развоја већих привредно-радних зона, (2) подршка развоју предузећа која ће бити предузећа-кооперанти компанији „Фиат аутомобили Србија“ из Крагујевца и (3) подстицање предузетничког духа.

Приликом обликовања будуће просторно-привредне структуре Општине посебну пажњу усмерити на:

- инфраструктурно унапређење постојећих привредно-радних зона и стварање институционалних и инфраструктурних услова за формирање нових, као и организационо и структурно унапређење производње и других активности увођењем савремених технологија;
- приоритет дати областима које користе еколошки прихватљиве технологије услуга и производње и запошљавају квалификовану радну снагу; у мањим срединама диверзификацију активности спровести кроз развој МСП и радњи;
- реактивирање постојећих комплекса/локалитета привређивања до постизања високог степена искоришћености простора;
- фазну реализацију нових привредних зона/комплекса саобраћајно и комунално опремљених сагласно концепцији уређења простора; и
- заштиту животне средине спровођењем мера заштите за објекте/делатности у складу са Законом о заштити животне средине, поштујући заштитне зелене коридоре дуж саобраћајница различитог ранга, као и према природним добрима и/или пределима изузетних одлика (нпр. река Лепеница итд.).
- стварање базе података о локалним предузећима, њиховом потенцијалу, могућностима и потребама; и
- већу производњу роба намењених пласману на инострана тржишта.

Туризам

Комбиновањем потенцијала и будућих активности, очекује се интензивнији развој туризма. Основа развоја туризма се заснива на викенд и рекреативно-манifestационом туризму, уз заштиту и коришћење природних и културно-историјских вредности, као и на организацији и развоју осталих видова туризма: сеоски, транзитни и ловни.

Планска решења у области развоја туризма су:

1. Изузетне амбијенталне целине поред реке Лепенице искористити за развој **викенд туризма** изградњом луксузних апартмана за одмор у традиционалном стилу кроз изградњу мотелских и ресторанских капацитета на побрђима уз фреквентне саобраћајнице посебно ка Крагујевцу. Нови објекти обавезно садрже и: места за паркирање, мењачнице, информативни центар, ресторани - кафетерије и сл..
2. Организовање **спортско-рекреативног туризма у шумским комплексима** - уређењем и одржавањем простора шумског резервата Рогот где се дозвољава изградња ловно техничких, ловних и других објеката и одржавање постојећих као и изградња спортских садржаја и трим стаза чиме се утиче на развој не само излетничког већ и спортско-рекреативног туризма.
3. У општини Баточина се лови перната и крупна дивљач (јелени, дивље свиње и срне). У сарадњи са ЈП Србијашуме један део ловишта планира се за **комерцијално ловиште**. У комерцијалном ловишту се дозвољава изградња објекта ловачке куће, као и објеката компатибилних шумском земљишту и основној намени (чеке, узгајалишта, хранилишта и сл). Обавезно је да сви објекти буду од природних материјала и прилагођени пределу. Комерцијално ловиште организовати уз помоћ ловачког друштва и активирати кроз туристичке манифестације.
4. **Организовање руралног туризма** - уређење и организовање сеоских домаћинстава, туристичких пунктова у селима и историјских објеката руралног типа: увођење савремених стандарда квалитета услуга у туристичку привреду и обука сеоских домаћинстава за бављење туризмом (курсеви, искуства страних земаља, професионално обављање улоге угоститеља и др.); и формирање туристичких пунктова у селима која ће се бавити овим видом туризма и укључивање у регионалну туристичку понуду.
5. **Организација туристичких манифестација** подразумева одржавање: фолклорних фестивала, изложбу паса, такмичење у риболову на шљункарама и моравиштима, могућност организовања спортских такмичења на реци и др..
6. **Културно-манifestациони туризам** - организовање различитих локалних и регионалних приредби, културних, спортских, уметничких и забавних манифестација и фестивала на отвореном простору. Поред природних, за развој туризма подједнако су значајни и антропогени мотиви представљени објектима сакралне архитектуре, старим грађевинама, споменицима културе и др.. Непокретно културно добро од великог значаја је археолошки локалитет Јеринин град - средњовековни град-утврђење. Мање значајна културна добра су: палеолитска пећина под Јерининим брдом код насеља Градац, манастир Грнчарица у Прњавору из средњег века, црква брвнара у Брзану (као споменик културе под заштитом државе, налази се у порти цркве Светог пророка Илије), воденица звана Ерићка-Градац, итд.. Планира се опремање и уређење излетишта и уређених пешачких стаза које би повезивале археолошке локалитете и друга непокретна културна добра.
7. **Унапређење маркетинга туризма** Општине кроз одговарајуће промотивне и информационе пројекте, рекламне кампање, интернет презентације као и формирањем туристичких инфо пунктова и јасним обележавањем маркантних објеката и целина.

Биланси површина (постојеће и планирано коришћење земљишта)

Укупна површина подручја Просторног плана од 13 565,8 ха (без обухвата ГП Баточина), има следећу структуру:

- грађевинско земљиште 870,2 ха;
- пољопривредно земљиште 8857,9 ха;
- шумско земљиште 1797,8 ха; и
- водно земљиште 722,4 ха.

Подручје ГП Баточина обухвата површину од 1317,5 ха.

	Постојеће		Планирано		Разлика	
	П (у ха)	у %	П (у ха)	у %	П (у ха)	у %
Грађевинско	870,2	7,1	1910,7	15,6	1040,5	8,5
Пољопривредно	8857,9	72,3	7716,5	63,0	-1141,4	-9,3
Шумско	1797,8	14,7	1898,7	15,5	100,9	0,8
Водно	722,4	5,9	722,4	5,9	0	0
Укупно	12248,3	100,0	12248,3	100,0		

Промене у билансу структуре коришћења земљишта су планским решењима усмерене ка оптимизацији намене простора и природних услова, уз нужно заузимање земљишта за потребе реализације ширења привредних и стамбених зона, изградњу инфраструктуре и задовољење дугорочних економских потреба локалне заједнице.

3.4. ПРИНЦИПИ И ПРОПОЗИЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА САОБРАЋАЈА, ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА, КОМУНАЛНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ПОВЕЗИВАЊЕ СА РЕГИОНАЛНОМ ИНФРАСТРУКТУРНОМ МРЕЖОМ

Саобраћај

Могућности интензивног развоја Општине огледају се, између осталог, и у јачању инфраструктурних веза, пре свих саобраћајних, чиме се омогућава бољи и економичнији проток робе, путовања људи и размена информација. Планска решења имају за циљ формирање саобраћајног система, чиме се поставља основа развијеног саобраћајног система.

Приоритетне активности по областима су:

Друмски саобраћај

- реконструкција и рехабилитација постојеће путне мреже државних путева у циљу отклањања недостатака у погледу геометрије коловоза, попречних профила, стања коловозне конструкције, саобраћајне сигнализације и безбедности одвијања саобраћаја. Планирана рехабилитација државног пута I реда бр. 1.11, као и државног пута II реда бр. 214 реализоваће се радovima на завршетку рехабилитације коловоза и свих елемената пута. Државни пут II реда бр. 214 ће се рехабилитовати на целој деоници на територији Општине у дужини од 5,5 km;
- реконструкција постојећих и изградња нових општинских путева. Планирана је реконструкција општинских путева у циљу бољег међусобног повезивања насеља, пре свега оних која се налазе са супротних страна реке Лепенице и државног пута бр. 1.11. Приоритетне активности је потребно усмерити на извођење савременог коловозног застора на 20% мреже општинских путева, што представља 11,2 km путева, као и на побољшање услова за одвијање саобраћаја на деоницама општинских путева које пролазе кроз насељена места, а које подразумевају обнову коловозног застора, формирање потпуног попречног профила и обнову вертикалне и хоризонталне сигнализације. Приоритетне активности се планирају на следећим општинским путевима:
 - o Баточина – Црни Као – Рача, реконструкција деоница пута у укупној дужини од 2,1 km;
 - o кроз насељено место Црни Као, реконструкција коловоза и обнова сигнализације у укупној дужини од 2,4 km;
 - o кроз насељено место Градац, реконструкција коловоза и обезбеђивање пуног попречног профила у укупној дужини од 1,8 km;
 - o Градац – Бадњевац, реконструкција и модернизација деоница пута у укупној дужини од 5,5 km;
 - o државни пут бр. 1.11 - Жировница – Прњавор, рехабилитација коловоза у укупној дужини од 3,8 km;
 - o Баточина – Доброводица – Кијево, реконструкција коловоза, обнова сигнализације, проширење пута на одређеним деоницама и формирање пуног попречног профила на деоницама кроз насеља, у укупној дужини од 4,7 km;
 - o државни пут бр. 214 - Брзан – кућа Антонијевић Александра, реконструкција пута и формирање пуног попречног профила у укупној дужини од 4,3 km; и

- државни пут бр. 214 - Брзан – Солило – школа, реконструкција пута и обнова коловоза у укупној дужини од 1,8 km.

У циљу формирања функционалне мреже општинских путева, којом ће се остварити везе насеља са општинским центром, као и везе између локалних насељских и туристичких центара, планирана је изградња следећих путних праваца:

- Бадњевац – Павлиш – граница Општине, у дужини од 2,8 km;
- продужетак општинског пута ОП-11: државни пут бр. 214 – Брзан – кућа Антонијевић Александра - Кијево, у дужини од 3,4 km;
- продужетак општинског пута ОП-9: Баточина - Доброводица – Кијево до Прњавора, у дужини од 4,8 km; и
- продужетак општинског пута од Доброводице до Жировнице, у дужини од 1,6 km.

Трасе већине предложених путних праваца постоје у рангу некатегорисаних путева. Стога се предлаже њихова модернизација, како би задовољили критеријуме општинских путева.

За планиране реконструкцију, рехабилитацију и изградњу нових општинских путева резервишу се коридори укупне дужине од око 39,1 km и ширине 35 m, укључујући обостране појасеве непосредне заштите и појасеве контролисаних изградње. Оријентациони положаји коридора су дати на Рефералној карти 2 и дефинитивно ће се утврдити на основу главних пројеката за реконструкцију и изградњу тих путева.

Реализација везног коридора државног пута I реда Баточина - Крагујевац, који би се водио трасом државног пута бр. 1.11 вршиће се фазно, имајући у виду да он треба да остварује везу између постојећег аутопута Београд – Ниш (Е-75) и планираног западно - моравског аутопутског коридора. Постојећа траса државног пута пролази кроз центар Баточине, као део примарне уличне мреже, те се стога предвиђа њено измештање на позицију јужно од насеља, у складу са усвојеним решењем из ГП Баточине до 2022. године. У складу са чланом 6, Закона о јавним путевима, траса постојећег државног пута бр. 1.11 кроз насеље прелази у ранг улице, а на основу планске документације и одлуке Скупштине општине, по претходно прибављеној сагласности надлежног министарства.

Нова траса ће имати функцију обилазнице, што је од кључног значаја за измештање транзитног саобраћаја из насеља. Укрштања са постојећом мрежом путева решаваће се денивелисано, док ће се веза са осталом путном мрежом остварити преко две планиране петље у југоисточном делу насеља Баточина и у зони насеља Градац, односно на прилазу из правца аутопута Београд - Ниш. У првој фази саобраћајница ће функционисати са две коловозне траке раздвојене раздвојеним острвом, са по две саобраћајне траке по смеру. Након реализације аутопута Београд – Јужни Јадран (Е-763) и западноморавског коридора (Е-761) могуће је приступити реализацији друге фазе, са циљем реализације пуног аутопутског профила, уколико то остане стратешко опредељење.

За изградњу везног државног пута I реда резервише се коридор дужине око 14,7 km, укупне ширине 700 m, укључујући пун попречни профил и обостране појасеве заштите.

Изградња спољног магистралног прстена, који би повезивао радијалне путне правце према Крагујевцу, Рачи, Јагодини, Лапову, Великој Плани и другим околним насељима у циљу преусмеравања транзитних и теретних саобраћајних токова из

насеља ка путу Баточина – Крагујевац, подразумева и изградњу два нова моста преко реке Лепенице.

Резервише се коридор дужине око 5,6 km и минималне ширине 40 m (минималне регулационе ширине 18 m), у складу са решењем из Генералног плана Баточине.

Стационарни саобраћај

Имајући у виду пораст степена моторизације у протеклом периоду, као и даљи тренд раста, потребно је ревидирати капацитете за стационарни саобраћај у близини постојећих и планираних јавних објеката кроз израду одговарајућих саобраћајних студија.

Предвиђена је организација отворених уличних и вануличних паркиралишта са развијеним системом тарифа и контроле његовог коришћења у градској зони, као и изградња паркинг простора код цркве, регионалног тржног центра, у склопу нове пијаце и паркинг у склопу железничке станице у систему „park and ride“. Такође, планирана је изградња три јавна паркинга за теретна возила: на улазу из правца Лапова, на површини од 0,6 ha, на улазу из правца Крагујевца, на површини од 0,5 ha и на излазу из Баточине према Београду, непосредно уз спољни магистрални прстен површине 0,8 ha.

Уређене површине за паркирање моторних возила које се налазе у сеоским насељима задовољавају планиране потребе. Паркирање путничких возила и аутобуса, обавезно је решавати уз објекте на припадајућим парцелама, према захтевима који проистичу из намене објеката, а у складу са важећим стандардима и нормативима.

Јавни путнички превоз

Аутобуска станица „Аутосаобраћаја“ у Баточини се задржава на постојећој локацији и планира се повећање капацитета изградњом два нова перона, као и изградња спрата на објекту аутобуске станице.

У циљу ефикаснијег функционисања јавног градског саобраћаја потребно га је технолошки и организационо одвојити од приградског, повећати број линија и унапредити све технолошко – техничке карактеристике. Развој јавног саобраћаја потребно је усмерити ка:

- давању приоритета овом виду саобраћаја у односу на индивидуални, поготово у централним зонама насеља;
- оспособљавању општинске путне мреже за безбедно одвијање јавног градског саобраћаја у циљу оптималног повезивања свих насељских центара са општинским центром; и
- усаглашавању градског саобраћаја са приградским.

У складу са развојем насеља и размештајем активности, а на основу програма расподеле путовања на средства превоза, планира се систем јавног путничког превоза који омогућује повезивање аутобуским линијама свих насеља у Општини са општинским центром. Постојеће аутобуске линије се задржавају, док је, у зависности од потреба, могуће повећање броја полазака. Линије јавног путничког превоза се могу реализовати аутобусима или тзв. „паратранзитом“ (минибусевима, комби возилима и сл.) у складу са саобраћајним захтевима и потребама, као редовне линије јавног превоза током целе године или као сезонске линије за потребе туриста.

Стајалишта јавног путничког превоза се могу организовати на државним и општинским путевима, у складу са саобраћајним захтевима и потребама. Стајалишта на државним путевима морају бити одвојена разделним острвом од проточне саобраћајне траке.

Саобраћајни објекти и пратећи путни објекти

Постојеће станице за снабдевање горивом у Баточини, Жировници, Бадњевацу и Брзану се задржавају на постојећим локацијама уз неопходну модернизацију, док се нове планирају у Баточини, Кијеву и у коридору планираног државног пута I реда пре укрштања са аутопутем Е-75. Објекат се сматра пратећим садржајем државног пута I реда Баточина – Крагујевац.

Сервиси за моторна возила су планирани у насељима Баточина, Бадњевац и Брзан, а могу се реализовати у свим развојним центрима и насељима, где се за то укаже потреба и интерес.

Изградња пумпних станица и сервиса је условљена поузданом заштитом земљишта, површинских и подземних вода. Мере заштите је потребно ближе утврдити анализом тј. проценом утицаја на животну средину, а према важећој законској регулативи.

Планом се предвиђа изградња смакнутог одморишта „Брзан“, тип I десно и тип II лево у km 697+500 аутопута Београд – Ниш, у складу са решењем из ППИК.

ППИК аутопута Е-75 планирана је изградња базе за одржавање пута „Баточина“ (око km: 695+000), у циљу одржавања дела аутопута Е-75 од петље „Велика Плана“ до петље „Ђуприја“ у дужини од око 56,5 km. Предвиђени објекат се не налази на територији Плана, али је веома битан јер ће се користити за одржавање планираног државног пута I реда Баточина - Крагујевац

Железнички саобраћај

Постојећа магистрална електрифицирана пруга Београд – Ниш и једноколосечна пруга Лапово – Крагујевац – Краљево – Косово поље – Скопље се задржавају на постојећим трасама, са службеним местима у Баточини и Брзану. Развој железничке инфраструктуре ће се спровести путем:

- реконструкције и модернизације постојеће магистралне електрифициране пруге Београд – Ниш, са циљем обезбеђивања брзина по споразуму АСГ и SEECР, као и обезбеђивања слободног профила UIC-C који би омогућавао интермодални транспорт робе железницом који се планира на коридору 10;
- модернизације, реконструкције и електрификације постојеће пруге Лапово – Крагујевац – Краљево и индустријских колосека ДП „Стражевица“, и наставка активности на повећању обима локалног путничког и унутрашњег превоза робе;
- опремање путно пружних прелаза у km: 0+834, km: 1+600; km: 2+893; km: 6+905; km: 9+145; и km: 18+299 електронским сигналним уређајима;
- уређења станичног комплекса у станици Баточина, примерено савременој организацији и коришћењу железничког саобраћаја; и
- изградње савремених кабловских и телекомуникационих уређаја, чиме ће се повећати саобраћајна поузданост.

Бициклически саобраћај и пешачке стазе

Планира се формирање диференциране мреже бициклических стаза у функцији презентације амбијенталних, природних и културних вредности Општине. Овај вид саобраћајне инфраструктуре повећава ефикасност и ниво услуге саобраћајно-транспортног система, смањењем негативних утицаја саобраћаја на остале насељске функције и животну средину кроз повећање безбедности и обезбеђење оптималних услова за развој туризма и осталих активности.

На локалном плану правци развоја бициклическог саобраћаја су, поред завршетка започетих и планирања нових бициклических стаза дуж примарних уличних коридора и дефинисање следећих коридора:

- кружна стаза која води од општинског центра Баточине, заобилази комплекс шуме Рогот и враћа се, у укупној дужини од око 7,5 km;
- до локалитета Јеренин град код насеља Градац, дужине 4,6 km; и
- до планираног етно села у подножју Стражевице, дужине 3,9 km.

Планиране бициклическе стазе је потребно на оптималан начин интегрисати са бициклическим стазама које су саставни део примарних улица у општинском центру. Коначно дефинисање траса, број и редослед фаза њихове изградње уследиће након израде претходних студија изводљивости и пратеће техничке документације.

Просторни размештај већине јавних функција у Баточини и планирана мултифункционална структура насеља допринеће да средња дужина путовања буде до 500 m, максимално 1.000 m, што се може сврстати у изохрону пешачења од 15 мин. Овај вид саобраћаја је потребно подржати из многобројних разлога (смањење гужве на улицама, проблем паркирања, нема емисије штетних гасова, повољан утицај на организам и сл.) и треба му омогућити несметан развој. Правце развоја треба усмерити ка:

- побољшању и унапређењу услова за кретање пешака ослобађањем јавног простора од паркираних аутомобила и планским размештајем уличних садржаја (киоска, летњих башти, уличних тезги и др.); и
- акцијама којима ће се јавне површине учинити привлачним и пре свега безбедним и пригодним за особе са специфичним потребама.

Пешачке стазе се трасирају у централним насељским зонама, тако да повезују јавне садржаје којима гравитира највећи број грађана. Постојеће стазе се задржавају и по потреби проширују на местима где је то могуће.

Дугорочна планска решења (након 2014. године)

Саобраћајна мрежа је заснована на канцепцији како краткорочне тако и дугорочне стратегије развоја (плански период од 20 година).

Друмски саобраћај

У планском периоду је потребно у потпуности завршити изградњу деонице коридора државног пута I реда на делу Крагујевац – аутопут Е-75. Планирано је комплетирање мреже општинских путева путем реконструкције и модернизације додатних 12% општинске мреже и изградњом следећих путних праваца:

- пут према Рачи у дужини од 4,4 km, који се трасира северо - источном границом Општине. Потребна је изградња дела пута у дужини од 1,2 km на територији општине Лапово, како би се остварила веза са државним путем бр. 214;
- пут Жировница – општински пут ОП-9, у дужини од 2,18 km;
- пут Доброводица – општински пут ОП-9, у дужини од 3,53 km;
- изградња недостајућих, везних деоница општинске путне мреже у укупној дужини од 2,6 km; и
- реализација свих саобраћајница предвиђених ГП Баточине, који су од значаја за повезивање са општинском путном мрежом и мрежом државних путева; као и
- константни радови на редовном одржавању путне инфраструктуре по питању обнове коловозног застора, вертикалне и хоризонталне сигнализације и осталих елемената.

Јавни путнички превоз

У планском периоду је потребно интензивирати активности на већем учешћу локалног железничког саобраћаја, за шта ће се стећи повољнији услови након модернизације пруге Лапово – Крагујевац и реализације паркинг простора у оквиру железничке станице Баточина, који би био у функцији „park and ride“ система.

Железнички саобраћај

Наставак развоја и унапређења железничког саобраћаја ће се остварити кроз:

- даљу реконструкцију и модернизацију магистралне пруге Београд – Ниш;
- изградњу другог колосека на прузи Лапово – Баточина – Крагујевац – Краљево;
- денивелацију путно пружних прелаза у km: 0+834, km: 1+600; km: 2+893; km: 6+905; km: 9+145; и km: 18+299;
- изградњу стабилних постројења електричне вуче, којима ће се омогућити употреба електричне вуче на прузи Лапово – Крагујевац – Краљево и опслуживање индустријског колосека Стражица; и
- изградњу савремених сигнално-сигурносних уређаја на колосецима, чиме ће се заменити постојећи механички сигнали у станици Баточина.

Планирани развој и унапређење железничке инфраструктуре на територији Општине мора бити у сагласности са развојним плановима ЈП ”Железнице Србије”.

Бициклички саобраћај и пешачке стазе

Даљи развој бицикличког саобраћаја на локалном плану се заснива на завршетку започетих и планирању нових стаза до туристичких локалитета и дуж значајнијих путних коридора, као и на повезивању бицикличких стаза у јединствену мрежу на територији Општине. С тим циљем планирају се следећи коридори бицикличких стаза:

- од Баточине до цркве брвнаре у Брзану, ободом шуме Рогот, дужине 5,7 km;
- до манастира Грнчарица у Прњавору. дужине 9,3 km; и
- везни коридори укупне дужине 2,6 km.

На регионалном плану развој бицикличког саобраћаја је потребно усмерити на остваривању функционалне везе општинске мреже бицикличких стаза са европском мрежом. Под покровитељством Европске Уније, Европска бицикличка

федерација (ECF) је 1998. године покренула пројекат мреже бициклических стаза кроз Европу (EVP). Територијом Републике Србије је планиран пролазак коридора источно – европске бициклическе трансверзале број 11, која у овом делу Републике Србије води између коридора 10 и долине реке Велике Мораве. Имајући у виду непосредну близину ове трасе, реално је повезивање мреже бициклических стаза у Општини са њом.

Инфраструктура

Хидротехничка инфраструктура

Водоснабдевање

Насеља општине Баточина, перспективно имају могућност формирања организованог система водоснабдевања. Према Водопривредној Основи Републике Србије општина Баточина припада Моравском регионалном систему водоснабдевања, чију окосницу чине моравска алувијална изворишта "Брзан" и "Јасик". Срећна околност је могућност ширења и веће експлоатације изворишта у алувиону реке Велике Мораве.

Индивидуални копани бунари са плитком издани су подложни загађењима, тако да велики број становника нема организовано водоснабдевање из санитарно-хигијенских система, већ користе воду за пиће непоузданог и незадовољавајућег квалитета.

Приоритетна планска решења у домену водоснабдевања су:

- проглашење и дефинисање водног земљишта на територији општине Баточина у алувијуму од аутопута Београд-Ниш до водотока Велике Мораве, као дела изворишта регионалног значаја;
- заштита изворишта "Брзан" као дела Моравског регионалног система примарно намењеног водоснабдевању града и општине Крагујевац, али и насеља Никшић, Милатовац, Градац и Жировница на територији општине Баточина;
- формирање санитарних заштитних зона за извориште "Јасик", као дугорочно решење водоснабдевања насеља и привреде општине, и предвиђених потреба од 410 л/ст/дан;
- заштита линијских коридора примарних цевовода и локација резервоара и ЦС предвиђених Идејним пројектом примарног водоводног система за насеља општине,
- завршетак објеката на изворишту "Јасик": бунарска ЦС, централна ЦС уз сабирни резервоар и сабирни резервоар V=60 м³;
- реконструкција и модернизација мреже и објеката, како би губици у постојећем водоводу били мањи од 20%;
- изградња подсистема за водоснабдевање насеља Баточина и Црни Као, капацитета 40 л/с, са примарним цевоводом и резервоарима;
- изградња подсистема за водоснабдевање насеља Брзан, Кијево и Доброводица, капацитета 20 л/с, са примарним цевоводом и резервоаром, који ће се снабдевати водом са изворишта "Јасик";
- изградња подсистема за водоснабдевање насеља Баточина и Црни Као, капацитета 40 л/с, са примарним цевоводом и резервоарима, који ће се снабдевати водом са изворишта "Јасик";
- прикључивање насеља Градац и Жировница на постојећи Моравски систем водоснабдевања;

- реконструкција и ширење локалних водовода насеља Бадњевац и Прњавор; и
- реконструкција и модернизација постојећих система чији квалитет, дотрајалост и запуштеност не омогућавају поуздано водоснабдевање.

Дугорочна планска решења за перспективни развој водоводних система подразумевају:

- стриктно поштовање режима заштите изворишта подземних и површинских вода у свим извориштима постојећег комуналног и сеоских водовода;
- очување локалних изворишта, чак и оних мањег капацитета, и након повезивања појединих насеља са вишим системима (Регионални и општински водоводни систем), ради обезбеђивања виталних функција система у кризним хаваријским ситуацијама;
- постепено повезивање свих парцијалних водоводних подсистема у јединствен интеркомунални (општински) систем, којим се остварује висока поузданост функционисања и прописан, стално контролисан квалитет воде;
- смањивање специфичне потрошње воде у домаћинствима, политиком реалних цена воде, мерењем утрошка воде и мерама планске рационализације потрошње и смањивања употребе воде за пиће за заливање и наводњавање вртова, башти и пољопривредних култура;
- управљачко-информационо осавремењавање водоводних система, увођењем мерног - мониторинг система, који ће омогућавати праћење динамике потрошње у свим важнијим гранама мреже, као и брзу дијагностику поремећаја и кварова током функционисања система; и
- вода за технолошке потребе у индустрији која не захтева воду квалитета воде за пиће, не може се захватати из водовода насеља, већ се потрошачи технолошке воде упућују на властите захвате површинских и подземних вода нижег квалитета (подземне воде у индустријској зони, која се не захвата за водоводе насеља) и на мере рецикулације и планске рационализације потрошње.

Канализација отпадних и осталих вода

На територији општине организовани систем јавне канализације има само насеље Баточина. Постојећа канализациона мрежа је сепарационог типа и не покрива простор целог насеља. Употребљена вода се прикупља у главни колектор Ø 400 и Ø 500 мм и путем канализационе црпне станице одводи без пречишћавања у реципијент реку Лепеницу. Атмосферска вода се кишном канализацијом изграђеном само у центру насеља Баточина, најблишим путем упушта у Лепеницу.

Главни потенцијал је могућност организованог одвођења отпадних вода из насеља Баточина, Црни Као, Градац, Жировница и Доброводица, као сливног подручја на заједничко планирано ППОВ. Такође за насеља Брзан и Кијево изградити заједнички систем са мањим ППОВ у приобаљу реке Велике Мораве, чиме се директно штити водоизвориште.

Приоритетна планска решења се заснивају на прорачуну садашњих и будућих количина отпадних вода, који обухвата целу територију Општине. Разматрани су сви корисници канализационих система: становништво, индустрија, мањи привредни објекти, јавне установе, болнице, угоститељски објекти и остали припадајући садржаји у оквиру насеља. Неопходно је предузети следеће активности:

- развијање канализационих система, са четири подсистема, који покривају следећа насеља: Баточину, Црни Као, Градац, Доброводицу и делом

- Жировницу; Брзан и Кијево, са привредно-услужном зоном поред аутопута; Прњавор, Никшић и Милатовац, са будућом производном зоном; и Бадњевац са будућом производном зоном, са могућношћу повезивања на систем села Жировница, како би се рационализовали системи;
- комплетно покривање насеља Баточина фекалном канализацијом;
 - изградња ППОВ за општински центар Баточину, димензионисан на 10.000 ЕС (прва фаза 5.000 ЕС), са локацијом на југоисточном крају града поред леве обале реке Лепенице;
 - све употребљене воде се одводе у реципијенте, односно два највећа водотока Лепеницу и Велику Мораву;
 - изградња фекалне канализације у сеоским насељима веће густине становања и пречишћавање отпадних вода на мањим ППОВ, који су готови пакетни уређаји савремене генерације, који покривају три сливна канализациона подручја; и
 - рачунати са тенденцијом значајног учешћа индустрије/привреде у укупним потребама за водом, на рачун рационализације и увођења рециркулације у технолошке поступке.

Отпадне воде са сточних фарми обавезно прикупљати у прописане отоке и третирати пре упуштања у систем, или их прописно евакуисати. "Црвену воду" из кланица скупљати у предвиђене специјалне септичке јаме и евакуисати по пропису.

Дугорочна планска решења и критеријуми за канализацију насеља и реализацију постројења за пречишћавање отпадних вода подразумевају:

- канализациони системи се развијају као дистрибуирани системи, тако да са гледишта транспорта отпадних вода и препумпавања представљају заокружене, економски оправдане целине, које се могу заокружити изградњом одговарајућих ППОВ општег типа, што је примењиво за општински центар Баточину са 4 приградских насеља и још три мањих ППОВ за преосталих 6 сеоских насеља и будуће привредне зоне;
- даљи развој канализације спроводи се по сепарационом систему: посебно за отпадне воде насеља и оних индустрија које се након предtretмана смеју прикључити на канализације за отпадне воде, а посебно за кишне канализације;
- по важећем критеријуму ВОС, ППОВ се граде за сва насеља која имају више од 5.000 ЕС, али ће се применити у сеоским насељима, која не задовољавају овај услов, јер се могу објединити у заједничке системе;
- при канализацији насеља која нису имала канализационе системе, стриктно се спроводи принцип обавезности прикључења домаћинства, без обзира на дотадашња привремена решења. Стриктно се забрањује евакуација отпадних вода у напуштене бунаре и упојне јаме;
- отпадне воде из индустријских погона, не смеју се упуштати у водотоке без третмана, смеју се упуштати у насељску канализацију тек након предtretмана, којим се пречишћавају до нивоа да смеју да буду усмерене према ППОВ општег типа. Посебно је забрањено уводити у насељску канализацију опасне материје и супстанце које би ометале и разбијале процес биолошког пречишћавања у ППОВ;
- димензионисање кишне канализације треба примерити значају подручја која се њоме штити и величини потенцијалних штета од плављења делова насеља и саобраћајница. Капацитети не би требало да буду мањи од оних који су потребни за прихватање тзв. двогодишње кише, нити већи од тзв. десетогодишње кише, при чему треба узети објективне могућности амортизовања великих падавина постојећих површина насеља, и њеног

- ефикасног одвођења површинским системима (саобраћанице, риголе, путни канали, блиски водотоци); и
- на малим водоточима (потоцима), уколико се исти уводе у системе кишне канализације, где год је то могуће, обликовањем терена и коришћењем зелених површина, извршити ретензирање/ублажавање великих вода пре њиховог увођења у колекторе.

Мелиорације (одводњавање и наводњавање)

Највећи део разматраног подручја припада сливу реке Велике Мораве, односно реке Лепенице и њених притока. Присутан је већи број мањих водотокова: Синорски, Турчински, Кијевски, Доброводички, Дрењарски, Бачински и Грабовнички потока.

Хидрографска мрежа је релативно развијена и разуђена, са централним водотоком реком Лепеницом. У сливу Кијевског потока има бујичних водотокова, који у сушном летњем периоду скоро пресуше, али зато у време дужих и јачих киша, често изазивају и поплаве већих размера.

На територији општине Баточина мелиорациони системи су присутни у мањем обиму, иако је потреба за њиховим постојањем евидентна. Водорегулације су извршене на водоточима Лепеница и Кијевски поток. Три сегмента истог проблема се могу анализирати: одводњавање, наводњавање и заштита од великих унутрашњих и спољашњих вода.

Приоритетна планска решења обухватају следеће:

- очување постојећег изворишта "Брзан" и активирање новог изворишта "Јасик", са проглашавањем водног земљишта у оквиру њихових зона санитарне заштите;
- дефинисање и чување коридора за магистралне трасе водовода и канализационих колектора;
- одређивање и резервисање локација за планирано ППВ и планирана ППОВ;
- одржавање и развијање површина предвиђених за мелиорације, у долини Лепенице и Кијевског потока;
- одржавање постојећих водорегулација, линијских система и објеката одбране од великих спољашњих и унутрашњих вода;
- регулација корита и изградња насипа реке Лепенице, у атарима насеља Бадњевац и Градац и регулација корита Синорског и Турчинског потока;
- изградња водорегулације Лепенице и мелиорација у водоплавном подручју плитке издани у атару Милатовца где се планира привредна зона; и
- дефинисање пољопривредних површина у атарима насеља Милатовац, Бадњевац, Градац, делом Баточина, Брзан, Кијево и Доброводица, која ће се наводњавати из постојећих водотокова.

Будући развој система за заштиту од великих вода подразумева дефинисање дугорочних планских решења:

- обезбеђеност заштите је примерена вредности садржаја који се бране од поплава. Варира од заштите од тзв. двадесетогодишње велике воде, за заштиту пољопривредних површина ван мелиорационих подручја, до заштите од тзв. двестогодишње велике воде, за зоне општинског центра у ужем језгру и сва остала насеља Општине;
- заштитни системи се складно морају уклопити у урбано и остало окружење, по правилу добијајући вишенаменске функције: (а) линијски заштитни системи - као елемент урбаног уређења обала, водећи рачуна о

- функционалном повезивању насеља са рекама, (б) системи за одводњавање - за комплексне мелиорационе системе, (в) ретензије за ублажавање таласа великих вода - као елемент рекреационих површина насеља, а и примењиве у пољопривредној производњи;
- на бујичним водотоцима заштита се обавља, где год је то могуће, активним мерама ублажавања поплавних таласа ретензијама вишенаменског карактера и мерама које су предвиђене "Планом за одбрану од бујичних поплава и других пратећих појава штетног дејства вода";
 - насипи се морају тако уклопити у све друге садржаје који се граде у близини, да не буде угрожена његова функција и да у њиховој близини нема објеката који би могли да отежају или онемогуће његово одржавање у периодима дуготрајне одбране од великих вода; и
 - одбрану од поплава и бујица усагласити и интегрисати са осталим водопривредним и пољопривредним активностима општине Баточина.

Енергетска инфраструктура

На територији предметне општине налазе се преносне и дистрибутивне мреже и објекти који су саставни део Електромреже Србије. Насеља на подручју општине Баточина се електричном енергијом снабдевају из ТС "Лапово" 110/35/10 kV, преко далековода 35 kV.

Присутни напонски нивои су 35 kV, 10 kV и 0,4 kV. Са напонског нивоа 35 kV, помоћу три ТС 35/10 kV "Баточина", "Брзан" и "Жировница", напон се обара на 10 kV мрежу која је развијена до свих насеља. У насељима се помоћу ТС 10/0,4 kV напон доводи на потрошачку мрежу.

Снабдевање електричном енергијом обезбеђено је за сва насеља у Општини. Реконструкција нисконапонске електроенергетске мреже је започета, јер капацитети постојећих 76 ТС 10/0,4 kV не задовољавају тренутне потребе за електричном енергијом, тако да у наредном планском периоду треба повећати инсталисану снагу. Јавна расвета је урађена у свих 11 насеља.

Кроз Општину пролази магистрални гасовод Београд – Ниш, деоница Велико Орашје – Параћин (МГ 08, Ø 457 мм), радног притиска 50 бара, од којег се помоћу ГРЧ "Баточина" одваја разводни гасовод Баточина – Крагујевац (РГ 08-02, Ø 273 мм), радног притиска 50 бара.

Приоритетним планским решењима омогућити и дефинисати :

- коридоре постојећих и планираних електро водова између насеља и зоне постојећих и планираних ТС;
- реконструкцију, модернизацију и развијање преносне и дистрибутивне електро мреже и ТС. Сукцесивно повећавање инсталисане снаге у постојећим ТС 10/0,4 kV;
- сагледати резерве у капацитетима постојећих ТС: ТС 35/10 kV "Баточина" (2x4 MVA), ТС 35/10 kV "Брзан" (2x2,5 MVA) и ТС 35/10 kV "Жировница" (2x4 MVA). Посебно је значајна резерва у капацитетима ТС 35/10 kV "Жировница", јер омогућава комплетно инфраструктурно опремање будуће производне зоне, која је почела да се развија;
- нову ТС 35/10 kV за потребе будуће производно-услугне зоне у појасу између аутопута и железничке пруге Београд-Ниш. Локација ће се дефинисати изградом планског документа за предметну зону;
- нове ТС 10/0,4 kV биће планиране у зависности од потреба у насељима и будућим производно-радним зонама, јер ће то бити у директној вези са

- отварањем нових производних и прерађивачких погона, сточних фарми и хладњача;
- коридоре постојећих и планираних магистралних и разводних гасовода и зону планиране ГМРС Баточина, северно од Кијевског потока, која ће се прикључити на постојећи разводни гасовод РГ 08-02. Предуслов развоја гасификације свих насеља је изградња ГМРС "Баточина";
- коридор за планирани разводни гасовод РГ 08-02/1 Баточина-Цветојевац, са припадајућим објектима, од ГРЧ Баточина до ГРЕ Цветојевац;
- генералним пројектом гасификације општине Баточина биће дефинисани коридори примарне гасоводне мреже која повезује насеља и радне зоне и МРС за свако насеље и радну зону; и
- гасификацију општинског центра, чиме се стварају услови за повезивање топлане на систем и смањивање њеног негативног утицаја на околину.

Дугорочна планска решења енергетских објеката и постројења уз одређена прилагођавања, су:

- постизање ефикасности: економске (постизање највећих енергетских ефеката уз најмања улагања), функционалне (усклађивање функција) и просторне (усклађивање намена површина, оптимизација у размештају погона енергетско-индустријског комплекса, насеља, саобраћајница и др.);
- квалитет средине и квалитет живљења (обезбеђење, у складу са реалним друштвеним могућностима, прихватљивих еколошких и амбијенталних стандарда, као и општег нивоа друштвеног стандарда, доступности урбаних сервиса и др.);
- смањење енергетских потреба код свих потрошача енергије, путем доношења и обавезне примене стандарда енергетске ефикасности, економских инструмената и организационих мера;
- одржавање и побољшање квалитета рада и поузданости постојеће електропреносне, дистрибутивне и даљи развој тих система и мрежа;
- изградња свих уређаја за коришћење обновљивих извора енергије (ветар, сунце, биомаса и сл.) на целој територији Плана, уз примену мера заштите животне средине; и
- подизање поузданости енергетских система и управљања како би се обезбедила континуирана, квалитетна и сигурна испорука електричне енергије за све потрошаче на подручју општине.

Комуникациони системи

Територија општине Баточина је покривена поштанском, телеграфском и телефонском мрежом, као и мрежама мобилне телефоније и телевизијског и радио преноса. Различит је степен просторне и функционалне развијености поменутих мрежа, тако да је неопходна њихова модернизација, комплетирање и ширење према концентрисаним корисницима (насеља, производне зоне и саобраћајни терминали).

Поштанским саобраћајем и услугама су покривена сва насеља општине, а 5 пошта се, налази у: Баточини, Бадњевицу, Милатовцу, Жировници и Брзану. Број пошта са шалтерима задовољава потребе становништва и нема потребе за објектима овог типа услуге.

На територији општине постоји 7 аналогних и дигиталних телефонских централа : ЧЦ Баточина, КЦ Црни Као, КЦ Бадњевац, КЦ Никшић, КЦ Брзан, КЦ Доброводица и КЦ Жировница. Осим КЦ Доброводица, остале су повезане оптичким кабловима. Умрежавање у савремени систем комуникација омогућен је магистралним општинским каблом Београд-Ниш, са краком који преко Баточине повезује Крагујевац.

Функционисање мобилне телефоније омогућено је преко постојећих базних станица.

Приоритетна планска решења и конкретни задаци се везују за реконструкцију постојеће ТТ мреже, њено ширење према корисницима и покривање постојећих просторних и функционалних дефицита, а могу се артикулисати кроз:

- дефинисање и заштиту постојећих траса оптичких међумесних, регионалних и локалних каблова;
- покривање територије општине мобилном телефонијом, изградњом нових базних станица;
- ширење савремених телекомуникационих система и услуга, изградњом оптичких каблова до свих насеља;
- модернизацију и реализацију постојеће ТТ мреже и објеката, како би се покрио дефицит бројева у фиксној телефонској мрежи, изградњом МСАН-а (Мултисервисних приступних чворова или Приступних чворова за вишеструке услуге);
- замену постојећих аналогних телефонских централа дигиталним у насељима Баточина, Брзан, Доброводица, Црни Као и Бадњевица система комутације широкопојасним уређајима најновије генерације. ;
- децентрализацију мреже (претплатничка петља мања од 1,5 км);
- замену свих бакарних каблова, на спојним путевима оптичким; и
- увођење оптичких каблова у приступну мрежу (до већих бизнис корисника и у све веће стамбене објекте).

У току је пуштање телефонске централе и приступне мреже у селу Брзан, затим оптичког кабла на релацији Баточина – Доброводица – Кијево и нове телефонске централе за део насеља Баточина.

Дугорочне планске активности фокусирати на:

- даљу трансформацију и модернизацију постојећих ПТТ јединица;
- даљу изградњу мреже дигиталних АТЦ, односно савремених система развоја ТТ мреже;
- развој телематских понуда;
- развијање и ширење мреже оптичких каблова;
- изградњу нових базних станица;
- јачање локалних телевизијских и радио система у функцији обавештености о актуелним догађањима и мониторингу живота грађана;
- задржавање постојећих пошта, евентуално отварање нових у насељима и зонама са већим бројем корисника и отварање "уговорних пошта" у оквиру трговинско – угоститељско – сервисно - туристичких објеката у селима и производним зонама; и
- у оквиру телекомуникација физичким приближавањем корисницима путем МСАН-а.

Одустаје се од изградње већег броја АТЦ, већ се систем технички и експлоатационо развија путем МСАН-а, који заузимају мањи простор, а даје могућност квалитетног коришћења свих комутационих услуга.

Комунални сервиси: треман комуналног и осталог отпада, пијаце, гробља

У наредном периоду неопходно је предузети:

- наставак на активностима депоновања комуналног отпада са територије Општине на регионалну санитарну депонију у општини Лапово;

- на будућој регионалној депонији је могуће опремити део за опасне и индустријске отпатке;
- санацију постојећих сметлишта у атарима сеоских насеља;
- чишћење Општине од кабастог и осталог отпада;
- увођење система рециклаже за подручје целе Општине; односно изградња рециклажних центара/дворишта у оквиру радно-привредних зона и појединачних комплекса (нпр. „Брзанпласт“, итд.);
- предузети планско-организационе мере проширивања попуњених гробља, или предузети активности на изналагању локација за нова; и
- проблем формирања гробља за угинуле животиње биће решен на регионалном нивоу. У зависности од потреба, сагледати могућност изградње/формирања терминала за прихватање угинулих домаћих и дивљих животиња, током евентуалних епидемија, док се не транспортују на гробље за угинуле животиње.

Дугорочно се сагледава континуитет активности кроз:

- просторно-функционално повезивање свих 11 насеља у општини, тачкама сакупљања отпада и његовим организованим прикупљањем, транспортом и депоновањем;
- даље уређивање гробља и привођење стандардима о санитарно-хигијенским условима формирања и функционисања;
- предузимање сложене активности анимирања становништва, припреме средстава, одређивања локације и неопходне документације за релоцирање гробља Градац. Као резервну варијанту, затворити постојеће, а формирати на другој локацији ново гробље за насеље Градац; и
- организационо умрежавање са конституисањем и функционисањем регионалног гробља за угинуле животиње.

3.5. МЕРЕ ЗАШТИТЕ, УРЕЂЕЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРИРОДНИХ И КУЛТУРНИХ ДОБАРА

Заштита животне средине

Планска решења која могу имати значајан утицај на животну средину су: планирани државни пут I реда Баточина-Крагујевац, изградња канализационе мреже са ППОВ, развој гасоводне и топловодне мреже, реализација нових привредних зона, регулација водотока.

Заштита ваздуха

Очување квалитета ваздуха на подручју општине и остваривање вишег нивоа квалитета ваздуха у општинском центру и насељу Градац, привредним зонама и дуж јачих саобраћајних праваца, засниваће се на примени следећих мера заштите:

1) смањење нивоа емисије из постојећих извора

- применом еколошки повољније технологије и система уградња савремених филтера високе ефикасности на димњацима каменолома "Стражевица", као и на осталим изворима аерозагађења;
- преиспитивањем режима саобраћаја у ширем центру града, повећањем проточности главних градских саобраћајница и популаризацијом железничког саобраћаја;
- коришћењем гаса и алтернативних горива (биогаз и др.) у свим возилима друмског саобраћаја;

- развојем система даљинског грејања у општинском центру и усклађивањем режима рада постојећих котларница и индивидуалних ложишта са прописима; и
 - повећањем потрошње обновљивих и еколошки прихватљивих извора енергије за грејање домаћинства.
- 2) ограничавање емисије из нових извора
- спречавањем додатних емисија из нових извора које би погоршале квалитет ваздуха у насељима и зонама на подручју општине; и
 - применом најбоље доступне технологије (БАТ).
- 3) успостављање система мониторинга квалитета ваздуха
- увођењем мерних места за контролу квалитета ваздуха (пре свега у централној зони општине, у индустријским зонама и дуж главних саобраћајних праваца).

Заштита вода

Заштита вода у сливним подручјима Лепенице и Велике Мораве од загађења и других утицаја који могу неповољно да делују на водотоке, издашност изворишта и здравствену исправност воде за пиће засниваће се на примени следећих мера заштите:

- 1) враћање квалитета вода у прописану класу (према Уредби о категоризацији водотока «Сл. Гласник РС», бр. 5/68)
- 2) заштита водоизворишта, површинских и подземних вода
- дефинисањем зона санитарне заштите водоизворишта «Јасик» и успостављањем режима заштите;
 - забраном свих активности у простору које утичу на промену квалитета воде у водоносним слојевима и површинским токовима;
 - успостављањем мреже пијезометара у алувијалној равни река Лепенице и Велике Мораве ради праћења квалитативних карактеристика подземних вода које се експлоатишу за потребе водоснабдевања;
 - организованим сакупљањем чврстог отпада искључиво на уређеним водонепропусним површинама;
 - забраном складиштења опасних и отровних материја у зонама изворишта
 - забраном напасања стоке, депоновања комуналног и осталог хазардног отпада, изградње путева и стамбених објеката изнад локалних изворишта воде у сеоским насељима; и
 - строго контролисаном применом пестицида у режиму интегралне заштите биља у пољопривреди.
- 3) третман отпадних вода
- опремањем подручја плана канализационом инфраструктуром са сепарационим системом одвођења кишних и отпадних вода;
 - евидентирањем домаћинства која поседују септичке јаме које нису непропусне, и условљавањем изградње непропусних;
 - изградњом ППОВ;
 - прикупљањем атмосферских вода са саобраћајних површина и њиховим контролисаним одвођењем у реципијент, уз претходни третман на сепараторима;
 - предтретманом индустријских отпадних вода пре упуштања у канализациони систем

4) регулација водотока

- применом антиерозионих мера у угроженим подручјима (претежно у јужном и западном делу Општине); и
- активностима на заштити планског подручја од евентуалних ванредних ситуација и елементарних непогода, при чему се налаже примена принципа превенције, тј. минимизирања ризика од акцидентних ситуација на најмању могућу меру. Посебно се налаже спровођење натуралне регулације корита реке Лепенице и Велике Мораве (на деловима река где то није спроведено) и мањих бујичних токова на планском подручју.

Заштита земљишта

Земљиште на подручју плана је релативно очувано од загађења и већим делом погодно је за производњу здраве хране. Ради заштите и спречавања неповољног утицаја на квалитет земљишта потребно је предузимати следеће мере:

- избегавати фрагментацију пољопривредног земљишта и смањити коришћење квалитетног земљишта у непољопривредне сврхе;
- подстицати органско - биолошку пољопривреду уз помоћ информација и едукацијом;
- предност дати традиционалним пољопривредним гранама које имају повољне услове за производњу и доприносе очувању еколошке равнотеже;
- одговарајућим мерама у пољопривреди свести употребу хемијских средстава на нужни минимум;
- рекултивисати све просторе на којима је завршена експлоатација минералних сировина;
- обезбедити чишћење свих дивљих депонија и спречити њихово обнављање;
- спроводити рационалну изградњу канализационе мреже с уређајима за пречишћавање отпадних вода; и
- смањити ризике од загађивања земљишта при складиштењу, превозу и претакању нафтних деривата и опасних хемикалија и изградити План заштите од удеса у већим привредним објектима.

Заштита од буке

Законски нормативи у вези заштите становништва од штетног дејства буке доносе се у облику максимално дозвољеног нивоа меродавног параметра или параметара који представљају полазну обавезу испуњења услова везаних за проблематику буке. Највиши дозвољени нивои буке изражени А - пондерисани нивоом у dB(A) (ЈУС У Ј6.205), према Правилнику о нивоу буке у животној средини (Сл. гласник РС 54/92) дати су у табели бр. 2.

Табела бр. 7: Највиши дозвољени нивои спољашње буке

Зон е	Намена простора	Највиши дозвољени ниво спољашње буке dB(A)	
		Дан	Ноћ
I	Подручја за одмор и рекреацију, болничке зоне и опоравилишта, културно - историјски локалитети, велики паркови	50	40
II	Туристичка подручја, мала и сеоска насеља, кампови и школске зоне	50	45
III	Чисто стамбена подручја	55	45
IV	Пословно-стамбена подручја, трговинско - стамбена подручја, дечја игралишта	60	50

V	Градски центар, занатска, трговачка, административно - управна зона са становима, зоне дуж аутопутева и магистралних саобраћајница	65	55
VI	Индустријска, складишна и сервисна подручја и транспортни терминали без становања	На граници зоне бука не сме прелазити нивое у зони са којом се граничи	

Мониторинг животне средине

Успостављање система сталног мониторинга свих параметара квалитета животне средине: ваздух, воде, земљиште, биљни свет - културе (воће и поврће), и то:

- мониторинг ваздуха обухвата редовно праћење емисије сумпордиоксида (SO₂), оксида азота (NO_x), суспендованих честица, чађи и редовно праћење имисије сумпордиоксида (SO₂), азотдиоксида (NO₂), суспендованих честица и чађи у ваздуху (посебно у оквиру комплекса каменолома „Градац“);
- мониторинг вода подразумева редовно праћење вредности показатеља квалитета вода и редовно праћење састава отпадних вода пре испуштања у реципијент;
- мониторинг земљишта дефинише праћење аналитичких индикатора у области коришћења земљишта (промена намене), праћење концентрације тешких метала у земљишту и праћење концентрације азота у земљишту;
- мониторинг отпада подразумева праћење начина управљања отпадом у погледу укупне количине отпада, количине отпада по секторима, количине отпада који се рециклира и количине отпада који се депонује на регионалну санитарну депонију у општини Лапово;
- мониторинг биљних врста односи се пре свега на културе које се користе у исхрани људи и домаћих животиња и које могу непосредно или посредно утицати на здравље људи. Обухвата праћење концентрације тешких метала у воћу и поврћу и праћење садржаја пестицида у воћу и поврћу. Истовремено, установљава се мониторинг који се односи на шумска подручја и живи свет у другим екосистемима;
- инвестирање у заштиту животне средине остварује се применом принципа "загађивач плаћа" у складу са важећом регулативом, дефинисањем одговарајућих локалних фондова за заштиту животне средине и других локалних институција, као и инвестирањем у програме заштите животне средине; и
- примену Система управљања заштитом животне средине у постојећим и будућим привредним објектима (ЈУС-ИСО 14001, ЕМАС).

Правила заштите животне средине по активностима

Критеријуми заштите од негативних утицаја индустрије

Према могућим негативним утицајима на животну средину, односно према могућем еколошком оптерећењу, утврђују се следеће категорије делатности, односно привредних предузећа (Према РПП АП Града Београда):

категорија А - мале фирме чије је еколошко оптерећење незнатно и испод граничних вредности могу бити лоциране унутар стамбеног насеља. Делатности ових фирми, као што су занатске услуге и оправке, технички сервиси, пекарске и посластичарске, израда и оправка предмета од дрвета, стакла, папира, коже, гуме и текстила, по правилу не изазивају непријатности суседном становништву.

категорија Б - мале и средње фирме које могу имати мали и локални утицај на окружење; могуће присуство мање количине опасних материја, ризик од хемијског удеса-мали, ниво буке 55-60 dB(A). Ова категорија фирми, (веће електро - механичарске радионице, прерада пластичних маса, израда производа од дрвета, стакла, папира, коже, гуме и текстила, складишта грађевинског материјала и друге), може бити лоцирана на рубним деловима стамбеног насеља тако да делатност не изазива непријатност суседству.

категорија В - фирме које могу имати средњи утицај на окружење општинског нивоа, присутне веће количине опасних материја, ризик од хемијског удеса - средњи, ниво буке 60-65 dB(A). Ове фирме (тржни центри и већа складишта - изнад 5.000 m², прехранбена индустрија, текстилна индустрија, итд.), морају бити лоциране на одређеном одстојању од стамбеног насеља тако да њихова функција на том растојању не изазива непријатност суседству.

категорија Г - фирме које могу имати велики утицај на животну средину градског нивоа, присутне веће количине опасних материја, мање количине врло токсичних материја, ризик од хемијског удеса - велики, ниво буке 65-70dB (A). Овде припадају метало-прерађивачка индустрија, појединачни погони хемијске индустрије, веће кланице, прехранбена индустрија, итд., које према нивоу еколошког оптерећења морају бити лоциране на већем одстојању од стамбеног насеља тако да њихова функција на том растојању не изазива непријатност суседству.

Критеријуми заштите од утицаја пољоприведе

Утврђује се заштитно одстојање између стамбених објеката и ораница, односно плантажних воћњака који се интензивно третирају вештачким ђубривом и пестицидима од најмање 800м. У заштитном појасу између границе пољопривредних парцела и обале водотока 10м није дозвољено коришћење пестицида и вештачких ђубрива.

Утврђују се минимална заштитна одстојања између границе комплекса сточних фарми и објеката у суседству, и то: од стамбених зграда 200м, од магистралних путева 200м, од речних токова 200м и од изворишта водоснабдевања 800м. Наведена одстојања могу бити и већа ако то покаже анализа утицаја на животну средину за фарме са преко 500 условних грла.

Критеријуми заштите од утицаја саобраћаја

У оквиру регулационих планова или урбанистичких пројеката потребно је израдити процену утицаја на животну средину за сваку нову или реконструисану деоницу аутопутева, магистралних путева и сабирних улица првог реда.

Наведена правила и заштитне зоне утврђују се као услови планирања других намена земљишта уз појасеве саобраћајница. За аутопутеве и магистралне саобраћајнице и обилазнице у рубним подручјима града утврђују се три зоне заштите:

1. зона - појас непосредне заштите од веома великог еколошког оптерећења ширине по 20м са обе стране пута, због емисија у ваздух, повећане буке и загађивања земљишта. У заштитном појасу дозвољено је формирати заштитно зеленило, а није дозвољена изградња стамбених, пословних и помоћних објеката;
2. зона - ужи појас заштите од великог еколошког оптерећења ширине по 50м са обе стране пута, због повећане буке и загађивања земљишта. Није дозвољена изградња стамбених, пословних и помоћних објеката. Постојећи легално изграђени објекти

морају бити заштићени одговарајућом акустичком заштитом. Дозвољена је изградња објеката у функцији пута (бензинске станице, сервиси, складишта и сл.); и

3. зона - појас малог еколошког оптерећења ширине по 300м са обе стране пута, због повећане буке. Изградња стамбених, пословних и привредних објеката дозвољена под условом да се обезбеде мере заштите од буке.

Утврђује се заштитно одстојање између магистралних железничких пруга и становања од 25м, уз обавезно спровођење мера акустичне заштите на угроженим објектима. Појас може бити и ужи ако се заштитним мерама у угроженим објектима ниво буке и вибрација доведе на нижи ниво од дозвољеног. Уколико се не предузимају мере заштите, појас заштите од железнице мора да буде 125м од спољне ивице колосека.

Магистрални гасовод

Зона I – појас високог ризика, по 30 м ширине са обе стране цевовода,

Зона II – појас умереног ризика, по 180 м ширине са обе стране цевовода.

Заштита природних добара

На територији општине Баточина налази се заштићено природно добро – споменик природе "Рогот" (К.О. Брзан), стављено под заштиту решењем Скупштине општине Баточина (бр.322-12771-02).

Део територије општине захвата природна мртваја, настала на простору старог меандра реке Мораве, за коју је Завод за заштиту природе Србије израдио студију заштите – Специјални резерват природе "Брзанско моравиште" (К.О. Брзан). Ова мртваја је значајна са аспекта заштите заштићених и ретких врста птица и као репродуктивни центар за више врста водоземаца и гмизаваца. Поступак заштите је у завршној фази.

У погледу заштите природних добара, основна планска решења су:

- на заштићеном природном добру, споменику природе "Рогот", примењују се режими очувања и коришћења прописани актом о стављању под заштиту, а сходно одредбама Закона о заштити животне средине («Сл. Гласник РС», бр. 135/04). Забрањено је предузимати активности које би измениле изглед, или довеле у питање његов даљи биолошки опстанак;
- увођење режима заштите специјалног резервата природе "Брзанско Моравиште";
- ако се у току извођења грађевинских и других радова наиђе на природно добро које је геолошко-палеонтолошког и минералошко-петрографског порекла за које се претпоставља да има својства природног споменика, извођач радова је дужан да о томе обавести организацију за заштиту природе и да предузме мере да се до доласка овлашћеног лица, природно добро не оштети и да се чува на месту и положијају у коме је нађено;
- успостављање зона непосредне, уже и шире зоне заштите на подручјима на којима се налазе изворишта водоснабдевања становништва („Јасик“);
- подизање зелених заштитних зона око привредних објеката и инфраструктурних система, сачињених од аутохтоних врста дрвећа;
- очувати и заштитити земљишни пољопривредни фонд, тј. забранити било какву изградњу на пољопривредном земљишту I и II класе;
- обезбеђивање услова за заштиту очуваних екосистема, потенцијално угрожених биљних и животињских врста, односно очување шумских

- површина од негативних последица (пожари, нелегална сеча, крчење шума на рачун изградње стамбених објеката, итд.); и
- израда катастра угрожених биљних и животињских врста и спровођење система мониторинга.

Заштита културних добара

Према подацима Републичког завода за заштиту споменика културе, на планском подручју регистровано је једно непокретно културно добро од великог значаја и 3 културна добра у категорији споменика културе.

Табела бр.8 : Утврђена културна добра

Назив КД	Врста КД	Локација	Акт о заштити
Културна добра од великог значаја			
Археолошки локалитет Јеринин град	Споменик културе	Градац	Одлука, "Сл.гласник СРС" бр. 28/83
Културна добра			
Црква брвнара	Споменик културе	Градац	Брзан
Манастир Грнчарица			Прњавор
Палеолитска пећина под Јерининим брдом			Градац

Непокретна културна добра која уживају претходну заштиту представљена су и бројним археолошким локалитетима, црквама и објектима народног градитељства:

- воденица звана Ерићка, Градац;
- кућа чатмара у Бадњевацу;
- кућа полубрвнара, Бадњевац;
- гроб војводе Степана, Бадњевац;
- црква Св. Петра и Павла, Бадњевац;
- стара кућа Косте Петровића, Бадњевац;
- стара кућа Јована Јеличића, Бадњевац;
- стара кућа Минића, Кијево;
- стара кућа Витомира Божанића, Кијево;
- стара кућа Јевића, Кијево;
- собрашице у Кијеву;
- кућа чатмара у Кијеву;
- црква Св. Тројице у Кијеву;
- стара кућа Милосављевића у Прњавору;
- стара кућа Миловановића у Прњавору;
- стара зграда, звана Мензулана, Брзан;
- црква Св. Ане, Жировница;
- црква рођења Богородице, Баточина;
- локалитет Честа, Доброводица;
- локалитет Селиште, Доброводица;
- локалитет Смрдан, Бадњевац;

- средњовековни локалитет у Бадњевцу;
- локалитет Јазбине у Жировници;
- бронзанодопски локалитет у Жировници;
- антички локалитет у Жировници;
- локалитет Саставци, Црни Као;
- антички локалитет, Црни Као;
- антички локалитет у Прњавору;
- локалитет Голубињ, Кијево;
- антички локалитет у Кијеву;
- средњовековни локалитет у Кијеву;
- локалитет Старо гробље, Кијево; и
- средњовековни локалитет у Роготу.

Основна планска решења се односе на мере заштите непокретних културних добара, при чему су решења и начини њиховог коришћења и развоја дефинисани у склопу основних планских решења у области туризма.

Опште мере и услови заштите и коришћења непокретних културних добара су:

- на заштићеним културним добрима и њиховој заштићеној околини, не може се вршити раскопавање, рушење, преправљање, активности изградње и уређења простора или било какви радови који могу да наруше својства културног добра, без претходно утврђених услова и сагласности надлежне службе заштите културних добара;
- ако се у току извођења грађевинских и других радова наиђе на археолошка налазишта или археолошке предмете, извођач радова је дужан да одмах, без одлагања прекине радове и обавести надлежни Завод за заштиту споменика културе и предузме мере да се налаз не уништи и не оштети и да се сачува на месту и у положају у коме је откривен;
- добра која уживају претходну заштиту (евидентирана добра) не смеју се оштетити, уништити, нити се може мењати њихов изглед, својство или намена.
- забрана изградње објеката (индустријских, рударских, енергетских, инфраструктурних, фарми и других објеката) који својом наменом и експлоатацијом могу да угрозе културно добро или деградирају и наруше пејзажне одлике и природне елементе његове заштићене околине;
- забрана привременог или трајног депоновања отпада и испуштање отпадних вода, отварања позајмишта земље и другог материјала;
- забрана градње и постављања објеката трајног или привременог карактера, који својом архитектуром, габаритом и висином могу угрозити културно добро; и
- забрана радова који могу пореметити статичку стабилност објекта.

Мере заштите, које обезбеђују очување аутентичности објеката заштићених и евидентираних споменика културе и простора око њих су:

- очување изворног изгледа архитектуре, свих конструктивних и декоративних елемената, оригиналних материјала и стилских карактеристика;
- забрањује се уградња и замена грађевинских елемената и материјала који нису примерени историјском и споменичком карактеру објекта (PVC столарија, кров непримереним црепом, и сл.);
- ажурно праћење стања и одржавања, конструктивно-статичког система, кровног покривача, фасада и инсталација;

- забрана извођење грађевинских радова, изградња инфраструктуре, промена облика терена и измена вегетационог склопа без претходне сагласности и надзора надлежне установе заштите;
- забрана складиштења отпадног материјала и стварање депонија;
- забрана градње објеката који својом архитектуром и габаритом непосредно угрожавају споменик културе; и
- забрана градње објеката који нису у функцији споменика културе.

3.6. КОРИШЋЕЊЕ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ И ЗАШТИТУ ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И ТЕХНОЛОШКИХ УДЕСА

Простори велике концентрације становништва, грађевинског фонда, привредних и непривредних активности, представљају потенцијално најугроженија подручја са **аспекта одбране** и заштите простора. Према Условима Министарства одбране (бр.548-4 од 3.4.2009.год.) као локације од посебног значаја за потребе заштите становништва у ванредним ситуацијама, назначене су коте: 228 (К.О. Кијево), 277 (К.О. Бадњевац) и 253 (К.О. Брзан). На овим котама, простор у пречнику величине 100 метара, дефинише се као зона забране изградње и постављање објеката високоградње.

Као посебне планске мере којима се повећава "отпорност" простора за потребе одбране и заштите издвајају се:

- функционално зонирање урбаних простора (радне зоне, становање);
- предузимање свих неопходних мера заштите од индустријских удеса на свим постојећим привредним локалитетима и планирање нових привредних капацитета на локацијама ван зона становања;
- обезбеђивање слободног простора у насељима, заштићеног од пожара и рушевина и повезаног саобраћајницама и водотоковима;
- изградња двонаменских склоништа допунске заштите (приоритетно у центрима заједнице насеља);
- обезбеђивање алтернативних саобраћајних праваца за евакуацију и спасавање при чему ширине саобраћајница дефинисати у зависности од зарушавања и могућности прилаза објектима у фази спасавања затрпаних;
- решавање електроснабдевања насеља прстенастим разводима и изградњом мањих система који могу функционисати аутономно у посебним условима;
- обезбеђивање водоснабдевања насеља уз очување алтернативних извора снабдевања водом за пиће (бунари, извори и сл.); и
- предузимање мера за заштиту људи и материјалних добара од елементарних непогода (земљотреси, поплаве и сл.).

Основна мера заштите људи и материјалних добара у случају ратне опасности је изградња заштитних објеката (склоништа). Предвиђено је да се заштита и склањање становништва врши у заштитним објектима, подрумским просторијама, као и рововским заклонима, који се у складу са законом граде у случају непосредне ратне опасности и у рату.

У погледу угрожености простора од дејстава **елементарних непогода и технолошких удеса** (акцидената) основне опасности прете од појаве великих вода реке Лепенице, евентуалних пожара (пожари на станицама за напајање горивом и складиштима нафтних деривата, индустријски пожари, итд.), града (током летњих

месеци), суше, снежних наноса током зимских месеци и земљотреса (очекивани могући интензитет земљотреса износи до 8° MCS скале).

Планске мере које се односе на заштиту простора од дејстава елементарних непогода односе се на:

- предузимање антиерозионих мера које се свде на забрану: кресања лисника; гајења окопавина на стрмим њивама; орања по нагибу земљишта; чисте сече шума на нагнутим теренима и испаше на деградираним теренима; претварања деградираних њива у ливаде; обавезу орања по изохипси; мелиорације деградираних пашњака; пошумљавања голети; конверзије једногодишњих култура у вишегодишње на деградираним површинама и антиерозионог газдовања земљиштем и шумама;
- при изградњи треба водити рачуна да се сва изградња путева и осталих објеката, планира и гради изнад кота трагова великих вода, односно у складу са подацима о максималном нивоу подземних вода у тлу;
- примена техничких норми (асеизмичка градња) приликом изградње објеката;
- потпуну регулацију корита реке Лепенице на подручју Општине;
- приликом изградње водоводне мреже препоручује се постављање уличних хидраната и прикључака за воду (посебно у близини насеља и будућих радно-привредних зона);
- мере заштите од атмосферских елементарних непогода (град, ветар) обухватају одржавање и по потреби проширење постојеће мреже противградних станица и успостављање и одржавање њихове директне везе са РХМЗ.

По питању *заштите од акцидентних загађења*, основне мере заштите се заснивају на управљању ризиком од удеса, и то кроз: идентификацију опасности; анализу последица; процену ризика; планирање мера за превенцију удеса или смањење ризика; организовање мера приправности и одговора на удес; као и планирање мера санације од последица удеса. Мере заштите треба спроводити: за постојеће објекта и технологије (производња, складиштење, утовар, транспорт, претовар штетних и опасних материја), кроз превентивне мере и мере сталног надзора; за нове објекте, технологије и радове, као и код реконструкција постојећих, кроз обавезну израду процене утицаја и процене ризика на животну средину; израдом Мапе хазарда, чиме ће се утврдити потенцијални извори удесних загађења и правци транспорта опасних и штетних материја.

4. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА

4.1. ТЕРИТОРИЈЕ ПЛАНСКОГ ПОДРУЧЈА ЗА КОЈЕ ЈЕ ПРЕДВИЂЕНА ИЗРАДА УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА

Даља разрада Просторног плана се врши:

- планом генералне регулације за општински центар;
- плановима детаљне регулације за:
 - o грађевинска подручја центара заједнице насеља;
 - o привредне зоне веће од 2ha;
 - o привредне зоне које немају директан приступ на саобраћајницу; и
 - o све објекте који користе обновљиве изворе енергије, саобраћајне и инфраструктурне објекте за које је неопходно одредити површине јавне намене.

Границе урбанистичких планова одређује СО у складу са стручним мишљењем Комисије за планове.

4.2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА ЗА ДЕЛОВЕ ТЕРИТОРИЈА ЗА КОЈЕ НИЈЕ ПРЕДВИЂЕНА ИЗРАДА УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА

Правила урбанистичке регулације и парцелације

Правила урбанистичке регулације и парцелације представљају скуп међусобно зависних правила, услова и елемената за образовање и уређење грађевинских парцела, утврђивање регулационе и грађевинске линије, међусобног положаја, висине и спољног изгледа објекта, као и других елемената неопходних за спровођење Плана – издавање Локацијске и Грађевинске дозволе.

Правила урбанистичке регулације и парцелације односе се на све намене у оквиру грађевинског, пољопривредног, шумског и водног земљишта.

Правилима урбанистичке регулације дефинисани су урбанистички показатељи (намена, индекс или степен изграђености, индекс или степен искоришћености, спратност) и други плански елементи за одређивање величине, облика и површине објекта и начина његовог позиционирања на парцели.

Правилима парцелације дефинисани су плански елементи за одређивање величине, облика и површине грађевинске парцеле као и регулациони или нивелациони елементи за њено обележавање.

Детаљном планском разрадом дефинишу се специфична правила и услови (у складу са условљеностима локације) која морају бити у граничним вредностима правила и услова овог Плана.

Планом су дефинисана општа правила урбанистичке регулације и парцелације која се односе на све намене у оквиру грађевинског, пољопривредног, шумског и водног земљишта као и појединачна правила која су карактеристична за сваку намену и типологију градње.

Општа правила урбанистичке регулације и парцелације

- Намена простора

- Урбанистички показатељи
- Општа правила парцелације
- Типологија објеката
- Положај објекта на парцели
- Висинска регулација
- Правила за постојеће објекте
- Правила за нове објекте
- Правила за позиционирање грађевинских елемената објекта
- Правила за архитектонско обликовање објеката
- Правила за слободне и зелене површине на парцели
- Правила за оградавање грађевинске парцеле

Намена простора

Према специфичном начину коришћења грађевинског, пољопривредног, шумског и водног земљишта, издвојене су намене:

Грађевинско земљиште

- становање: вишепородично становање у центрима насеља, породично становање, зоне викенд насеља;
- зоне концентрисаних привредних и комерцијалних делатности;
- саобраћај и саобраћајне површине;
- објекти у функцији туризма, инфраструктуре; и
- спортски комплекси.

Пољопривредно земљиште

- објекти у функцији пољопривреде.

Шумско земљиште

- објекти у функцији шумарства.

Водно земљиште

- објекти поред воде.

Урбанистички показатељи

Урбанистички показатељи (индекс или степен изграђености, индекс или степен искоришћености и спратност) дефинисани су као максималне дозвољене вредности за ниво парцеле за сваку намену и типологију градње.

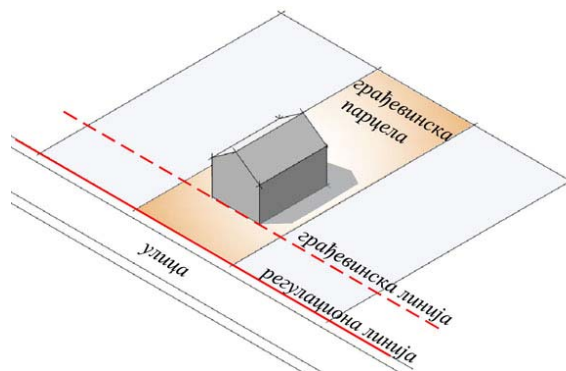
За подручје овог Плана обухваћено важећим урбанистичким плановима, примењују се урбанистички показатељи дефинисани тим плановима за сваку појединачну доминантну намену простора.

Општа правила парцелације

Грађевинска парцела је најмања земљишна јединица на којој се може градити. Парцела је дефинисана регулационом линијом према јавној површини (саобраћајници), границама према суседним парцелама и преломним тачкама које су одређене геодетским елементима.

Регулациона линија је линија која дели јавну површину од површина намењених за друге намене.

Грађевинска линија је хоризонтална пројекција грађевинских равни у оквиру којих се гради објекат испод и изнад тла.

ЕЛЕМЕНТИ ГРАЂЕВИНСКЕ ПАРЦЕЛЕ

Грађевинска парцела (планирана и постојећа) има површину и облик који омогућава изградњу објекта у складу са правилима о грађењу и техничким прописима.

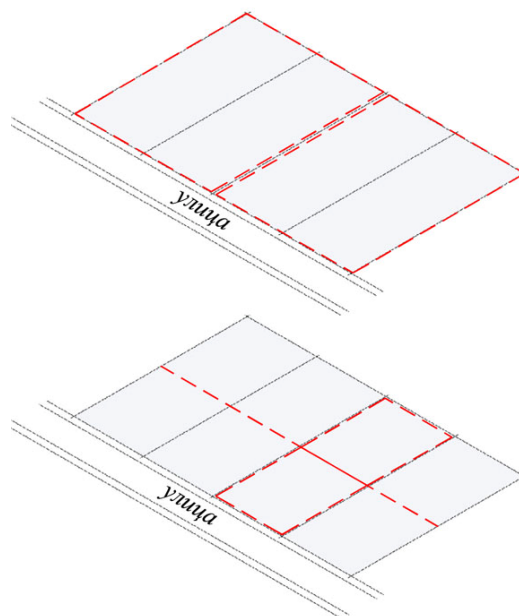
Свака грађевинска парцела мора имати директан приступ на саобраћајницу. Уколико нема директан приступ, у изузетним случајевима може имати колски прилаз са друге парцеле (сукориснички) који је минималне ширине 3,50m.

Грађевинска парцела може се укрупнити препарцелацијом или делити парцелацијом до минимума утврђеног овим правилима, а у складу са дефинисаним наменама и типологијом градње.

На предлог заинтересованих лица и уз сагласност власника (корисника) земљишта врши се исправка граница суседних парцела у складу са законом и у складу са правилима овог Плана.

При формирању грађевинских парцела парцелацијом или препарцелацијом максимално уважавати постојеће катастарске парцеле.

Планом су дефинисане минималне величине парцела (минимална површина парцеле и минимална ширина парцеле према саобраћајници) за сваку појединачну намену, а према типологији градње.

ПРЕПАРЦЕЛАЦИЈА И ПАРЦЕЛАЦИЈА

Типологија објекта

Грађевинске линије према суседним парцелама дефинишу концепт изградње, тј. типологију објекта:

- слободностојећи (објекат не додирује ни једну границу грађевинске парцеле);

- у непрекинутом низу (објекат на парцели додирује обе бочне границе грађевинске парцеле); и
- у прекинутом низу или једнострано узидани ("двојни") (објекат на парцели додирује само једну бочну линију грађевинске парцеле).

Положај објекта на парцели

Положај објекта на парцели дефинише се грађевинском линијом у односу на:

- регулацију саобраћајнице;
- бочне суседне парцеле; и
- унутрашњу суседну парцелу.

Све грађевинске линије у границама парцеле морају бити постављене тако да не ометају функционисање објекта на парцели, инфраструктурну мрежу, као и функционисање и статичку стабилност постојећих објеката на суседним парцелама.

Грађевинска линија подземних етажа или објеката је хоризонтална пројекција грађевинских равни у оквиру којих се граде подземне етаже, односно објекат. Подземна грађевинска линија не сме да прелази границе парцеле.

Грађевинска линија приземља се дефинише посебно, уколико се не поклапа са грађевинском линијом.

Грађевинска линија је обавезујућа када се објекат мора поставити на њу (нпр. када се поклапа са регулационом линијом или када је потребно задржати дефинисано растојање до регулационе линије). У осталим случајевима грађевинска линија даје максималну границу градње, тј. границу до које је дозвољено (али не и обавезно) постављање објекта.

На једној грађевинској парцели дозвољена је изградња једног или више објеката у зависности од намене и типологије градње.

Правила за позиционирање објеката на парцели (минимално растојање грађевинске од регулационе линије, минимална удаљења од граница парцеле, минимална међусобна растојања објеката и др.) планом су дефинисана за сваку појединачну намену у складу са типологијом градње.

У зони у којој постоје изграђени објекти, као и за објекат који има индиректну везу са јавним путем преко приватног (сукорисничког) пролаза, позиција објекта на парцели (минимално растојање грађевинске од регулационе линије, минимална удаљења од граница парцеле, минимална међусобна растојања објеката и др.) утврђује се Локацијском дозволом у складу са овим правилима за одговарајућу типологију градње и на основу позиције већине изграђених објеката у блоку (зони, окружењу).

Висинска регулација

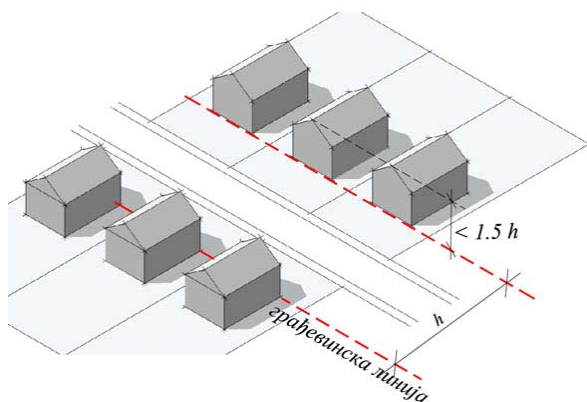
Висина објекта је растојање од нулте коте објекта до коте слемена (за објекте са косим кровом) односно до коте венца (за објекте са равним кровом). Дозвољена висина објеката дефинисана је максималном спратношћу за сваку намену, у складу са типологијом градње.

Нулта (апсолутна) кота је тачка пресека линије терена и вертикалне осе објекта.

У односу на нагиб терена, висина објекта је:

- на релативно равном терену - растојање од нулте коте до коте слемена (за објекте са косим кровом), односно венца (за објекте са равним кровом);
- на терену у паду са нагибом према улици (навише), кад је растојање од нулте коте до коте нивелете јавног или приступног пута мање или једнако 2,00m - растојање од нулте коте до коте слемена, односно венца;
- на терену у паду са нагибом према улици (навише), кад је растојање од нулте коте до коте нивелете јавног или приступног пута веће од 2,00m - растојање од коте нивелете јавног пута до коте слемена (венца) умањено за разлику висине преко 2,00m;
- на терену у паду са нагибом од улице (наниже), кад је нулта кота објекта нижа од коте јавног или приступног пута - растојање од коте нивелете пута до коте слемена (венца); и
- на терену у паду са нагибом који прати нагиб саобраћајнице висина објекта утврђује се Локацијском дозволом применом претходних тачака.

Висина надзетка стамбене поткровне етажне износи највише 1,60m, рачунајући од коте пода поткровне етажне до тачке прелома кровне косине, а одређује се према конкретном случају.

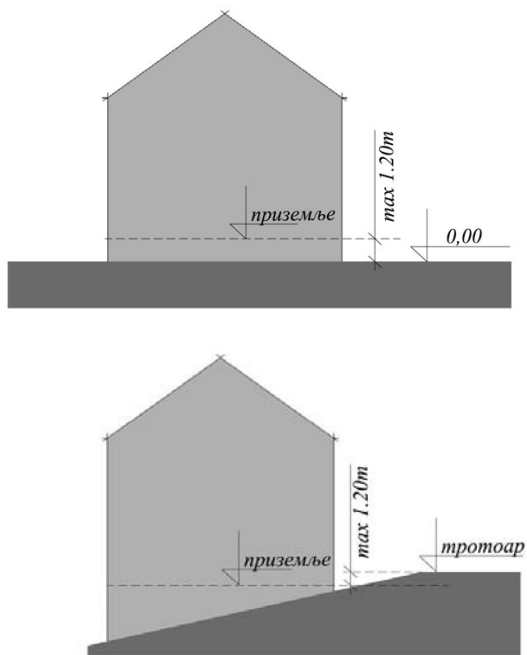
Релативна висина објекта је она која се одређује према другим објектима или ширини регулације.

Општа правила за релативну висинску регулацију:

- висина новог објекта не сме бити већа од 1,5 ширине регулације улице, односно растојања до грађевинске линије наспрамног објекта; и
- висина венца новог објекта усклађује се са венцем суседног објекта.

ВИСИНСКА РЕГУЛАЦИЈА

Кота приземља објекта одређује се у односу на коту нивелете јавног или приступног пута, односно према нултој коти објекта, и то:

ОДРЕЂИВАЊЕ КОТЕ ПРИЗЕМЉА

Објекти могу имати подрумске или сутеренске просторије ако не постоје сметње геотехничке и хидротехничке природе. Дубину и начин фундаирања обавезно је ускладити са одређеним карактеристикама тла.

Правила за постојеће објекте

Постојећи објекти, чији су параметри (индекс изграђености, степен заузетости парцеле, спратност) већи од параметара датих овим Планом, задржавају постојеће параметре без могућности увећавања (доградње, надградње и сл.).

У случају замене објекта новим, поштовати све параметре и условљености дефинисане овим Планом. Ово правило важи и за постојеће објекте који не испуњавају друге услове овог Плана (удаљења од граница парцеле, удаљења од суседних објеката и др.).

За изграђене објекте чија су међусобна удаљења и растојања од граница парцеле мања од вредности утврђених овим правилима за све типологије, у случају реконструкције, на странама ка суседу није дозвољено постављати отворе стамбених просторија.

Уколико је постојећи објекат мањи од могућег планираног на основу урбанистичких параметара датих овим Планом, могућа је доградња, односно надградња, уколико се може обезбедити потребан број паркинг-гаражних места на парцели, уз поштовање следећих услова:

- доградња може бити извршена у виду анекса, односно у приземљу или другим деловима и етажама објекта, у складу са правилима овог Плана;
- доградња се мора изводити тако да се не наруши однос према суседним објектима, тј. обавезно је поштовати правила о позиционирању објеката на парцели;

кота приземља нових објеката на равном терену не може бити нижа од коте нивелете јавног или приступног пута;
 кота приземља може бити највише 1,20m виша од нулте коте;
 за објекте на терену у паду са нагибом од улице (наниже), када је нулта кота нижа од коте нивелете јавног пута, кота приземља може бити највише 1,20m нижа од коте нивелете јавног пута;
 за објекте на терену у паду са нагибом који прати нагиб саобраћајнице кота приземља објекта одређује се применом одговарајућих тачака овог члана; и
 за објекте који у приземљу имају нестамбену намену кота приземља може бити максимално 0,20m виша од коте тротоара (денивелација до 1,20m савладава се унутар објекта).

- дограђени део објекта мора бити у складу са постојећим елементима објекта, у истој, односно усклађеној материјализацији и композицији;
- надградња нових етажа постојћих објеката могућа је у оквиру Планом дозвољених висина;
- код надзиђивања постојећих етажа поштовати правила везана за упуштање делова објекта (балкони, терасе, настрешнице и сл.) ван грађевинске линије, а у случају да постојећа грађевинска линија превазилази максималну дефинисану линију грађења није дозвољено упуштање делова објекта;
- надзидани део објекта мора бити изведен у складу са постојећим делом зграде (прозорски отвори, балкони и терасе морају бити постављени у складу са постојећим отворима, балконима, терасама и др.);
- није дозвољено формирање отвореног степеништа на фасади објекта већ дограђена степеништа морају бити заштићена од спољних утицаја; и
- приликом доградње дозвољено је формирање кровних баца које морају бити постављене у складу са прозорским отворима, терасама и балконима на постојећем делу фасаде.

Правила за нове објекте

Код постојећих блокова (потпуно или делимично формираних), грађевинска линија према регулацији која је дефинисана постојећим објектима који се задржавају, обавезујућа је за положај грађевинске линије планираних објеката.

Висину новог објекта у блоку ускладити са преовлађујућом висином објеката у блоку, наспрамном блоку и окружењу.

Нови објекат се може градити на растојању мањем од дозвољеног уз претходно прибављену сагласност власника односно корисника суседне парцеле. У том случају, на калканском зиду новог објекта забрањени су било какви наспрамни отвори.

На калканском зиду новог објекта у низу односно новог једнострано узиданог објекта према суседном постојећем објекту на граници прцеле, а који има изграђен светларник, обавезна је изградња светларника исте величине и симетричног постојећем светларнику.

У светларнику објеката у низу или двојних објеката дозвољени су наспрамни отвори помоћних просторија и степеништа.

Правила за позиционирање грађевинских елемената објеката

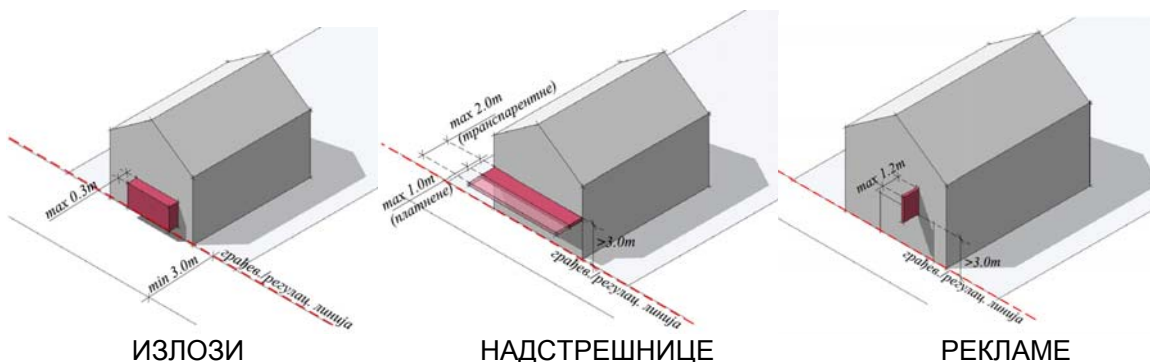
Све подземне и надземне етаже објекта налазе се унутар вертикалних равни дефинисаних грађевинским линијама, али су Планом дозвољена и одређена одступања појединих делова објеката од грађевинске и регулационе линије.

Упуштање делова објекта у јавну површину (одступање од регулационе линије)

Код објеката постављених на регулацији (грађевинска и регулациона линија се поклапају), дозвољена су следећа одступања тј. упуштања делова објекта у јавну површину саобраћајнице (тротоар):

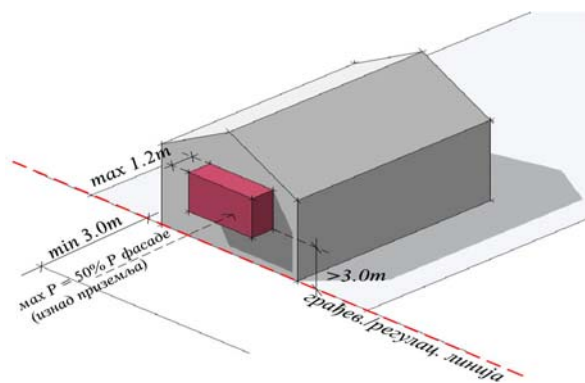
Грађевински елементи на нивоу приземља могу прећи регулациону линију (рачунајући од основног габарита објекта до хоризонталне пројекције испада), и то:

- излози локала - 0,30m, по целој висини, када најмања ширина тротоара износи 3,00m (испод те ширине тротоара није дозвољена изградња испада излога локала у приземљу);
- транспарентне браварске конзолне надстрешнице у зони приземне етаже – 2,00m по целој ширини објекта са висином изнад 3,00m;
- платнене надстрешнице са масивном браварском конструкцијом - 1,00m од спољне ивице тротоара на висини изнад 3,00m; и
- конзолне рекламе - 1,20m на висини изнад 3,00m.

УПУШТАЊЕ ГРАЂЕВИНСКИХ ЕЛЕМЕНАТА У ЈАВНУ ПОВРШИНУ (НИВО ПРИЗЕМЉА)

Грађевински елементи на нивоу првог спрата и виших спратова (еркери, дократи, балкони, терасе, надстрешнице и сл.) могу прећи регулациону линију максимално 1,20m, али само у случају када најмања ширина тротоара износи 3,00m и на висини изнад 3,00m. У том случају, укупна површина грађевинских елемената не може бити већа од 50% уличне фасаде изнад приземља,

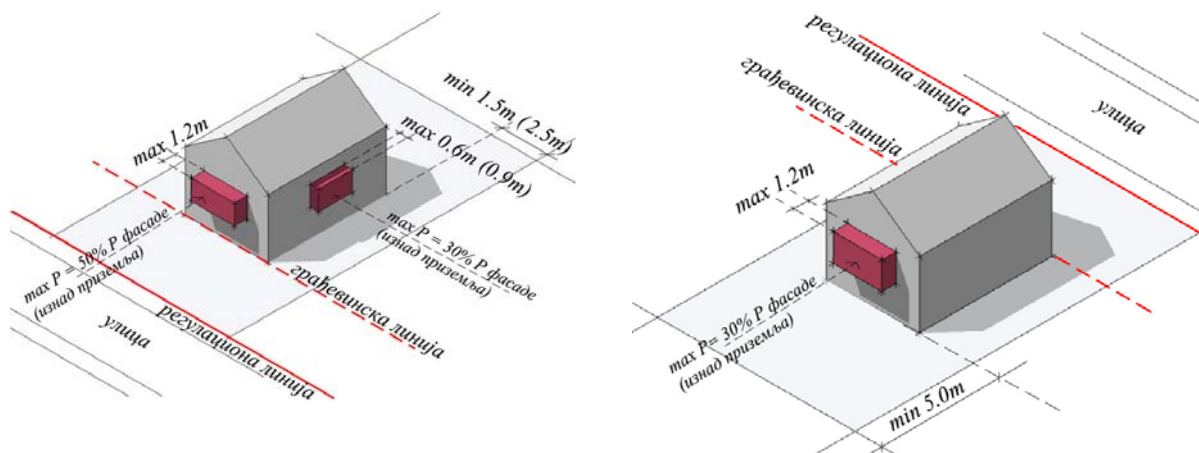
УПУШТАЊЕ ГРАЂ. ЕЛЕМЕНАТА У ЈАВНУ ПОВРШИНУ (НИВО ПРВОГ СПРАТА И ВИШИХ СПРАТОВА)

Упуштање делова објекта ван грађевинске линије

Грађевински елементи објекта (еркери, дократи, балкони, терасе, улазне надстрешнице са и без стубова и сл.) могу да пређу дефинисану грађевинску линију (рачунајући од основног габарита објекта до хоризонталне пројекције испада), и то:

- 1,20m на делу објекта према предњем дворишту, с тим да укупна површина грађевинских елемената не може бити већа од 50% уличне фасаде изнад приземља;
- 0,60m (односно 0,90m) на делу објекта према бочном дворишту ако је растојање објекта од границе суседне парцеле минимум 1,50m (односно 2,50m); у оба случаја укупна површина грађевинских елемената не може бити већа од 30% бочне фасаде изнад приземља; и
- 1,20m на делу објекта према задњем дворишту ако је минимално растојање од линије суседне грађевинске парцеле 5,00m, с тим да укупна површина

грађевинских елемената не може бити већа од 30% фасаде према задњем дворишту (изнад приземља).

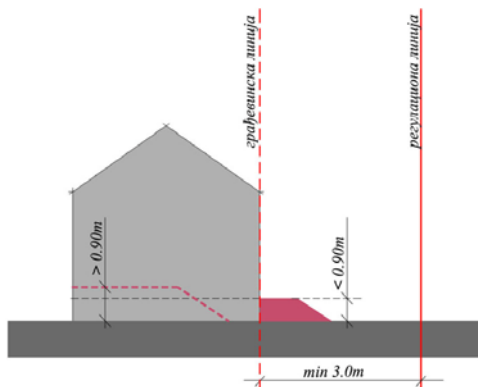
УПУШТАЊЕ ГРАЂЕВИНСКИХ ЕЛЕМЕНАТА ВАН ДЕФИНИСАНЕ ГРАЂЕВИНСКЕ ЛИНИЈЕ

Упуштање подземних етажа ван грађевинске линије

Подземне и подрумске етаже могу прећи задату грађевинску линију до граница парцеле, али не и регулациону линију према јавној површини.

Стопе темеља не могу прелазити границу суседне парцеле, осим уз сагласност власника или корисника парцеле.

Позиционирање отворених спољних степеница

Отворене спољне степенице могу да се поставе на предњи део објекта ако је грађевинска линија 3,00m увучена у односу на регулациону линију и ако савлађују висину до 0,90m. Уколико овакве степенице савлађују висину преко 0,90m онда улазе у габарит објекта.

Ако се степенице постављају на бочни или задњи део објекта не смеју ометати пролаз и друге функције дворишта.

Правила за архитектонско обликовање објеката

Спољни изглед објекта, облик крова, примењени материјали, боје и други елементи дефинишу се идејним архитектонским пројектом. Спољни изглед објекта који представља културну вредност или се налази у зони заштите, усклађује се са конзерваторским условима.

Уколико постоје технички услови, дозвољена је адаптација или реконструкција неискоришћеног поткровља, тераса или тавана у користан стамбени или пословни простор.

Није дозвољено да се, надзиђивањем постојећег или изградњом новог крова, формира поткровље у више нивоа.

За осветљење корисног простора у таванима или поткровљима користити прозоре постављене у равни крова или вертикалне кровне прозоре – кровне баце. На једном објекту може бити само један ред кровних баца на истој висини. Максимална дозвољена чиста висина кровне баце је 260cm од коте пода. Највећа дозвољена укупна површина основе кровних баца је 30% површине основе крова. Облик и ширина баце морају бити усклађени са елементима фасаде и пратити ритам отвора на доњим етажама.

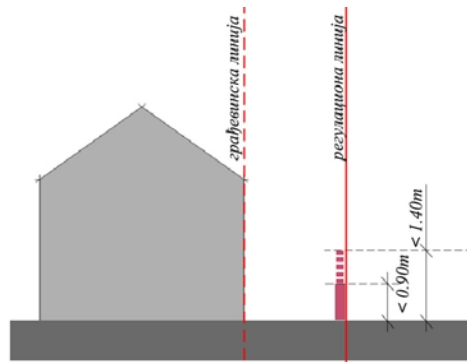
Мансардни кров пројектовати као традиционални мансардни кров, уписан у полукруг. Мансардни кров обавезно је решити у једној етажи, не сме имати препусте или на други начин изаћи ван основног габарита објекта. Вертикални мансардни прозори или излази на лођу се могу поставити само на стрмију раван мансардног крова. Максимална висина унутрашње преломне линије стрмије и блаже кровне равни мансардног крова, рачунајући од коте пода је 240cm.

Правила за слободне и зелене површине на парцели

Минимални проценат зелених површина и специфичности уређења слободних површина парцеле дефинисани су појединачно за сваку намену и типологију градње.

Правила за ограђивање грађевинске парцеле

Грађевинске парцеле могу се ограђивати зиданом оградом до максималне висине од 0,90m (рачунајући од коте тротоара) или транспарентном оградом до висине од 1,40m. Ограда грађевинских парцела привредних и комерцијалних објеката (радни и пословни објекти привредно - радних зона, складишта, радионице и сл.) може бити зидана или транспарентна до максималне висине 2,20m.

Парцеле чија је кота нивелете виша од 0,90m од суседне, могу се ограђивати транспарентном оградом до висине од 1,40m која се може постављати на подзид чију висину одређује надлежни општинска служба.

Зидане и друге врсте ограда постављају се на регулациону линију тако да ограда, стубови ограде и капије буду на грађевинској парцели која се ограђује.

Суседне грађевинске парцеле могу се ограђивати "живом" (зеленом) оградом која се сади у осовини границе грађевинске парцеле или транспарентном оградом до висине 1,40m (или евентуално пуном зиданом оградом до висине 1,40m уз сагласност суседа). Све врсте ограда постављају се према катастарском плану и операту, тако да стубови ограде буду на земљишту власника ограде.

Врата и капије на уличној оградни не могу се отварати ван регулационе линије.

Ограде парцеле на углу не могу бити више од 0,90m од коте тротоара, односно јавног пута, због прегледности раскрснице. Дужину ограде која је висине до 0,90m одређује општинска служба надлежна за послове саобраћаја.

Грађевинске парцеле на којима се налазе објекти који представљају непосредну опасност по живот људи, као и грађевинске парцеле специјалне намене, ограђују се на начин који одреди надлежна општинска служба.

ГРАЂЕВИНСКО ЗЕМЉИШТЕ

Правила урбанистичке регулације и парцелације за становање

На територији плана заступљени су следећи видови становања:

- вишепородично становање;
- породично становање; и
- становање у "викенд – насељима / зонама".

Поред општих правила урбанистичке регулације и парцелације која важе за све објекте у грађевинском земљишту дата су и појединачна правила карактеристична за сваки вид становања.

Вишепородично становање

У централним зонама појединих насеља обухваћених Планом омогућава се изградња вишепородичних вишеспратних стамбених објеката. Делови гушће стамбене изградње планирају се у најужим центрима заједнице насеља.

Намена објеката

У оквиру вишепородичних објеката, поред доминантне намене становања, могу бити заступљене и друге компатибилне намене: трговина, пословање, услуге и други централни садржаји, најчешће у приземним етажама објеката.

У вишепородичним стамбеним објектима дозвољене су делатности које не угрожавају основну намену – становање као и животну средину: трговина, услужно занатство, угоститељство, туризам, агенцијски послови, лекарске ординације, апотеке, и сл..

Урбанистички показатељи

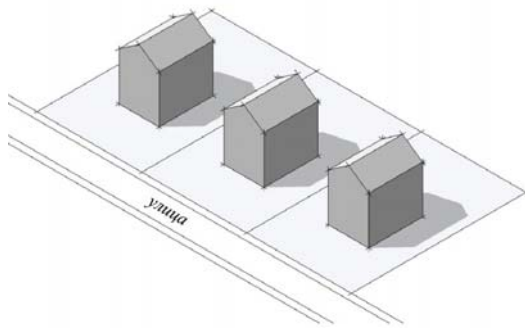
За вишепородично становање у центрима заједнице насеља дефинисани су максимални урбанистички показатељи:

	макс. индекс изграђености	макс. степ. заузетости	макс. спратност	мин. % зелених површина
вишепородично становање	1,8	40%	П+3+Пк	30%

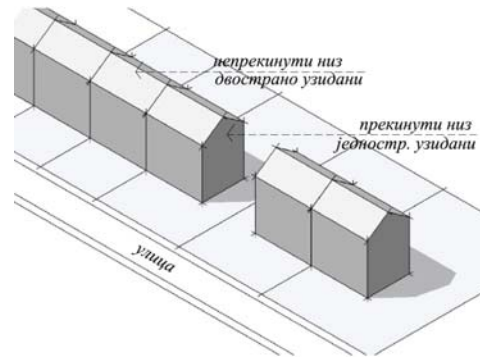
Типологија објеката

Вишепородични стамбени објекти према типологији градње могу бити слободностојећи, у непрекинутом низу (двострано узидани) или у прекинутом низу

(једнострано узидани). Ламеле – објекти који имају више улаза (кућних бројева) сматрају се јединственим слободностојећим објектом.

СЛОБОДНОСТОЈЕЋИ ОБЈЕКТИ

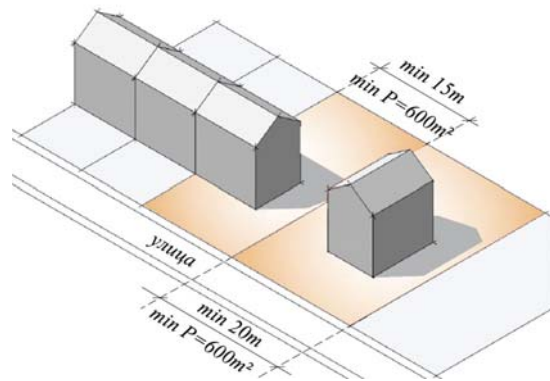

НЕПРЕКИНУТИ / ПРЕКИНУТИ НИЗ

Правила парцелације

Вишепородични стамбени објекти се могу градити као појединачни објекти на засебним парцелама или више објеката на јединственој парцели.

Минимална величина парцеле и ширина фронта према улици за вишепородичне стамбене објекте дефинисани су према типологији градње:

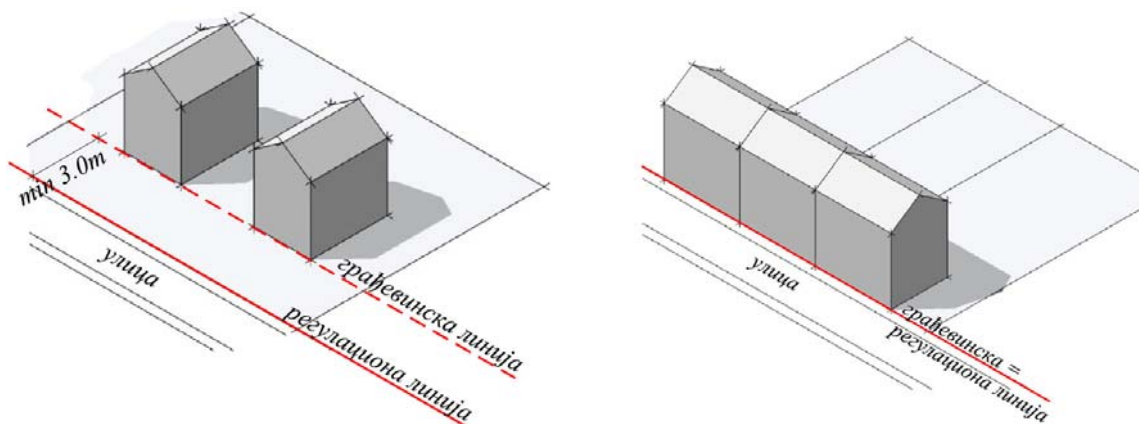

ВИШЕПОРОДИЧНО СТАНОВАЊЕ –
ВЕЛИЧИНА ПАРЦЕЛЕ

вишепородично становање	минимална величина парцеле	минимална ширина парцеле
слободностојећи објекти	600m ²	20,00m
објекти у низу (једностр./двостр.узидани)	600m ²	15,00m

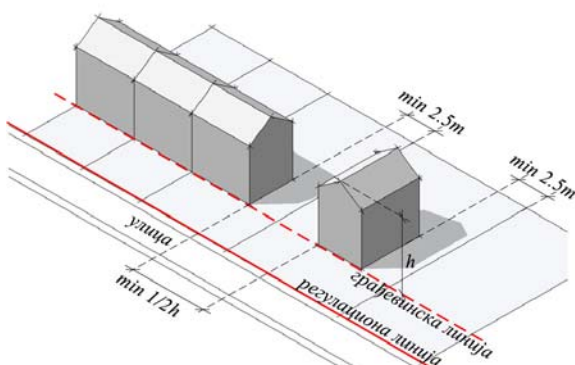
Положај објекта на парцели

Минимално растојање између регулационе и грађевинске линије за вишепородичне стамбене објекте је 3,00m, осим за објекте који су постављени у регулисаном делу улице у коме се грађевинска и регулациона линија поклапају.

ВИШЕПОРОДИЧНО СТАНОВАЊЕ – ПОЛОЖАЈ У ОДНОСУ НА РЕГУЛАЦИЈУ

Минимално удаљење основног габарита (без испада) вишепородичног стамбеног објекта од границе суседне грађевинске парцеле је 2,50m.

ВИШЕПОРОДИЧНО ПОЛОЖАЈ НА ПАРЦЕЛИ СТАНОВАЊЕ–

Међусобна удаљеност слободностојећих вишеспратних објеката и објеката који се граде у прекинутом низу, износи најмање $\frac{1}{2}$ висине вишег објекта. Ово растојање се може смањити на $\frac{1}{4}$ висине вишег објекта ако објекти на наспрамним бочним фасадама не садрже наспрамне отворе на стамбеним просторијама (као и атељеима и пословним просторијама). Ово растојање не може бити мање од 4,00m ако један од зидова објекта садржи отворе за дневно осветљење.

Поред услова из претходне ставке, вишеспратни слободностојећи објекат не може заклањати директно осунчање другом објекту више од половине трајања директног осунчања.

Породично и викенд становање

Породично и викенд становање чине појединачно изграђени објекти на засебним парцелама. Поред општих правила регулације и парцелације, дефинисана су појединачна правила која су карактеристична за породично и викенд становање.

Намена објеката

Објекти су стамбене намене са једним или више станова и елементима пољопривредног домаћинства. Изражена је тенденција трансформације мешовитих домаћинстава (становање и пољопривредне делатности) у непољопривредна.

На парцелама породичног и викенд становања могу бити заступљене и друге компатибилне намене: трговина, пословање, производња, услуге и др., које се претежно развијају у приземљима објеката. У зонама породичног и викенд становања дозвољене су делатности које не угрожавају основну намену – становање као и животну средину.

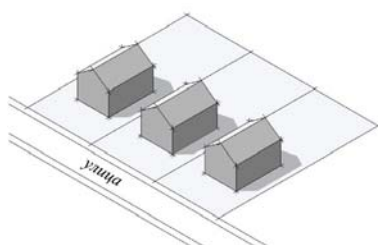
Урбанистички показатељи

За породично и викенд становање у свим насељима у обухвату Плана дефинисани су максимални урбанистички показатељи:

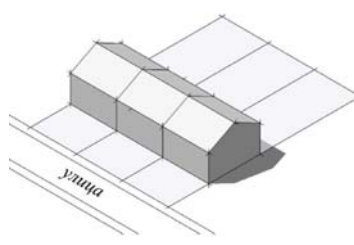
породично становање	макс. индекс изграђености (И)	макс. степен заузетости (С)	макс. спратност	мин. % зелених површина
парцеле < 600m ²	0,6	40%	П+Пк	30%
парцеле > 600m ²	0,4	30%	П+1+Пк	40%

Типологија објекта

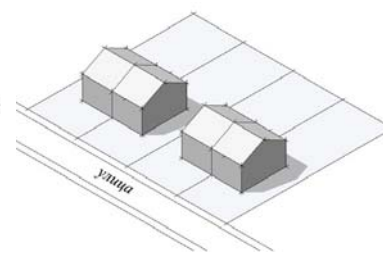
Породични и викенд стамбени објекти према типологији градње могу бити слободностојећи, у непрекинутом низу (двострано узидани) или у прекинутом низу (једнострано узидани тј. последњи у низу или двојни).

СЛОБДНОСТОЈЕЋИ

НИЗ – ПРЕКИНУТИ / НЕПРЕКИНУТИ

ЈЕДНОСТРАНО УЗИДАНИ / ДВОЈНИ

Правила парцелације

Породични и викенд стамбени објекти се граде на засебним грађевинским парцелама. Није дозвољена изградња више објеката на парцели осим пратећих помоћних објеката: објекти (макс. површине 50m²) у служби пољопривреде, радионице, гараже, вртни павиљони, стаклене баште, затворени базени, фонтане, спортски терени и сл..

Изградња другог објекта (стамбеног, пословног, привредног, пољопривредног и др.) на истој парцели (уз обезбеђење прилаза до сваког објекта) дозвољава се само на парцелама већим од 2000m².

Уколико грађевинска парцела нема директан приступ на саобраћајницу, мора да има колски прилаз са друге парцеле (сукориснички) који је минималне ширине 3,50m.

Минимална величина парцеле и ширина фронта према улици за породичне и викенд стамбене објекте дефинисани су према типологији градње:

СЛОБОДНОСТОЈЕЋИ ОБЈЕКТИ
<p>мин.површина парцеле = 400m² мин. ширина парцеле = 12m</p>
У НЕПРЕКИНУТОМ НИЗУ
<p>мин. површина парцеле= 250m² мин. ширина парцеле = 6m</p>
ЈЕДНОСТРАНО УЗИДАНИ / ДВОЈНИ / ПОСЛЕДЊИ У НИЗУ
<p>мин. површина парцеле = 200m² мин.ширина парцеле = 10m</p>

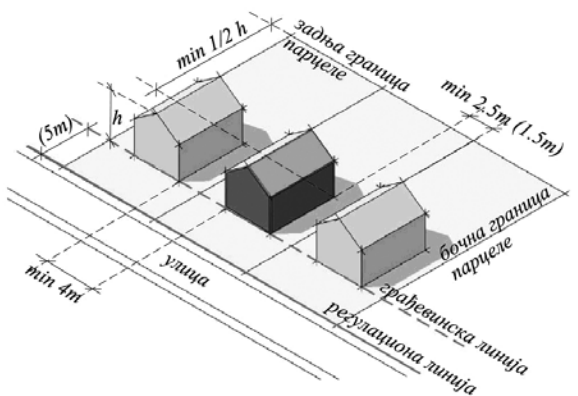
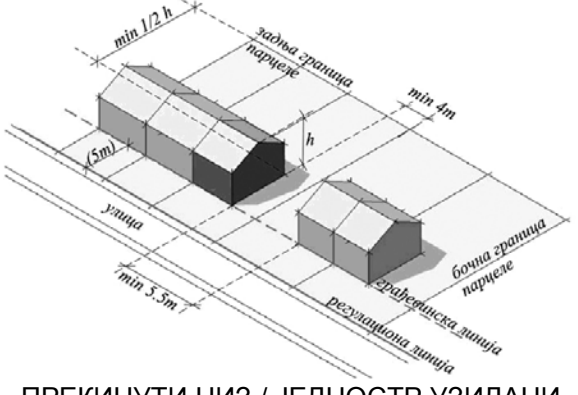
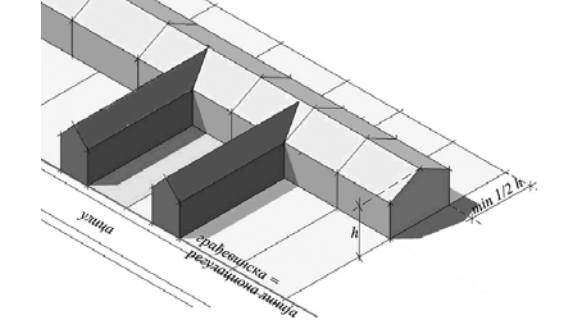
Положај објекта на парцели

За позиционирање објекта породичног и викенд становања на парцели поред општих важе и следећи услови:

Растојање између грађевинске и регулационе линије за породичне и викенд стамбене објекте одређује се према постојећој регулацији осим за објекте који су постављени у регулисаном делу улице у коме се грађевинска и регулациона линија поклапају (првенствено полуатријумски тип изградње).

Препорука за удаљење грађевинске од регулационе линије нових објеката у зонама где нема формиране регулације је 5,0m.

Позиција породичних и викенд објеката на парцели дефинисана је у складу са типологијом објеката:

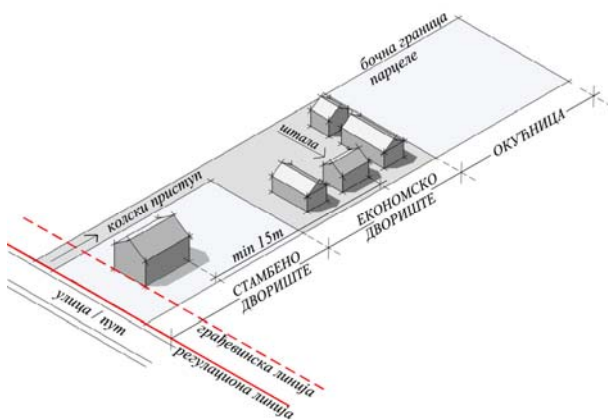
ТИПОЛОГИЈА ОБЈЕКТА	ПОЗИЦИЈА НА ПАРЦЕЛИ
 <p>СЛОБОДНОСТОЈЕЋИ ОБЈЕКТИ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - минимално растојање од бочног суседног објекта = 4,0m, - минимално растојање грађевинске линије објекта од бочне границе парцеле: - на делу бочног дворишта северне оријентације = 1,50m (у том случају на калканском зиду дозвољени су само отвори помоћних просторија и степеништа, са минималним парпетом 160cm), - на делу бочног дворишта јужне оријентације = 2,50m, - минимално растојање објекта од задње границе парцеле = $\frac{1}{2}$ висине објекта (али не мање од 4,0m).
 <p>ПРЕКИНУТИ НИЗ / ЈЕДНОСТР.УЗИДАНИ /ДВОЈНИ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - минимално растојање од бочног суседног објекта (једнострано узиданог или слободностојећег) = 5,5m, - минимално растојање грађевинске линије објекта од бочне границе парцеле = 4,00m, - минимално растојање објекта од задње границе парцеле = $\frac{1}{2}$ висине објекта (али не мање од 4,0m).
 <p>НЕПРЕКИНУТИ НИЗ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - минимално растојање од бочног суседног објекта = 0,0m, - растојање грађевинске линије објекта од бочне границе парцеле = 0,0m, - минимално растојање објекта од задње границе парцеле = $\frac{1}{2}$ висине објекта (али не мање од 4,0m).

Правила за помоћне објекте на парцели

На великом броју парцела породичног и викенд становања присутни су поред стамбених и помоћни објекти као и елементи пољопривредног домаћинства, тј. економског дворишта: гараже, оставе, радионице, летње кухиње, магацини хране за сопствену употребу, мањи објекти за смештај стоке, производњу, прераду и складиштење пољопривредних производа и слично. Наведене објекте могуће је планирати под условима задовољења свих хигијенских захтева и прописа.

Помоћни објекти се не урачунавају у корисну бруто развијену грађевинску површину, али се површина под овим објектима узима у обзир при израчунавању процента заузетости парцеле.

Максимална висина помоћних објеката износи 5m.

ПРАВИЛА ЗА ОРГАНИЗАЦИЈУ СЕОСКОГ ДВОРИШТА

Стамбено двориште садржи: објекте за становање и помоћне објекте уз стамбени објекат (летња кухиња, гаража, остава, надстрешница и слично). Дозвољена је организација пољопривредне производње на нивоу окућнице са садржајима повртарства и воћарства.

Економско двориште садржи економске и помоћне објекте. Економски објекти су објекти за смештај стоке, производни објекти, објекти за прераду пољопривредних производа, објекти за складиштење пољопривредних производа, као и гараже за пољопривредну механизацију, машине и возила.

Помоћни објекти у економском дворишту су гараже или надстрешнице за пољопривредну механизацију, машине и возила, као и оставе, гараже и сл..

На парцели са нагибом терена према јавном путу (навише), у случају нове изградње, стамбено двориште се поставља на највишој коти. На парцели са нагибом терена од јавног пута (наниже), у случају нове изградње, стамбено двориште се поставља на највишој коти уз јавни пут.

Поред општих правила потребно је поштовати и посебна правила везана за помоћне објекте:

- међусобна растојања помоћних објеката зависе од организације дворишта, с тим да се прљави објекти могу постављати само низ ветар у односу на чисте објекте;
- минимално растојање између стамбеног објекта и објекта за смештај стоке је 15m;
- минимално удаљење септичке јаме од стамбеног објекта је 6m а од границе суседне парцеле 3m;
- ђубриште и пољски клозет морају бити удаљени од стамбеног објекта, бунара, односно живог извора воде најмање 20m, и то само на нижој коти;

- отпадне воде и ђубре из стаје, свињца или штале треба да отичу у затворену септичку јаму у складу са прописима о заштити животне средине;
- ако се економски делови суседних парцела непосредно граниче, растојање нових економских објеката од границе парцеле не може бити мање од 1m; и
- сточне фарме већег капацитета од 10 условних грла нису дозвољене у оквиру стамбеног подручја.

Правила урбанистичке регулације и парцелације за комерцијалне и привредне делатности

Комерцијални објекти су објекти претежно намењени за комерцијалне делатности: трговина, угоститељство, занатство, пословне, финансијске услуге и други пословни простори.

Комерцијалне делатности могу бити организоване као:

- појединачни садржаји у ткиву; и
- комерцијални и пословни комплекси у привредним зонама.

Привредни објекти су намењени за разноврсне привредне делатности: индустријска и занатска производња, објекти саобраћајне привреде, складишта, продајни објекти, и др..

Привредне делатности могу бити организоване као:

- појединачни садржаји у ткиву;
- производни комплекси у привредним зонама; и
- привредне зоне посебне намене.

Поред општих правила регулације и парцелације који важе за све објекте у грађевинском земљишту, дата су и посебна правила за комерцијалне и привредне објекте:

- појединачни комерцијални и привредни садржаји у ткиву; и
- комерцијално - пословни и производни комплекси у привредним зонама.

Појединачни комерцијални и привредни садржаји у стамбеном ткиву

У оквиру стамбеног ткива развијају се појединачни комерцијални, пословни и привредни садржаји чији је просторни развој условљен потребама околних корисника.

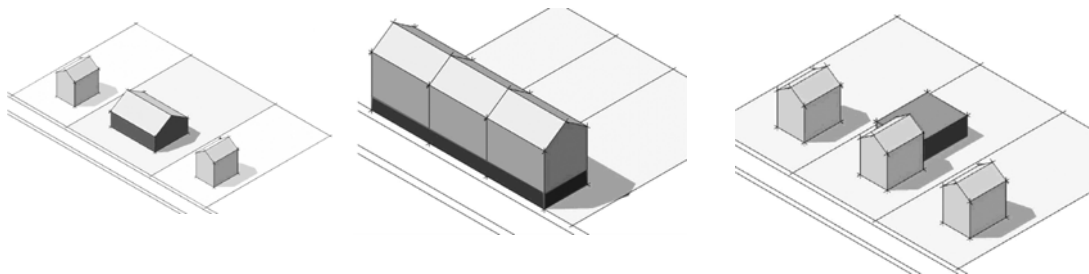
Намена објеката

Појединачни комерцијални и привредни садржаји у склопу стамбеног ткива су:

- комерцијални и сродни садржаји локалног снабдевања и услуга: продавнице, пословни простори, ресторани, итд.; и
- мање производне јединице – мали производни погони: мале фирме, пекарска производња, механичарске радионице, мања складишта грађевинског материјала, прерада пластичних маса, итд.

Појединачни комерцијални и привредни садржаји у склопу стамбеног ткива могу се организовати као:

- самостални објект на парцели,
- у склопу стамбеног објекта: у приземној етажи, у делу објекта према задњем дворишту, у склопу помоћног објекта или као други објект на парцели, уколико је парцела већа од 2000m².

самостални објект

у склопу стамбеног објекта
(у приземљу)

у склопу стамбеног објекта
(на парцели)

ПОЈЕДИНАЧНИ КОМЕРЦИЈАЛНИ И ПРИВРЕДНИ САДРЖАЈИ У СТАМБЕНОМ ТКИВУ

Правила регулације и парцелације

За комерцијалне и привредне објекте у ткиву важе иста правила урбанистичке регулације и парцелације (индекс изграђености, степен заузетости, спратност, парцелација, позиционирање објекта на парцели, итд.) као за стамбено ткиво у складу са типологијом изградње. Такође, поред општих и правила за становање исте типологије, важе и следећа правила:

- приступи-улази у комерцијално-пословне или привредне делове објекта морају бити одвојени од улаза у стамбени део објекта или организовани тако да не ометају коришћење станова;
- уколико јединица комерцијалног објекта или малог производног погона нема директан приступ на саобраћајницу, мора имати обезбеђен колски прилаз са друге парцеле (сукориснички) минималне ширине 3.50m;
- организација парцеле комерцијалног објекта или производног погона мора бити таква да не угрожава функционисање контактних парцела друге намене;
- својим изгледом, материјализацијом и волуменом, комерцијални или привредни објект не сме да наруши архитектонски и урбанистички концепт окружења, односно не може бити изграђен као монтажни објект или објект изграђен од некавалитетних материјала;
- приступи – улази у јединице комерцијалног или привредног објекта морају бити одвојени од улаза у стамбени део објекта или организовани тако да не ометају коришћење стамбеног простора;
- није дозвољено складиштење и депоновање материјала и робе (отпадни материјали, грађевински материјали, ауто-отпади и сл.) у отвореном простору на парцели – дворишту, већ се основни производни и пратећи процеси морају обављати у оквиру организованих делова објекта;
- привредне делатности не смеју преко дозвољене границе угрожавати квалитет становања у објекту, на парцели, суседству - буком, загађењем, саобраћајним оптерећењем и др.; и

- у склопу парцеле мањег привредног објекта (производног погона) неопходно је формирати појас заштитног зеленила у минималној ширини 3.00m према контактним парцелама друге намене и 6.00m према улици.

Комерцијално-пословни, производни и комплекси посебне намене у привредним зонама

Намена објеката

Комерцијално-пословни комплекси су комплекси различите величине са доминантном комерцијалном наменом. Они могу бити у оквиру осталих компатибилних намена, али најчешће су то комерцијални и пословни објекти у склопу привредних зона, дуж примарних саобраћајница: велетржнице, складишта, дистрибутивни центри, итд..

Производни комплекси су већи производни погони, обично међусобно технолошки повезани или локације намењене разноврсним привредним активностима: грађевински погони, складишта, робно-транспортни центри и др..

Комплекси у привредним зонама углавном су организовани као вишефункционални мешовити производно-комерцијални комплекси у које спадају и комплекси посебне намене. Дозвољене су све групе делатности осим оних које угрожавају људе и животну средину (земљиште, ваздух и воду).

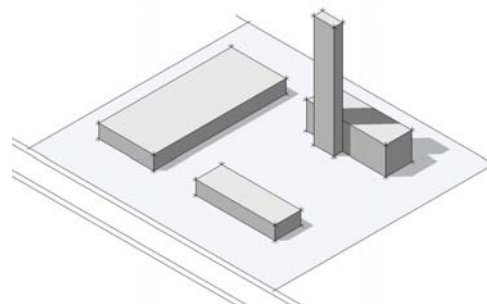
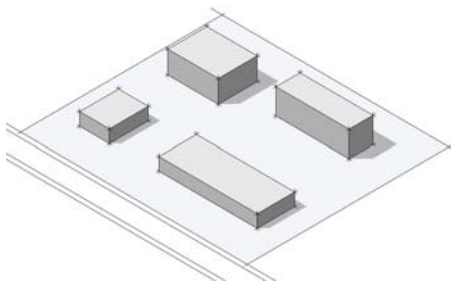
Урбанистички показатељи

За комерцијално-пословне и производне комплексе у обухвату Плана дефинисани су максимални урбанистички показатељи:

	макс. индекс изграђености (И)	макс. степ ен заузетост и (С)	максимална спратност	мин. % зелених површина	број паркинг места на 100m ²
комерцијално-пословни комплекси	1,0	60%	П+3	30%	2
производни комплекси	1,0	60%	до 16m (осим технол.објеката)	30%	1

Типологија објеката

Објекти су најчешће слободностојећи, груписани на различите начине у јединствени комерцијално-пословни или производни комплекс.

КОМЕРЦИЈАЛНО-ПОСЛОВНИ И ПРОИЗВОДНИ КОМПЛЕКСИ

Правила парцелације

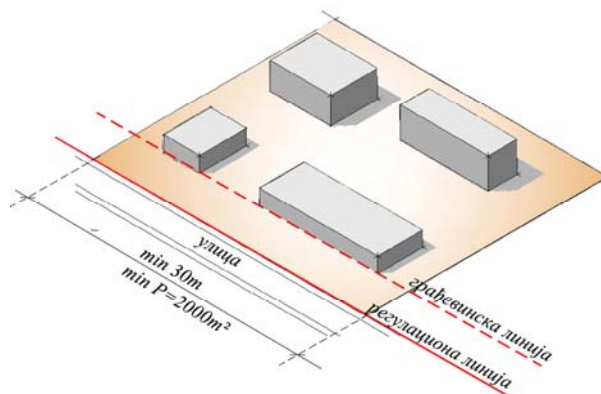
Дозвољена је изградња већег броја објеката на јединственој парцели комплекса.

За комерцијалне, пословне и привредне комплексе дефинисана је минимална величина парцеле (комплекса) и ширина фронта према улици:

минимална величина парцеле = 2000m²

минимална ширина парцеле = 30,00m

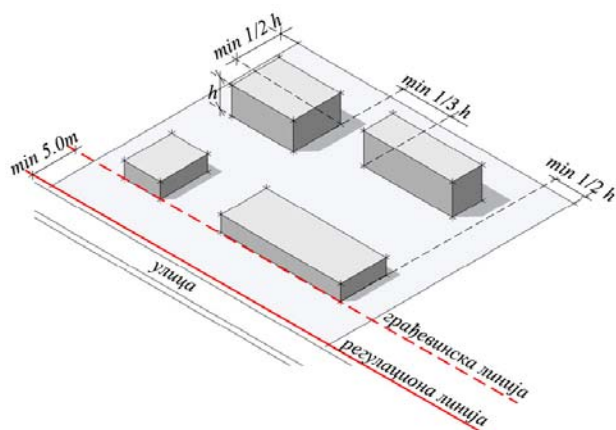
Уколико грађевинска парцела нема директан приступ на саобраћајницу, може имати колски прилаз са друге парцеле (сукориснички) који је минималне ширине 3,50m.

КОМЕРЦИЈАЛНО-ПОСЛОВНИ И ПРОИЗВОДНИ КОМПЛЕКСИ –ВЕЛИЧИНА ПАРЦЕЛЕ

Положај објекта на парцели

Комплекси у привредним зонама треба да буду тако организовани, да су комерцијални објекти, административна или управна зграда или садржаји којима приступају посетиоци (изложбени салони, продајни простори и сл.), позиционирани према јавној површини (саобраћајници), а производни објекти (производне хале, магацини, складишта и сл.) у залеђу парцеле.

**КОМЕРЦИЈАЛНО-ПОСЛОВНИ И
ПРОИЗВОДНИ КОМПЛЕКСИ –
ПОЗИЦИОНИРАЊЕ ОБЈЕКТА**

Минимално растојање између грађевинске и регулационе линије за објекте комплекса је 5m од регулације саобраћајнице (у простору између регулационе и грађевинске линије може се поставити само портирница - информациони и контролни пункт комплекса).

Минимално растојање од бочних и задње границе парцеле је $\frac{1}{2}$ висине вишег објекта, а не мање од 5m, уз обавезу садње најмање једног дрвореда.

Међусобно растојање између објеката је минимално $\frac{1}{3}$ висине вишег објекта, али не мање од 4m.

Висинска регулација

Максимална спратност комерцијално-пословних објеката у комплексу је П+3.

Максимална висина привредних објеката је 16m. Ово ограничење се не односи на технолошке и посебне објекте комплекса (чија се површина не урачунава у корисну БРГП: димњаци, торњеви и сл.).

Правила за слободне и зелене површине на парцели

Минимални проценат озелењених површина у комплексу је 30%.

У оквиру комплекса предвидети подизање појасева заштитног зеленила (компактни засади листопадне и четинарске вегетације).

Минималне ширине појаса заштитног зеленила за производне комплексе су:

- 2.00m од бочних и задње границе парцеле; и
- 6.00m према саобраћајници.

Сва неопходна заштитна одстојања – од суседа, појасеви санитарне заштите и др., морају се остварити унутар саме парцеле.

У оквиру комплекса није дозвољено планирање и уређење површина за отворене депоније већ је неопходно предвидети посебне просторе за сакупљање, примарну селекцију и одношење комуналног и индустријског отпада.

Складиштење материјала и робе на отвореном делу парцеле не сме бити организовано у делу парцеле према јавној површини (улици), већ мора бити визуелно заклоњено објектима или зеленилом.

У зависности од технолошког процеса у оквиру комплекса потребно је планирати претоварно- манипулативне површине и паркинг површине за теретна возила.

Правила за посебне објекте у комплексима

Дозвољава се изградња посебних објеката који се не урачунавају у корисну БРГП, као што су инфраструктурни - фабрички димњаци, ветрењаче, водоводни торњеви, рекламни стубови, и др..

Посебни објекти морају бити позиционирани на парцели (комплексу) у оквиру грађевинских линија.

Дозвољена висина за рекламне стубове је 30m, а за инфраструктурне објекте се утврђује изузетно и већа висина, према технолошким потребама. Уколико су виши од 30m неопходно је прибавити мишљење и сагласност институција надлежних за безбедност ваздушног саобраћаја. Овакви посебни објекти се постављају тако да не представљају опасност по безбедност и да не ометају значајно сагледљивост објеката. Потребна је верификација идејног пројекта на Комисији за планове, пре издавања Грађевинске дозволе.

На грађевинским парцелама уз пословне, производне и комуналне објекте у стамбеном ткиву или у производним зонама могу да се граде помоћни објекти и то: гараже, оставе, портирнице настрешнице, тремови и слично, који могу појединачно бити корисне површине до 30m².

Правила грађења, реконструкције и заштите саобраћајне инфраструктуре

Правилима грађења дефинисана су прописи и нормативи које је потребно примењивати приликом спровођења Просторног плана. Специфична правила и услови дефинишу се детаљнијом планском разрадом на основу конкретних услова на терену, а морају бити у граничним вредностима прописаним правилима и условима овог Плана. Правила и услови дати су као: минималне вредности, максималне вредности и као вредности дате у распону. Правила је могуће мењати и унапређивати по истој процедури по којој ће се вршити измене и допуне Просторног плана.

Друмски саобраћај

Улични профил чине сви хоризонтални конструктивни делови који су намењени свим врстама кретања. Састоји се најчешће од коловоза и дела за кретање пешака, као и бициклистичких стаза, дрвореда, озелењених трака, разделних трака, простора за паркирање и сл.

У постојећим насељима регулације улица остају непромењене, осим ако постоје потребе за њеном променом као што су побољшање саобраћајног решења, инфраструктуре, нивелације, стварање нових јавних површина и остало.

Регулациона линија улице јесте линија која дели јавну површину од површине друге намене. На основу овога се дефинише ширина улице као растојање између регулационих линија улице.

При изградњи новопланираних путних праваца морају се поштовати правила прописана Законом о планирању и изградњи, а који је у сагласности са Законом о јавним путевима. Јавни путеви се морају градити тако да имају најмање две саобраћајне и две ивичне траке или ивичњаке у равни коловоза, а улица тротоар и уместо ивичних трака – ивичњаке.

Државни пут I реда, је потребно градити тако да има две физички одвојене коловозне траке, са најмање две саобраћајне траке за сваку коловозну траку. Ширина саобраћајне траке, у зависности од конфигурације терена, биће од 3,50 m до 3,75 m. У другој фази реализације пуног профила свака коловозна трака може да поседује зауставну траку ширине 2,5 m. Сви остали елементи пута (полупречник кривине, уздужни нагиб, ивичне траке и сл.) морају бити тако пројектовани да омогућавају брзину од најмање 100 km/h или 130 km/h, уколико то дозвољава конфигурација терена.

У регулацији ове саобраћајнице није дозвољено подужно вођење пешачких и бициклических токова. Грађевинске линије планираних објеката не смеју бити на удаљењу мањем од 40 m од спољне ивице коловоза крајње саобраћајне траке.

Државни путеви II реда су високо капацитетне саобраћајнице које пролазе кроз територију општине и активно градско ткиво. Служе за повезивање садржајно различитих општинских целина и на њима се обавља брзи путнички, теретни и јавни градски саобраћај. Попречни профил државних путева II реда садржи коловозну површину са саобраћајном траком по смеру и обострано вођене тротоаре у насељеним зонама. Минимална регулациона ширина на новим деоницама износи 13 m (2x3,5+2x3), док код реконструкције постојећих саобраћајница не би требало да буде мања од 11,5 m (2x3,25+2x2,5).

Попречни профил општинских путева садржи коловоз са траком по смеру и обостране тротоаре. Предвиђа се да ће у планском периоду оптерећење општинских путева бити до 1.000 возила на дан, док је најмања рачунска брзина $V_g = 40$ km/h. На основу усвојене рачунске брзине, утврђују се следећи технички елементи за реконструкцију општинских путева:

- минимална прелазна кривина $L_{min} = 30$ m,
- минималне ивичне траке $2 \times 0,20 = 0,40$ m,
- земљане банке $2 \times 1,00 = 2,0$ m,
- минимална укупна ширина коловоза 5,90 m,
- максимални подужни нагиб 10 – 12%.

Уколико постоји могућност предвидети шири регулациони појас како би се обезбедиле ивичне разделне траке са зеленилом, бициклическе стазе и сл. Уколико то није могуће, бициклическе стазе водити у јединственом попречном профилу са саобраћајницом. Дозвољено је организовање ивичног паркирања ван коловоза. Уколико постоје могућности организовати посебне траке и нише за одвијање јавног градског саобраћаја. Везе са осталим саобраћајницама остварују се у нивоу са обавезном регулисаном сигналом или семафорском сигнализацијом.

Попречни профил улица садржи коловоз са једном траком по смеру и обостране тротоаре. Стандардна регулациона ширина износи 12 m, док је минимална 9,0 m (2x3,5+2x2,5 / 2x3,0+2x1,5). Шире регулационе мере ових саобраћајница омогућавају организовање паркинг површина ван коловоза и формирање једностраних или обостраних дрвореда. Планирани спољни магистрални прстен је у рангу градске магистрале са минималном регулацијом од 18 m.

При реконструкцији одређених елемената путне и уличне мреже водити рачуна да елементи пута који се реконструишу буду у сагласности са техничким прописима и стандардима који су прописани за ту врсту објекта, односно материјала који се користи. Реконструкција делова путне мреже мора обухватити све елементе попречног профила. Код интервенција које имају за циљ проширење саобраћајница

потребно је да се израде планови детаљне регулације којима би се прецизно сагледали сви елементи за планиране реконструкције.

У заштитном појасу поред јавног пута ван насеља, забрањена је изградња грађевинских или других објеката, као и постављање постројења, уређаја и инсталација, осим изградње саобраћајних површина пратећих садржаја јавног пута, као и постројења, уређаја и инсталација које служе потребама јавног пута и саобраћаја на јавном путу.

У заштитном појасу јавног пута је дозвољена градња, односно постављање, водовода, канализације, топловода, као и телекомуникационих и електро водова, постројења и сл.

Заштитни појас, са сваке стране јавног пута, има следеће ширине:

- државни пут I реда – аутопут 40 m;
- државни пут I реда 20 m;
- државни путеви II реда 10 m; и
- општински путеви 5 m.

Ограде, дрвеће и засади поред јавних путева требало би подизати тако да не ометају прегледност јавног пута и не угрожавају безбедност одвијања саобраћаја.

Рекламне табле, рекламни панои, уређаји за сликовно или звучно обавештавање или оглашавање могу се постављати поред државног пута на минималној удаљености од 7 m, односно поред општинског пута на минималној удаљености од 5 m, мерено са спољне стране од ивице коловоза. Забрањено је постављање натписа у појасу ширине 60 m поред аутопута.

У оквиру појаса регулације улица осим објеката који су саставни део саобраћајнице (саобраћајна сигнализација, инфраструктурни објекти, аутобуска стајалишта и сл.), могу се налазити и следећи садржаји: рекламни панои, зелене површине, дрвореди, објекти за заштиту од буке, клупе за седење, нише за контејнере, контејнери и сл. Положај наведених садржаја дефинише се у складу са прописима о заштити саобраћајног профила саобраћајнице.

Процедуре и акције на пројектовању и грађењу саобраћајне инфраструктуре, инсталација техничке инфраструктуре и регулација водотокова, морају се обједињавати.

Поред обавезних услова од надлежних институција, за све радове на изградњи и реконструкцији саобраћајне инфраструктуре на подручју Плана потребно је прибавити услове заштите природе и културних добара од надлежних институција, као и сагласност ресорног министарства на одговарајуће студије процене утицаја на животну средину.

Стационарни саобраћај

Паркинг простори се изводе пре свега у оквиру насељских групација и туристичких локалитета и морају бити одвојени од коловозне површине и изграђени са тврдом подлогом. Уз паркинг простор уз туристичке локалитете обавезно се уређује простор за задржавање људи са клупама, столовима, кантама за отпатке и информационам таблама. После завршетка грађевинских радова терен ће се санирати и уредити у складу са обавезом очувања пејзажних карактеристика и других вредности.

Подлоге паркиралишта могу бити макадамске, асфалтне, разне врсте поплочања (камен, бехатон плоче, бетон-трава плоче, итд.) у складу са наменом простора где се граде. Димензије паркинг простора прилагодити меродавном возилу. Минималне димензије паркинг места за путничке аутомобиле су 2,5 x 5,0 m. Капацитете одређивати према следећим нормативима:

Нормативи за прорачун потребног броја паркинг места

Намена	1 паркинг место на:
Становање	1 стан
Хотел (према категорији)	2-10 кревета + 1 п.м. за аутобусе на 30 кревета
Хотел (апартманског типа)	1 апартман
Дом здравља, амбуланта, апотека	35 m ² БРГП
Школе	1 учионица
Банке	50 m ² БРГП
Пословање и администрација	70 m ² БРГП
Поште	40-60 m ² БРГП
Тржни центри	55 m ² БРГП
Ресторани и кафане	4-8 столица
Спортски објекти	10-14 гледалаца
Биоскоп, дом културе	5-10 седишта
Производно-прерађивачки објекти	8 запослених

Пратећи саобраћајни објекти

Од пратећих садржаја у коридору аутопута Е-75 на територији општине Баточина планирају се одморишта типа I и II.

Одмориште типа I заузима површину од 1,5 – 3 ha и подразумева паркинг за путничке аутомобиле капацитета 20 места, паркинг теретних возила са 8 места и аутобуса са 2 места. У основне садржаје такође спада и мањи санитарни чвор (40 m²), мања продавница (20 m²), место за одмор и седење за 50 особа и пејзажно уређена површина за одмор од 500 – 1.000 m², службени објекат за смештај запослених на одморишту и свратиште инспекције и полиције (мин 20 m²).

Одмориште типа II заузима површину од 3 – 5 ha и подразумева паркинг за путничке аутомобиле капацитета 40 места, паркинг теретних возила са 16 места и аутобуса са 4 места. У основне садржаје такође спада и санитарни чвор (50 - 100 m²), продавница (50 - 100 m²), етно угоститељство (50 m²), мањи кафе, мање игралиште (одбојка или кошарка) и мини пијаца за продају локалних производа. Поред тога подразумева се и место за одмор и седење за 100 - 200 особа и пејзажно уређена површина за одмор од 2.000 m², простор за приручна средства прве помоћи и помоћи на путу за путничке аутомобиле, службени објекат за смештај запослених на одморишту и свратиште инспекције и полиције (мин 40 m²).

У коридору државног пута I реда Баточина – Крагујевац пре укључења на аутопут Е-75, планирана је изградња станице за снабдевање горивом типа II. Бензинско-

сервисна станица садржи улазно и излазну коловозну траку, са обавезним разделним острвом, оријентационо 9 точионих места (бензин, дизел, ТНГ, КПГ), паркинг за најмање 20 путничких возила, 16 теретних и 4 аутобуса, јавну чесму и мокри чвор, информативно-туристички пункт минималне површине 30 m², службу помоћи на путу минималне површине 30m², продавницу резервних делова минималне површине 100 m², сервис за оправку возила минималне површине 200 m² лоцираном на излазу из станице, кафе са 60 места у затвореном и 80 места на тераси (150 m² + 100 m²) и просторије за службени смештај особља са оставом за алат, минималне површине 120 m².

Остале станице за снабдевање горивом на територији Општине потребно је планирати као објекте у класи малих објеката са 2-3 точиона места и до 3.000 t претовара годишње. Неопходно је омогућити претакање свих врста горива, а нарочито дизела (D2) имајући у виду употребу пољопривредних машина. На појединим објектима обезбедити услове за претакање ауто гаса.

Детаљније локације будућих станица генерално треба утврђивати у складу са противпожарним прописима и условима које утврђују надлежни органи у области саобраћаја, екологије, водопривреде и санитарне заштите.

За сваку конкретну локацију потребно је урадити урбанистички пројекат, као и елаборат који садржи анализу утицаја на безбедност и функцију саобраћаја, загађење ваздуха, воде и земљишта, појаву буке и вибрација, као и мере које треба предузети за спречавање и смањење штетних утицаја.

На основу Закона о јавним путевима у заштитном појасу са директним приступом на државни пут дозвољено је градити станице за снабдевање горивом, аутосервесе, објекте за привремено смештај онеспособљених возила, аутобазе за пружање помоћи и информација учесницима у саобраћају, а све то на основу планског документа за наведене типове објеката сагледаних, ако је потребно, и у ширем региону од обухвата предметног Плана.

У заштитном појасу поред јавног пута ван насеља забрањена је изградња грађевинских или других објеката, осим изградње саобраћајних површина пратећих садржаја јавног пута, као и постројења, уређаја и инсталација који служе потребама јавног пута и саобраћаја на јавном путу.

Железнички саобраћај

Реконструкција постојећих колосека обављаће се према стању горњег строја на прузи, односно редовном циклусу замене и обнове материјала горњег строја. При реконструкцији је потребно водити рачуна о поштовању стандарда, техничких прописа, материјала и да резервни делови поседују меродавне атесте.

Укрштај железничке пруге са јавним путевима изводи се њиховим свођењем на најнеопходнији број, усмеравањем два или више јавних путева на заједничко место укрштања. Размак између два укрштаја пруге и јавног пута не може бити мањи од 2.000 m, осим у урбаном подручју према посебном договору железнице и градске управе. Укрштање железничке пруге са некатегорисаним путевима изводи се усмеравањем тих путева на најближи јавни пут, који се укршта са односном пругом. Ако то није могуће, треба међусобно повезати некатегорисане путеве и извести њихово укрштање са пругом на заједничком месту.

При реализацији денивелисаног укрштаја пруге и јавног пута, изградњом друмских надвожњака и подвожњака, сви елементи ових објеката морају бити усклађени са елементима пруге.

Заштитни појас са обе стране пруге износи 25 m од осе последњег колосека. У овом појасу је забрањена било каква градња објеката који немају везе са одвијањем железничког саобраћаја, осим у случајевима када одобрење даје надлежна институција. У овом појасу је дозвољено постављање каблова, електричних водова ниског напона за осветљење, телеграфских и телефонских ваздушних линија и водова, канализације и сличних цевовода.

Пешачки и бициклички саобраћај

Пешачке површине (стазе и тротоари) су саставни елемент попречног профила свих градских саобраћајница. Оне се обавезно физички издвајају у посебне површине које су заштићене од осталих видова моторног саобраћаја, изузев код интегрисаних улица. Ширина тротоара зависи од намене и атрактивности околног простора и интензитета пешачких токова. Минимална ширина тротоара за кретање пешака је 0,8 m, а за кретање инвалида са помагалима 1,5 m.

Новопланиране бицикличке трасе (траке и стазе) се могу водити заједно са моторним саобраћајем у улицама нижег ранга од аутопута, заједно са пешацима и издвојено од осталих видова саобраћаја.

Уколико је обим моторног и пешачког саобраћаја такав да може угрозити безбедност одвијања саобраћаја потребно је бициклички саобраћај издвојити у посебне стазе. Основна правила трасирања бицикличких стаза су: користити мирне (стамбене) улице, избегавати улице са неповољним нагибима, трасе полагати кроз озелењене зоне, трасама повезивати стамбене зоне, зоне рекреације и централних активности и у зонама атракције планирати просторе за паркирање бицикла. Као посебне стазе бицикличке стазе се трасирају ободом пошумљених области, кроз пошумљене области и преко ливада. Подлога мора омогућити несметано коришћење стаза током већег дела године. Препоручује се асфалт, макадам, камена стаза. Минимална ширина једносмерне бицикличке стазе је 1,25 m, а двосмерне 2,5 m.

Правила грађења инфраструктурних система

Водопривреда		
Мрежа / објекат	Заштитна зона / појас	Правила / могућност изградње
Извориште подземних вода	На основу хидрогеолошких карактеристика терена и могућег хазарда дефинисати заштитну зону изворишта.	Изградња објеката и инфраструктуре условљена је режимом заштите изворишта (Примењује се Закон о водама Сл. лист РС бр. 54/96).
Извориште површинских вода	На основу хидрогеолошких карактеристика терена и могућег хазарда дефинисати заштитну зону изворишта.	
Цевовод сирове воде	Минимум 5 m, обострано од ивице цеви.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална укрштања са осталом инфраструктуром обавити по важећим прописима и нормативима, уз обострану заштиту и под углом од 90 ⁰ .
Магистрални водовод	Појас заштите око главних цевовода износи са сваке стране по 2,5 m. Ширина појаса заштите цевовода ван	

	<p>насеља са сваке стране цевовода одређује се у односу на пречник цевовода:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ø 80 mm - Ø 200 mm = 1,5 m; - Ø 300 mm = 2,3 m; - Ø 300 mm - Ø 500 mm = 1,5 m; - Ø 500 mm - Ø 1000 mm и преко = 5,0 m. 	
БИОДИСК	Обезбедити парцелу поред реципијента.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња инфраструктуре у близини условљена је режимом коришћења објекта.
Постројење за пречишћавање отпадних вода привредних зона (ППОВПр)	Лоцирано у оквиру привредних зона. Заштитна зона је површина парцеле на којој је објекат.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња инфраструктуре у близини условљена је режимом заштите и коришћења ППОВПр (Примењује се Закон о водама Сл. лист РС бр. 54/96).
Општинска канализација	Са сваке стране габаритно око цевовода и колектора 1,5 m.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална укрштања са осталом инфраструктуром обавити по важећим прописима и нормативима, уз обострану заштиту и под углом од 90°.
Дренажни канал	Минимум 5m, обострано од ивице канала.	Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња инфраструктуре у близини условљена је режимом заштите и функционисања дренажног канала. Изградњу објеката и постројења у склопу и непосредној близини канала обавити по важећим прописима и нормативима (Примењује се Закон о водама Сл. лист РС бр. 54/96). За добијање сагласности за градњу објеката у близини дренажних канала потребно је испоштовати стандарде, услове и сагласности ЈВП "Србијаводе".
Одбрамбени насип	Минимум 5m, обострано од хоризонталне пројекције, односно ножице насипа.	Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња инфраструктуре у близини условљена је режимом заштите и функционисања одбрамбеног насипа. Изградњу објеката и постројења у склопу и непосредној близини насипа обавити по важећим прописима и нормативима (Примењује се Закон о водама Сл. лист РС бр. 54/96). За добијање сагласности за градњу објеката у близини насипа потребно је испоштовати стандарде, услове и сагласности ЈВП "Србијаводе".
Водно земљиште	Дефинисана површина представља заштићену зону.	За евентуалне активности на овим површинама обавезна је сагласност и надзор ЈВП "Србијаводе".
Земљиште које се не брани од	Дефинисана површина представља природну	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, а

поплава (плављени терени)	заштићену зону.	евентуална изградња мреже инфраструктуре на плављеном терену и у близини условљена је режимом заштите и коришћења. (Примењује се Закон о водама Сл. лист РС бр. 54/96). За евентуалне активности на овим површинама обавезна је сагласност и надзор ЈВП "Србијаводе".
------------------------------	-----------------	--

Услови прикључивања мрежа инсталација на водовод и канализацију

Технички прописи за водовод

- спојеве прикључака објеката врши искључиво орган јавног водовода, а осталу инсталацију у објекту може изводити само овлашћено лице или овлашћено предузеће;
- одобрење за прикључак издаје се на основу захтева и поднетих планова и прорачуна које могу радити и потписати само овлашћени пројектанти;
- дозвола за употребу водовода издаје се на основу писмене представке после извршене пробе исправности инсталације;
- ималац инсталације је дужан да исту одржава у исправном стању;
- органи водовода имају право да контролишу исправност инсталације уз законску одговорност имаоца;
- на главном споју не смеју се чинити никакве измене без накнадног одобрења, нити се смеју убацивати нови прикључци испред водомера;
- пропусним вентилом испред водомера сме руковати само орган водовода и може га у предвиђеним случајевима затворити и пломбирати. Повреда пломбе се сматра кривичним делом-провалом;
- инсталација водовода се мора спроводити стручно и према прописима;
- цеви не смеју бити узидане у зидну масу, већ увек са слободним пролазом;
- на пролазима цеви кроз зидове и таванице не смеју доћи никакви наставци цеви;
- у зидне шлицеве кроз које пролазе водоводне цеви, не смеју се стављати цеви неке друге инсталације, нпр.: електричне, гасне и др.;
- кад се у истом "шлицу" спроводи и хладна и топла вода, онда цеви топле воде треба обложити термичком изолацијом, да се хладна вода не би загревала;
- избегавати близину електричних спроводника који немају уземљење;
- уличне водове и прикључне делове водовода до уличне цеви, заштитити од дејства евентуалних лутајућих стуба одговарајућим заштитним средствима;
- водоводне цеви не смеју се стављати нити у хладном нити у загрејаном стању;
- све водоводе до којих може допрети дејство мраза заштитити термичком изолацијом;
- притисак у кућној мрежи не би требало да буде већи од 5 бара у интересу трајности инсталације. Код већих притисака извршити смањење притиска помоћу редуцир-вентила;
- рачунска брзина кретања воде у цевима узима се око 1-1,5m/s а највише 2m/s, да би се ублажили шумови, водени удари и отпори у цевима;
- слободан натпритисак треба да буде најмање 5m воденог стуба изнад највишег точећег места;
- прикључак од уличне цеви до водомерног склоништа пројектовати искључиво у правој линији, управно на уличну цев;
- водомер поставити у водомерно склониште (шахт) на 1,5m од регулационе линије, односно у посебан метални орман-нишу (ако је водомер у објекту), који је смештен са унутрашње стране на предњем зиду до улице. Димензије

- водомерног склоништа за најмањи водомер (3/4") су 1,м x 1,2м x 1,7м. Водомер се поставља на мин. 0,3м од дна шахта. Димензије водомерног склоништа за два или више водомера, зависе управо од броја и димензија (пречника) водомера;
- уколико се у објекту налази више врста потошача (локали, склоништа, топлотна подстаница и др.) предвидети посебне главне водомере за сваког потошача посебно;
 - димензионисање водомера извршити на основу хидрауличног прорачуна;
 - шахтове (окна) за водомере треба градити од материјала који су за локалне прилике најекономичнији (опека, бетон, бетонски блокови);
 - унутрашњу обраду зидова шахта вршити: дерсовањем цементним малтером 1:3 за зидове од опеке, фуговањем за зидове од бетонских блокова и без обраде за бетонске зидове;
 - на дно шахта нанети слој песка или ситнијег шљунка дебљине 10 до 15см, или ставити под од опеке без малтера;
 - шахтове који леже у зони подземне воде треба заштитити од продора воде одговарајућом изолацијом;
 - изнад шахта уградити ливено-железни поклопац и предвидети детаље за обезбеђење улаза у шахт;
 - обезбедити шахт од продора површинских вода издизањем плоче шахта мин. 10см изнад коте терена или на други начин;
 - кућни прикључак извести у слоју (мин. 5см) песка. На делу кућног прикључка испод саобраћајнице затварање рова предвидети шљунком;
 - уколико радни притисак према хидрауличком прорачуну не може да подмири потребе виших делова објекта, обавезно пројектовати постојење за повећање притиска; и
 - сва укрштања са техничким системима и инсталација предвидети што управније. Укрштања са каналима извести у заштитној цеви положеној минимум 1,5м испод дна регулисаног канала.

Технички прописи за канализацију

- објекат се не може повезати са уличном канализацијом ако исти није повезан са водоводом (могући су изузетци);
- у канализацију се може одводити:
 - сва нечиста и употребљена вода и помије које се могу лако испирати;
 - фекалије које су водом толико разређене да их вода може спирати;
 - сва атмосферска вода (кишница и отопљени снег); и
 - по нарочитом одобрењу и подземна вода.
- у канализацију је забрањено испуштати или убацивати:
 - ђубре, пепео, крпе, песак, отпатке од кухиње или од јела, лед, снег, кости и уопште предмете и материје;
 - запаљиве материје и оне које могу изазвати пожар, експлозију или оштетити канале и њихово функционисање; и
 - воде и друге течности са температуром већом од 35°C или са штетним киселинама, алкалијама и солима.
- квалитет отпадних вода које се испуштају у канализациони систем мора да одговара Правилнику о техничким и санитарним условима за упуштање отпадних вода у градску канализацију (чл. 15 Одлуке о канализацији);
- пречник канализационог прикључка одређивати на основу хидрауличног прорачуна с тим да пречник цеви не може бити мањи од $\varnothing 150\text{mm}$;
- главне одводнике из објекта где год је могуће што пре и по правој линији одвести из објекта ка уличној канализацији;
- промена правца канала може се вршити само помоћу лукова а не помоћу колена;

- изван зграде цеви канализације морају бити укопане 1m испод терена;
- гранично ревизионо окно извести 1,5m унутар регулационе линије и у истом извршити каскадирање (висинска разлика чија је минимална вредност 0,6m, а максимална 3m). Прикључак од ревизионог силаза па до канализационе мреже извести падом од 2% до 6% управно на улични канал искључиво у правој линији без хоризонталних и вертикалних ломова;
- ревизиона окна морају се још изградити на местима:
 - где се спајају главни хоризонтални одводници са вертикалним;
 - ако је вертикални одводник од тога места удаљен више од 1m;
 - на местима где су каскаде;
 - на местима где се мења правац одводника који спроводи фекалну воду; и
 - код правих одводника на растојању највише 24m за $\varnothing 150\text{mm}$.
- у правцу тока воде не сме се ни код једне врсте одводника вршити прелаз из шире цеви у ужу, а одводници у једном правцу не смеју мењати пад од већег ка мањем;
- сливници, нужници и остали објекти који леже испод висине до које се може пружити успор из уличне канализације, могу се спојити са каналом ако одговарајући спојни канал од тих објеката има аутоматске или ручне затвараче;
- где год је могуће избегавати вертикалне спроводнике са уливима и сифонима у спољним, хладним зидовима. Отвори на решеткама сливника могу бити на највећим размацима ребара од 15mm;
- резервоари за лед, рибу и тсл., не смеју бити директно спојени са канализацијом;
- на сваком имању морају бити везани на канализацију најмање по један сливник у дворишту и по један олучњак;
- на једној катастарској парцели на којој има више објеката по правилу пројектовати један канализациони прикључак о чему треба да постигну договор власници објеката;
- прикључење дренажних вода од објекта извршити преко таложнице за контролу и одржавање пре граничног ревизионог силаза;
- прикључење гаража, сервис и других објеката, који испуштају воде са садржајем уља, масти, бензина и др., вршити преко таложника и сепаратора масти и уља;
- у деловима где је каналсање извршено по сепарационом систему забрањено је увођење атмосферске воде у одводнике фекалних вода;
- уколико не постоји улична канализација, отпадне воде се привремено спроводе у озидану непропусну нужничку-септичку јаму, из које се нечиста вода односи на одређене депоније;
- током прелазног периода и активности изградње интегрисане општинске канализације неопходно је градити хигијенске непропусне септичке јаме. Запремина септичке јаме рачуна се према потошњи воде и времену трајања процеса;
- септичке јаме поставити:
 - мин. 2m од ограда комплекса;
 - мин. 5m од објекта;
 - мин. 10m од регулационе линије; и
 - мин. 20m од бунара.
- посебан проблем представља тзв. "црвена вода" као продукт кланица, тако да те септичке јаме подразумевају посебан режим чишћења и мониторинга; и

- сва укрштања са техничким системима и инсталација предвидети што управније. Укрштања са каналима извести у заштитној цеви положеној минимум 1,5m испод дна регулисаног канала.

Електро мрежа и објекти		
Мрежа / објекат	Заштитна зона / појас	Правила / могућност изградње
Далековод 400 kV	Минимум 40m, обострано од хоризонталне пројекције далековода.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња испод и у близини далековода условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV (Сл. лист СФРЈ бр. 65/88).
Далековод 220 kV	Минимум 30m, обострано од хоризонталне пројекције далековода.	Обавезна је израда елабората, у коме се даје тачан однос предметног далековода и објекта који ће се градити, уз задовољење горе поменутих Техничких прописа. За добијање сагласности за градњу објеката испод и у близини далековода чији су власници "Електро мрежа Србије" и "ЕПС", потребна је сагласност поменутог власника.
Далековод 110 kV	Минимум 25m, обострано од хоризонталне пројекције далековода.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња испод и у близини далековода условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV (Сл. лист СФРЈ бр. 65/88).
Далековод 35 kV	Минимум 10m, обострано од хоризонталне пројекције далековода.	За добијање сагласности за градњу објеката испод и у близини далековода чији је власник "ЕПС", потребна је сагласност поменутог власника.
Далековод 10 kV	Минимум 5m, обострано од хоризонталне пројекције далековода.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња у близини Разводног постројења (ТС) условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV (Сл. лист СФРЈ бр. 65/88).
Разводно постројење 400 kV	Минимум 6ha.	Обавезна је израда елабората, у коме се даје тачан однос предметног далековода и објекта који ће се градити, уз задовољење горе поменутих Техничких прописа. За добијање сагласности за градњу објеката у близини ТС чији је власник "Електро мрежа Србије", потребна је сагласност поменутог власника.
Разводно постројење 220 kV	Минимум 4ha.	
ТС 110/x kV	Минимум 2-3ha.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња испод и у близини ТС условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV (Сл. лист СФРЈ бр. 65/88).

		Обавезна је израда елабората, у коме се даје тачан однос предметног далековода и објекта који ће се градити, уз задовољење горе поменутих Техничких прописа. За добијање сагласности за градњу објекта у близини ТС чији су власници "Електроурежа Србије" и "ЕПС", потребна је сагласност поменутог власника.
ТС 35/x kV	Минимум 1ha.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња у близини ТС условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV (Сл. лист СФРЈ бр. 65/88). За добијање сагласности за градњу објекта испод и у близини далековода чији је власник "ЕПС", потребна је сагласност поменутог власника.
Гасоводна мрежа и објекти		
Мрежа / објекат	Заштитна зона / појас	Правила / могућност изградње
Магистрални гасовод (p=50 bar)	Минимум 30m, обострано од ивице гасоводне цеви.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, у заштитном појасу. Изградња у близини гасовода условљена је Правилником о техничким условима и нормативима за безбедан транспорт течних и гасовитих угљоводоника магистралним нафтоводима и гасоводима и нафтоводима и гасоводима за међународни транспорт (Сл. лист СФРЈ бр. 26/85). За добијање сагласности за градњу објекта у близини гасоводних мрежа и објеката уважити стандарде Србијагаса: Технички услови за пројектовање, изградњу и испитивање гасовода мерно регулационих станица и опреме, Југас Београд, 2000. године.
Разводни гасовод (p=50 bar)	Минимум 30m, обострано од ивице гасоводне цеви.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, у заштитном појасу. Изградња у близини гасовода условљена је Правилником о условима и техничким нормативима за пројектовање и изградњу градског гасовода. За добијање сагласности за градњу објекта у близини гасоводних мрежа и објеката уважити стандарде Србијагаса: Технички услови за пројектовање, изградњу и испитивање гасовода мерно регулационих станица и опреме, Југас Београд, 2000. године.
Градски гасовод (p=6/12 bar)	Минимум 3m, обострано од ивице гасоводне цеви.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, у заштитном појасу. Изградња у близини гасовода условљена је Правилником о условима и техничким нормативима за пројектовање и изградњу градског гасовода. За добијање сагласности за градњу објекта у близини гасоводних мрежа и објеката уважити стандарде Србијагаса: Технички услови за пројектовање, изградњу и испитивање гасовода мерно регулационих станица и опреме, Југас Београд, 2000. године.
Градски гасовод (p=4 bar)	Минимум 1m, обострано од ивице гасоводне цеви.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, у заштитној зони. Изградња у близини ГМРС условљена је Правилником о техничким условима и нормативима за безбедан транспорт течних и гасовитих угљоводоника магистралним нафтоводима и гасоводима и нафтоводима и гасоводима за међународни транспорт (Сл. лист СФРЈ бр. 26/85). За добијање сагласности за градњу објекта у
Главна мернорегулациона станица (ГМРС)	50m у радијусу.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, у заштитној зони. Изградња у близини ГМРС условљена је Правилником о техничким условима и нормативима за безбедан транспорт течних и гасовитих угљоводоника магистралним нафтоводима и гасоводима и нафтоводима и гасоводима за међународни транспорт (Сл. лист СФРЈ бр. 26/85). За добијање сагласности за градњу објекта у

		близини гасоводних мрежа и објеката уважити стандарде Србијагаса: Технички услови за пројектовање, изградњу и испитивање гасовода мерно регулационих станица и опреме, Југас Београд, 2000. године.
Мернорегулациона станица (МРС)	15m у радијусу.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, у заштитној зони. Изградња у близини МРС условљена је Правилником о условима и техничким нормативима за пројектовање и изградњу градског гасовода. За добијање сагласности за градњу објеката у близини гасоводних мрежа и објеката уважити стандарде Србијагаса: Технички услови за пројектовање, изградњу и испитивање гасовода мерно регулационих станица и опреме, Југас Београд, 2000. године.
Комресорска станица главни разделни чвор (КСГРЧ)	15m у радијусу.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, у заштитној зони. Изградња у близини КЦГРЧ условљена је Правилником о условима и техничким нормативима за пројектовање и изградњу градског гасовода. За добијање сагласности за градњу објеката у близини гасоводних мрежа и објеката уважити стандарде Србијагаса: Технички услови за пројектовање, изградњу и испитивање гасовода мерно регулационих станица и опреме, Југас Београд, 2000. године.
Остале енергетске мреже		
Мрежа / објекат	Заштитна зона / појас	Правила / могућност изградње
Продуктовод	Минимум 1m, обострано од ивице цеви. У зависности од врсте флуида дефинише се шири појас заштите.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, у заштитној зони. Изградња у близини продуктовода дефинишаће се из Привремених правила грађења и важећих законских прописа.
Топловод	Минимум 1m, обострано од ивице цеви.	

Услови за електроенергетску мрежу

Целокупну електроенергетску мрежу и трафостанице градити на основу главних пројеката у складу са важећим законским прописима.

Трафостанице 10/0,4 kV

- Трафостаницу градити као МБТС, алуминијумско стубну ТС или зидану. Удаљеност енергетског трансформатора од суседних објеката мора износити најмање 3m;
- ако се трафостаница смешта у просторију у склопу објекта, просторија мора испуњавати услове грађења из важећих законских прописа пре свега "Правилника о техничким нормативима за заштиту електроенергетских постројења и уређаја од пожара" ("Сл.лист СФРЈ" бр. 74/90);

- трафостанице градити за рад на 10 kV напонском нивоу; и
- код избора локације ТС водити рачуна о следећем: да буде постављена што је могуће ближе тежишту оптерећења; да прикључни водови буду што краћи, а расплет водова што једноставнији; о могућности лаког прилаза ради монтаже и замене опреме; о могућим опасностима од површинских и подземних вода и сл.; о присуству подземних и надземних инсталација у окружењу ТС; и утицају ТС на животну средину.

Полагање каблова

- 35 kV и 10 kV мрежу градити подземно у кабловским канализацијама директно полагањем у земљу и ваздушно на бетонском стубовима са голим проводницима, а на периферији насеља ваздушно на бетонском стубовима са голим проводницима;
- дубина укопавања каблова не сме бити мања од 0,7m за каблове напона до 10 kV, односно 1,1m за каблове 35 kV;
- електроенергетску мрежу полагати најмање 0,5m од темеља објеката и 1m од коловоза, где је могуће мрежу полагати у слободним зеленим површинама;
- укрштање кабловског вода са путем изван насеља врши се тако што се кабл полаже у бетонски канал, односно у бетонску или пластичну цев увучену у хоризонтално избушен отвор, тако да је могућа замена кабла без раскопавања пута. Вертикални размак између горње ивице кабловске канализације и површине пута треба да износи најмање 0,8m;
- међусобни размак енергетских каблова (вишежилних, односно кабловског снопа три једножилна кабла) у истом рову одређује се на основу струјног оптерећења, али не сме да буде мањи од 0,07m при паралелном вођењу, односно 0,2m при укрштању. Да се обезбеди да се у рову каблови међусобно не додирују, између каблова може целом дужином трасе да се постави низ опека, које се монтирају насатице на међусобном размаку од 1m;
- при паралелном вођењу енергетских и телекомуникационих каблова најмање растојање мора бити 0,5m за каблове напона 1 kV, 10 kV и 20 kV, односно 1m за каблове напона 35 kV;
- при укрштању са телекомуникационим кабловима најмање растојање мора бити веће од 0,5m, а угао укрштања треба да буде у насељеним местима најмање 300, по могућству што ближе 900, а ван насељених места најмање 450. По правилу електроенергетски кабл се полаже испод телекомуникационих каблова;
- није дозвољено паралелно полагање енергетских каблова изнад или испод цеви водовода и канализације;
- хоризонтални размак енергетског кабла од водоводне или канализационе цеви треба да износи најмање 0,5m за каблове 35 kV, односно најмање 0,4m за остале каблове.
- при укрштању, енергетски кабл може да буде положен испод или изнад водоводне или канализационе цеви на растојању од најмање 0,4m за каблове 35 kV, односно најмање 0,3m за остале каблове;
- уколико не могу да се постигну размаци из претходне две тачке на тим местима енергетски кабл се провлачи кроз заштитну цев;
- није дозвољено паралелно полагање електроенергетских каблова изнад или испод цеви гасовода; и
- размак између енергетског кабла и гасовода при укрштању и паралелном вођењу треба да буде у насељеним местима 0,8m, односно изван насељених места 1,2m.

Размаци могу да се смање до 0,3m ако се кабл положи у заштитну цев дужине најмање 2m са обе стране места укрштања или целом дужином паралелног вођења.

Извођење наземних водова

- Нисконапонски самонесећи кабловски склоп (НН СКС) монтирати на бетонске стубове са размаком до 40m. Изузетно НН СКС може да се полаже и по фасади зграде;
- није дозвољено директно полагање НН СКС у земљу или малтер;
- вођење водова преко зграда које служе за стални боравак људи треба ограничити на изузетне случајеве, ако се друга решења не могу технички или економски оправдати (сматра се да вод прелази преко зграде и кад је растојање хоризонталне пројекције најближег проводника у неотклоњеном стању од зграде мање од 3m за водове до 20 kV, односно мање од 5m за водове напона већег од 20 kV);
- у случају постављања водова изнад зграда потребна је електрично појачана изолација, а за водове изнад стамбених зграда и зграда у којима се задржава већи број људи, потребна је и механички појачана изолација;
- није дозвољено постављање зидних конзола или зидних и кровних носача водова на стамбеним зградама;
- није дозвољено вођење водова преко објеката у којима се налази лако запаљив материјал (складишта бензина, уља, експлозива и сл.);
- на пролазу поред објеката у којима се налази лако запаљив материјал хоризонтална сигурносна удаљеност једнака је висини стуба увећаној за 3,0m, а износи најмање 15,0m;
- одређивање осталих сигурних удаљености и висина од објеката, као и укрштање електроенергетских водова међусобно као и са другим инсталацијама вршити у складу са Правилником о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV (Сл. лист СФРЈ бр. 65/88); и
- заштиту од атмосферског пражњења извести класичним громобранским инсталацијама у облику Фарадејевог кавеза према класи нивоа заштите објеката у складу са "Правилником о техничким нормативима за заштиту објеката од атмосферског пражњења" (Сл. лист СРЈ бр. 11/96).

Услови за прикључење објекта на електроенергетску мрежу

- прикључак служи за напајање само једног објекта. У случају да се преко једног огранка нисконапонске (НН) мреже напајају два или више објеката, овај огранак се третира као НН мрежа;
- сваки објекат може да се напаја само преко једног прикључка. Изузетно, у случају двојног власништва стамбеног објекта, електроенергетском сагласношћу могу да се одобре два прикључка;
- за извођење прикључка користи се СКС;
- прикључак се димензионише и изводи у зависности од очекиваног максималног једновременог оптерећења на нивоу прикључка, начина извођења НН мреже, конструкције и облика објекта, положаја објекта у односу на НН мрежу;
- место прикључења надземног прикључка је стуб НН вода (изузетно зидна конзола или кровни носач ако су ови елементи упоришта НН вода);
- надземни прикључак се изводи преко носача на зиду објекта, односно преко крова објекта ако због мале висине објекта или неких других разлога није прихватљиво извођење прикључка преко зида објекта; и

- распон од места прикључења (стуб НН вода) до места прихватања на објекту прикључка изведеног СКС-ом може да износи највише 30m. За веће распоне обавезна је уградња помоћног стуба.

Правила грађења комуникационих система

Током изградње телекомуникационе мреже и објеката, потребно је уважавати следећа правила:

- целокупна ТТ мрежа мора бити каблирана, до телефонских извода;
- дубина полагања мора бити најмање 0,8m;
- растојање планираних каблова од остале постојеће инфраструктуре мора бити према прибављеним условима, а од планиране инфраструктуре према важећим прописима;
- ТТ мрежу полагати у зеленим површинама поред тротоара и коловоза, или испод тротоара на растојању најмање 0,5m од регулационе линије;
- при укрштању са саобраћајницом кабл мора бити постављен у заштитну цев, а угао укрштања треба да буде 90°;
- при паралелном вођењу са електроенергетским кабловима, најмање растојање мора бити 0,5m за каблове напона 1 kV, 10 kV и 20 kV, односно 1m за каблове напона 35 kV;
- испитати утицај далековода напонских нивоа 400 kV, 220 kV и 110 kV, односно степен електроометања (интензитет шума) и на основу тога изабрати материјал и начин заштите;
- при укрштању са енергетским кабловима најмање растојање мора бити веће од 0,5m, а угао укрштања треба да буде у насељеним местима најмање 300, по могућству што ближе 90°, а ван насељених места најмање 450. По правилу телекомуникациони кабл се полаже изнад енергетских каблова;
- уколико не могу да се постигну размази из претходно наведене две тачке на тим местима се енергетски кабл провлачи кроз заштитну цев, али и тада размак не сме да буде мањи од 0,3m;
- при паралелном вођењу са цевима водовода, канализације, гасовода и топловода најмање растојање мора бити 1m. При укрштању, најмање растојање мора бити 0,5m. Угао укрштања треба да буде 90°;
- телекомуникациони каблови који служе искључиво за потребе електродистрибуције могу да се полажу у исти ров са енергетским кабловима, на најмањем размаку који се прорачуном покаже задовољавајући, али не мањем од 0,2m;
- телекомуникациону мрежу градити на основу главних пројеката у складу са важећим законским прописима; и
- базне станице градити по техничким препорукама и стандардима Телеком Србија, непосредни простор око антенског стуба оградити (20-30m²) и спречити блиску изградњу која ће смањити ефикасност функционисања (умањити или спречити сигнал).

Разрада правила за изградњу инфраструктурних система вршиће се урбанистичким плановима где ће се урбанистичким параметрима прецизирати начин вођења сваког појединачног инфраструктурног система.

Правила урбанистичке регулације и парцелације за објекте туризма

Уз путеве, уз зоне заштите споменика природе и културе, у природним и шумским комплексима и сл., дозвољена је изградња нових и реконструкција постојећих комерцијалних, угоститељских, рекреативних објеката, туристичких комплекса и сл..

Намена објеката

Објекти намењени туризму могу бити:

- смештајни: хотели, мотели, кампинг плацеви и сл.;
- комерцијални: продајни објекти за снабдевање корисника туристичких зона и сл.;
- угоститељски: ресторани, кафеи и сл.; и
- рекреативни и спортски: отворени и затворени базени, купалишта, игралишта итд.

Урбанистички показатељи

Дефинисани су максимални урбанистички показатељи (на нивоу парцеле) за објекте намењене туризму у складу са наменама:

Врста туристичког објекта	макс. П парцеле/ комплекса (у m ²)	макс. индекс изграђено сти (И)	макс.сте п. заузетости (С) (у %)	максимална спратност
СМЕШТАЈНИ				
▪ Објекти уз саобраћајнице	1000	1,2	50	П+1+Пк
▪ Објекти у природним комплексима	2000	1,6	70	П+1+Пк
▪ Објекти у ловишту	1000	0,8	50	П+Пк
▪ Објекти уз заштитну зону споменика културе	1000	0,8	50	П+Пк
КОМЕРЦИЈАЛНИ	500	0,8	50	П+Пк
УГОСТИТЕЉСКИ	1000	0,7	70	П
РЕКРЕАТИВНИ	2000	0,8	80	П

Типологија објеката

Објекти намењени туризму су слободностојећи на појединачним парцелама или групације слободностојећих објеката на једној парцели (комплексу).

Правила парцелације и положај објекта на парцели

Формирање парцеле и положај објекта на парцели одређују се Локацијском дозволом за сваки појединачан случај, а у складу са условима заштите и законским прописима за врсту земљишта на коме се објекат гради.

Висинска регулација

Максимална спратност објеката дефинисана је према намени туристичког објекта у претходној табели - Урбанистички показатељи.

Правила за слободне и зелене површине на парцели

Објекат намењен туризму треба интегрисати са природним окружењем у коме се налази. Минимални проценат озелењених површина на парцели одређује се сваки појединачан случај у складу са условима заштите и законским прописима за земљиште на коме се објекат гради.

ПОЉОПРИВРЕДНО ЗЕМЉИШТЕ

Правила урбанистичке регулације и парцелације за објекте на пољопривредном земљишту

Пољопривредно земљиште обухвата површине намењене пољопривредној производњи и то: оранице, баште, воћњаке, винограде, плантаже, расаднике, стакленике и пластенике, пољозаштитне појасеве, угаре, вишегодишње засаде, ливаде, пашњаке, рибњаке, итд..

На подручју плана предвиђена је изградња објеката компатибилних основној намени за развој интензивне или еколошке пољопривредне производње и то у оквиру пољопривредног земљишта.

Намена објеката

У зони пољопривредне производње дозвољена је изградња објеката који не угрожавају подручје водоизворишта и то:

- магацини репроматеријала (семе, вештачка ђубрива, саднице и сл.), објекти за смештај пољопривредне механизације, објекти за производњу воћа и поврћа у затвореном простору (стакленици, пластеници), објекти за производњу гљива, рибњаци, сушаре за воће и поврће, хладњаче, објекти за финалну прераду пољопривредних производа и објекти намењени за интензиван узгој стоке, перади и крзнаша (фарме, кланице и сл.).

Стамбени објекти у функцији пољопривредне производње изван грађевинског подручја, могу да се граде само за властите потребе и у функцији обављања пољопривредне делатности.

Типологија објеката

Објекти намењени пољопривредној производњи су слободностојећи објекти (стамбени и производни) или групације слободностојећих објеката међусобно функционално повезаних (производни).

Правила за формирање комплекса

Величина парцеле (комплекса) на којој је могућа изградња објеката у функцији примарне пољопривредне производње утврђује се зависно од врсте и интензитета производње према следећим условима:

пољопривредни објекти	минимална величина комплекса
– за сточарску производњу	5ha
– за узгој перади и крзнаша	1ha
– за ратарску производњу на поседу	2ha
– за узгој воћа и поврћа на поседу	1ha
– за виноградарство на поседу	0,5ha
– за узгој цвећа на поседу	0,5ha

Максималан степен заузетости земљишта под објектима је 60%, а максимална спратност П+Пк.

Позиционирање објеката и мере заштите од утицаја пољоприведе

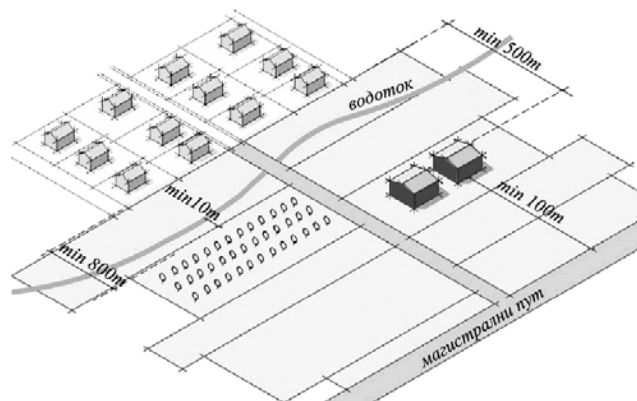
За позиционирање производних објеката који су у функцији пољопривреде примењују се следећа минимална заштитна одстојања:

- од саобраћајнице (државног пута 1. и 2. реда и општинског пута) - 100m; и
- од грађевинског рејона насеља - 500m*.

*(не односи се на стакленике, пластенике и силосе)

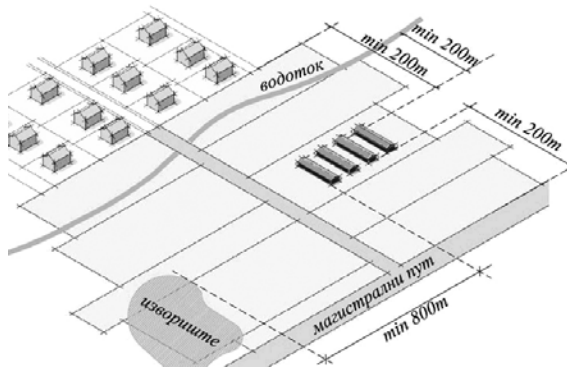
Одстојање између стамбених објеката и ораница (воћњака) који се интензивно третирају вештачким ђубривом и пестицидима је минимум 800m.

У заштитном појасу између границе пољопривредне парцеле и водотока од 10m није дозвољено коришћење пестицида и вештачких ђубрива.

ПОЉОПРИВРЕДНИ ОБЈЕКТИ У ФУНКЦИЈИ РАТАРСТВА

Позиција објеката за узгој сточе (сточне фарме) одређује се у складу са капацитетом објекта и положајем објекта у односу на насеље. Објекти за узгој сточе, перади и крзнаша које имају преко 50 условних грла не могу се градити на заштићеним подручјима природе и на подручју водозаштитних зона.

ПОЉОПРИВРЕДНИ ОБЈЕКТИ ЗА УЗГОЈ СТОКЕ

Минимална заштитна одстојања између границе комплекса сточне фарме и објеката у суседству су:

- од стамбених зграда, државних путева 1. и 2. реда, као и речних токова - 200m; и
- од изворишта водоснабдевања - 800m.

Наведена растојања могу бити и већа ако то покаже процена утицаја на животну средину за фарме са преко 500 условних грла, као и објекти од општег интереса утврђени на основу закона.

Минимални капацитет основне производње уз који може да се одобри изградња објекта примарне дораде или прераде (кланица, хладњача, и сл.) износи 100 условних грла.

Објекти на којима се одржавају сточне пијаци, сајмови и изложбе морају да испуњавају следеће услове:

- да се налазе изван насеља;
- да се не граде на земљишту које је подводно и угрожено од поплава;
- да нису удаљени од главног пута;
- да нису за последњих 20 година служили за сточна гробља и јавно ђубриште;
- изложбене просторије могу изузетно да се налазе и у самом насељу;
- да има само један улаз довољно простран и са изграђеним вратима; и
- да има посебно издвојен простор за животиње за које се приликом контроле утврдило да су заражене или су сумњиве на заразу.

Величина простора зависи од обима и врсте промета животиња водећи рачуна да просечна одређена површина се мора повећати за 15% површине на име путева и изградњу манипулативних и санитарних обеката:

- по грлу крупних животиња - 2m²;
- по телету - 1,2m²;
- по овци, односно свињи преко 50kg - 1m²; и
- по јагњету и прасету - 0,5m².

ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ

Шуме и шумска подручја

На подручју шумског земљишта није дозвољена промена састава шумских састојина и њихова експлоатација.

За формирање ветрозаштитних појасева у коридорима саобраћајница и пољозаштитних појасева на пољопривредном земљишту, препоручује се минимална ширина од 10m на угроженим локалитетима.

За формирање заштитних шумских појасева на контакту:

- изграђених стамбених зона и планираних привредних зона;
- зона планираних за стамбену изградњу и планираних привредних зона; и
- канала и планираних привредних зона

одређује се минимална ширина од 10m и то увек у оквиру привредних зона.

Објекти који могу да се граде су:

- објекти за туристичко-рекреативне сврхе;
- пратећи објекти (шанк-барови, настрешнице, одморишта, просторије за опрему и сл.); и
- партерно уређење (одморишта, стазе и сл.).

Објекти не смеју да се граде од бетона, већ је обавезна употреба природних материјала (дрво, камен, шиндра) и традиционалних форми.

Пратећи објекти (шанк-барови, одморишта, просторије за опрему и сл.) могу бити површине до 40m², максималне спратности П+Пк.

Највеће дозвољене висине настрешница су 7m.

Објекти за туристичко-рекреативне сврхе могу бити максималне површине 400m², максималне спратности П+1+Пк.

Лов и ловна подручја

Правила коришћења, уређења и заштите ловишта подразумевају:

- санитарни лов у циљу очувања оптималне бројности животиња и спречавања заразних болести;
- забрану свих делатности које мењају услове станишта;
- заштиту ретких и проређених врста дивљачи;
- гајење главних гајених врста дивљачи (јелен обичан, срна, дивља свиња и фазан) и споредних врста дивљачи на "природан" начин за отворена ловишта, до постизања економског капацитета;
- заштиту дивљачи од болести, предатора, криволова и елементраних непогода (поплава); и
- уређивање ловишта изградњом ловно-техничких објеката, ловних објеката, одржавање просека, ловних путева и комуникација у ловишту.

У ловиштима предвидети и:

- изградњу ловно-техничких објеката у зависности од бројног стања дивљачи, а градити их од природних материјала и уклопити у природни амбијент ловишта;
- ограђивање делова ловишта ради интензивног гајења и заштите и лова дивљачи;
- изградњу ловно - производних објеката; и
- подизање ремиза на оним местима у ловишту где нема природних површина које могу да пруже заштиту дивљачи.

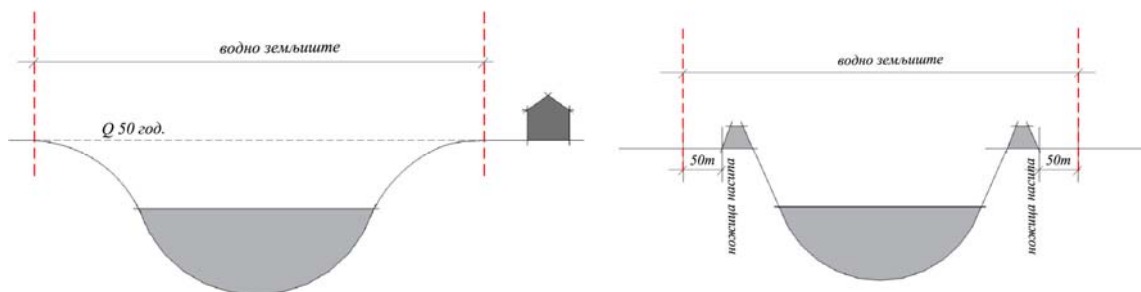
Риболов и риболовно подручје

Уређивање подручја риболова подразумева:

- организовање чуварске службе;
- уређење риболовних места; и
- уређење приступа реци.

ВОДНО ЗЕМЉИШТЕ

Водно земљиште је корито и обале водотока, језера и акумулација. Обала представља појас земљишта који се протеже непосредно уз корито. Подручје заштићено од поплава је појас земљишта ширине 50m рачунајући од унутрашње ножице насипа. Саставни део насипа за одбрану од поплаве чине заштитни појас са шумом и заштитним зеленилом у инундационом подручју у ширини од 50m поред насипа.

ПРИМЕР 1 – КАДА НЕМА НАСИПА
 Q_{50} год – према посебном прорачуну нивоа
 50-годишње воде

ПРИМЕР 2 – КАДА ИМА НАСИПА

У складу са чланом 45. Закона о водама, земљиште и водене површине у подручју шире и уже зоне заштите изворишта водоснабдевања, заштићени су од намерног или случајног загађивања. Обавезно је уређење и одржавање уже зоне заштите изворишта, које обухвата редовну контролу наменског коришћења земљишта.

На подручју шире зоне заштите водоизворишта успоставља се режим селективног санитарног надзора и заштите од загађивања животне средине те на тим просторима није дозвољена интензивна употреба пестицида, хербицида и вештачких ђубрива на земљишту које се користи у пољопривредне сврхе.

На водном земљишту је:

- забрањена изградња индустријских и других објеката чије отпадне материје могу загадити воду и земљиште или угрозити безбедност водопривредне инфраструктуре;
- дозвољена изградња објеката компатибилних водном земљишту под условом да се у пројектовању и извођењу обезбеди каналисање и пречишћавање отпадних вода у складу са стандардима прописаним законом;
- дозвољена изградња објеката за рекреацију и туризам под условима заштите животне средине у складу са законом; и
- неопходно да сви постојећи објекти обезбеде каналисање и пречишћавање отпадних вода у складу са законом.

Завршне одредбе

Правила изградње служе за издавање Локацијске и Грађевинске дозволе.

За парцеле које се налазе између доминантних просторних целина, служба надлежна за издавање Локацијску и Грађевинску дозволу их издаје на основу мишљења Комисије за планове СО о примени ових правила на предметну парцелу. Све намене осталог грађевинског земљишта су доминантне намене у зони док се поједине парцеле могу наменити компатибилним наменама.

Компатибилне намене су: становање, делатности, пословање, трговина, угоститељство, занатство и услуге, комунални и саобраћајни објекти у функцији становања, пословања или снабдевања горивом, здравство, дечја заштита, образовање, култура и верски објекти.

Објекат не испуњава услове за добијање Локацијске и Грађевинске дозволе уколико је изграђен на постојећој јавној површини, на површинама уже зоне санитарне

заштите водоизворишта или на објектима или коридорима постојеће и планиране инфраструктуре.

Објекат може добити Локацијску и Грађевинску дозволу на површинама друге претежне намене, под условима прописаним законом и овим Планом.

За помоћне објекте може се потврдити пријава градње у складу са наменом постојећих објеката на грађевинској парцели, а за помоћне објекте за пољопривреду на постојећем пољопривредном земљишту.

Даном објављивања Просторног плана у службеном гласилу, престају да важе све до тада донешене Одлуке о формирању грађевинских рејона насеља.

5. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

5.1. ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА И МЕРЕ ЗА РАВНОМЕРНИ ТЕРИТОРИЈАЛНИ РАЗВОЈ

Листом приоритетних планских решења активности утврђује се оквирни редослед у имплементацији, и то првенствено оних која се финансирају из општинског и републичког буџета.

у области заштите и коришћења природних ресурса:

- рекултивација оштећених земљишних површина услед експлоатације камена и шљунка;
- успостављање контроле коришћења минералних ђубрива и средстава за заштиту биља;
- заштита пољопривредног земљишта од површинских и подземних вода, као и од процеса ерозије;
- стимулисање укрупњавања земљишних поседа у циљу стварања услова за изградњу робних газдинстава и спречавање даљег уситњавања парцела;
- попис и анализа локалних изворишта са аспекта коришћења за водоснабдевање; и
- анализа поплавних подручја и израда плана заштите од поплава.

у области развоја јавних служби:

- проширење постојећих капацитета објеката за основно образовање, као и реконструкција постојећих и изградња нове основне школе у Баточини;
- организовање специјалног школовања и дневног боравка за децу ометену у развоју (са групама од по 6 до 10 корисника);
- изградња Геронтолошког центра са капацитетом који задовољава потребе целе Општине;
- реконструкција већине здравствених објеката у сеоским насељима, као и изградња здравствених пунктова у насељима без основне здравствене заштите;
- изградња нових капацитета дечјих вртића у сеоским насељима;
- реконструкција сеоских основних школа и изградња основне школе у Никшићу; и
- доградња или реконструкција већ постојећих спортских сала у оквиру школских комплекса.

у области развоја привредних делатности

- побољшање асортимана пољопривредних производа прилагођавањем производње по количини, квалитету и конкурентности захтевима тржишта;
- успостављање пољопривредног информацијског система (ПИС);
- повећање производних ресурса породичних пољопривредних газдинстава;
- одржавање и селективно пошумљавање постојећег шумског комплекса у оквиру ловишта;
- инфраструктурно унапређење постојећих привредно-радних зона и стварање институционалних и инфраструктурних услова за формирање нових, као и организационо и структурно унапређење производње и других активности увођењем савремених технологија;
- комунално уређење локација намењених за смештај малих и средњих предузећа у сеоским насељима; и

- организовање спортско-рекреативног туризма у шумским комплексима.

у области саобраћаја:

- фазна реализација коридора државног пута I реда Баточина-Крагујевац;
- реконструкција и рехабилитација постојеће путне мреже државних путева;
- реконструкција постојећих и изградња нових општинских путева;
- изградња три јавна паркинга за теретна возила;
- изградња станице за напајање горивом типа II (у коридору државног пута I реда Баточина-Крагујевац);
- реконструкције и модернизације постојеће магистралне електрифициране пруге Београд – Ниш, са циљем обезбеђивања брзина по споразуму АСГ и СЕЕСР, као и обезбеђивања слободног профила UIC-C који би омогућавао интермодални транспорт робе железницом;
- модернизације, реконструкције и електрификације постојеће пруге Лапово – Крагујевац – Краљево и индустријских колосека ДП „Стражевица“, и наставка активности на повећању обима локалног путничког и унутрашњег превоза робе;
- опремање путно пружних прелаза у km: 0+834, km: 1+600; km: 2+893; km: 6+905; km: 9+145; и km: 18+299 електронским сигналним уређајима;
- уређења станичног комплекса у станици Баточина; и
- изградња мреже бициклистичких стаза.

у области инфраструктурних система:

- проглашење и дефинисање водног земљишта у алувијуму од аутопута Београд-Ниш до водотока Велике Мораве, као дела изворишта регионалног значаја;
- заштита изворишта "Брзан" као дела Моравског регионалног система;
- формирање санитарних заштитних зона за извориште "Јасик";
- заштита линијских коридора примарних цевовода и локација резервоара и ЦС;
- завршетак објеката на изворишту "Јасик": бунарска ЦС, централна ЦС уз сабирни резервоар и сабирни резервоар V=60 м³;
- реконструкција и модернизација мреже и објеката, како би губици у постојећем водоводу били мањи од 20%;
- изградња подсистема за водоснабдевање насеља Баточина и Црни Као, капацитета 40 л/с, са примарним цевоводом и резервоарима;
- изградња подсистема за водоснабдевање насеља Брзан, Кијево и Доброводица, капацитета 20 л/с, са примарним цевоводом и резервоаром;
- изградња подсистема за водоснабдевање насеља Баточина и Црни Као, капацитета 40 л/с, са примарним цевоводом и резервоарима, који ће се снабдевати водом са изворишта "Јасик";
- прикључивање насеља Градац и Жировница на постојећи Моравски систем водоснабдевања;
- реконструкција и ширење локалних водовода насеља Бадњевац и Прњавор;
- развијање канализационих система;
- комплетно покривање насеља Баточина фекалном канализацијом;
- изградња ППОВ за општински центар Баточину;
- одржавање постојећих водорегулација, линијских система и објеката одбране од великих спољашњих и унутрашњих вода;
- регулација корита и изградња насипа реке Лепенице, у атарима насеља Бадњевац и Градац и регулација корита Синорског и Турчинског потока;
- изградња водорегулације Лепенице и мелиорација у водоплавном подручју плитке издани у атару Милатовца где се планира привредна зона;

- реконструкција, модернизација и развијање преносне и дистрибутивне електро мреже и ТС. Сукцесивно повећавање инсталисане снаге у постојећим ТС 10/0,4 kV; и
- гасификација општинског центра.

у области заштите животне средине, природних и културних добара:

- уградња савремених филтера високе ефикасности на димњацима каменолома "Стражевица",
- опремање подручја плана канализационом инфраструктуром са сепарационим системом одвођења кишних и отпадних вода;
- чишћење дивљих депонија у сеоским насељима;
- рекултивација свих површина на којима се не врши експлоатација минералних сировина;
- успостављање мониторинг система основних елемената животне средине;
- спровођење прописаних режима заштите и очувања природних добара;
- спровођење прописаних услова, смерница и мера заштите непокретних културних добара;
- утврђивање евидентираних културних добара за непокретна културна добра; и
- укључивање непокретних културних добара у туристичку понуду Општине.

Мере за равномерни територијални развој

Основно планско опредељење је постизање већег степена функционалне интегрисаности подручја Просторног плана. Битним се сматра обезбеђење услова за знатно већу саобраћајну, инфраструктурну и економску интеграцију у односу на окружење, у првом реду са суседним функционалним подручјима, чему посебно погодују саобраћајно-географски положај и планирани развој привредно-радних зона и инфраструктурних система.

Реализација дела саобраћајнице ка Крагујевцу ће се непосредно одразити на привредни развој, а посебно на поједине будуће привредне центре.

Постизање већег степена интегрисаности простора подразумева смањење унутрашњих општинских разлика, односно квалитативне промене у просторној, економској и социјалној структури, нарочито брдског подручја са израженим дисфункцијама социјалног и економског развоја.

Упоришта равномернијег развоја су: (а) подизање нивоа квалитета живота у центрима заједнице насеља и њиховом гравитрационом подручју првенствено кроз модернизацију и изградњу комуналне и саобраћајне инфраструктуре, као и објеката јавних служби; (б) предузимање подстицајних мера од стране државних и других фондова за развој локалних заједница; и (в) изградња профитабилних привредно-радних зона.

Активности развоја сеоских насеља усмеравати ка постепеној и одрживој економској, социјалној и физичкој обнови и развоју. Реализацију вршити паралелно са интензивним развојем општинског центра.

Основне мере које ће се спроводити су:

- подједнако третирање сеоских насеља када је у питању квалитет живота становништва - све услужне садржаје „приближити“ сеоском становништву

- побољшањем локалних саобраћајних веза и бољим опремањем сеоских насеља;
- унапређивање квалитета живљења на селу - комбиновани развој пољопривреде и других привредних, услужних и посредничких делатности (мали и средњи производни погони, туризам, домаћа радиност, занатство, трговина, сервисне услуге);
 - повољнији услови садржани у одговарајућој пореској и стимулативној политици;
 - развој неаграрних и других активности везаних за ангажовање сеоског становништва (укључивање становништва у развој услужних делатности, едукацију пољопривредног становништва, обнављање етно-заната; стимулисање приватне иницијативе у сектору јавних служби, подстицање посебних програма у култури, спорту и рекреацији, у циљу даљег развоја духовне и материјалне вредности села итд.);
 - чување природних вредности уз сталну бригу о заштити животне средине, као и неговање амбијенталних вредности и вредности културе и обичаја;
 - организовање културних манифестација; и
 - просторно-системска интеграција насеља.

5.2. УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

1. Локална самоуправа;
2. Јавна комунална предузећа;
3. Ресорна Министарства;
4. Републичка Јавна предузећа, нарочито:
 - "Србијаводе";
 - „Путеви Србије“;
 - „Железнице Србије“;
 - „Србија шуме“;
 - „Електрошумадија“ Крагујевац;
 - „Електро mreжа Србије“;
 - "Србијагас";
 - „ПТТ саобраћаја Србија“, директно РЈПС "Крагујевац";
 - „Телеком Србија“;
5. Оператери мобилне телефоније и кабловских система;
6. Месне заједнице;
7. Локално становништво;
8. Породична пољопривредна газдинства;
9. Правна лица и пословни субјекти;
10. Привредна комора Србије;
11. Регионална привредна комора Крагујевца;
12. Агенција за страна улагања и промоцију извоза (SIEPA);
13. Агенција за развој малих и средњих предузећа; и
14. Невладине организације.

5.3. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Нормативно-правне мере:

- одлуке у надлежности локалне самоуправе;
- дефинисање јавног интереса и питања експропријације; и
- примена важећих прописа и стандарда, као и препорука и правилника.

Планско-програмске мере:

- секторски годишњи програми Јавних и осталих предузећа;
- израда потребне планске и пројектне документације;
- реализација завршених пројеката; и
- иницијативе Месних заједница.

Финансијске-економске мере:

- стимулационе мере, пре свега фискална и кредитна политика;
- субвенције;
- партиципација општина из окружења приликом реализације регионалних пројеката;
- успостављање система реалних економских цена;
- партиципација буџетских фондова Републике Србије;
- штедња;
- коришћење средстава из предприступних и структурних фондова ЕУ за реструктурирање привреде и изградњу капиталних објеката; и
- примена принципа "загађивач плаћа" по коме су сви садашњи и будући загађивачи дужни да надокнаде штету насталу загађивањем.

Организационе мере:

- перманентна едукација становништва и стална обука предузетника у погледу могућности развоја пословања;
- унапређење организације надлежних општинских служби;
- изградња мреже објеката за откуп пољопривредних производа;
- промоција конкурентних предности развоја МСП и маркетинг локација везан за индустрију и МСП;
- едукација предузетника, стручно оспособљавање и реализација програма самозапошљавања;
- развој туристичко-информативног центра као вид подршке развоју туризма;
- информисање јавности о квалитету вода, земљишта, ваздуха, буци и њеном штетном дејству у животној средини; и
- медијска промоција и маркетиншке активности.